DE
IMITATIONE
CHRISTI

DE IMITATIONE CHRISTI

LIBRI QUATUOR.

ROMAE 1804.

TYPIS SAC. CONG. DE PROP. FIDE.

Superiorum Permissu.

VII.

Emo ac Rmo Principi

STEPHANO

S. R. E. CARDINALI

BORGIA

TITULI S. CLEMENTIS

Et S. Congregationis de Propaganda Fide Praefecto

EDITOR

Ubi primum subiit cogitatio, cui potius librum *de Imitatione Christi*, iterum mox cura nostra excudendum, dicarem, nulla quidem fuit ne-

cessaria deliberatio. Te namque, Princeps Eme, continuo oculi nostri offenderunt, quem patronum curarum nostrarum eligeremus. Nam praeter amplissimam dignitatem Tuam, et praeter ingenii summi, summaeque eruditionis, doctrinaeque praestantiam, multa praeterea ob capita convenit, Te patronum nuncupari. TV namque plurimos, eosque doctissimos atque eruditissimos libros vix atque ex ephebis excesseras, et deinceps omni aetate edidisti: TV quamplurimis eruditis viris auctor fuisti, ut libros utillimos componerent: TV, depromptis ex ditissimis adversariis

tuis singularibus observationibus, et archivorum vetustiorum monumentis, grandem librorum materiem pluribus suppeditasti: TV denique, ne omnia persequar, collectis exquisitissimis codicibus, et amplissimae eruditionis monumentis, adhibitisque viris clarissimis effecisti, ut praeter graecas, romanasque, peregrinarum quoque gentium, maximaeque Indorum, Ægyptiorum, Volscorum, Hetruscorum, Arabum, Mexicanorum civiles, christianaeque origines clariores, ornatioresque ih lucem venirent. Quod autem rei nostrae propius accedit, TV praeterea

alterum *De Cruce Veliterna*, alterum *De Cruce Vaticana*, libros praestantissimos edidisti. Qui igitur *de Cruce Christi* semel, iterumque tractavit, huic profecto convenire librum *de Christi Imitatione*, nemo inficiabitur. Accedit his, TE Operi Amplissimo, quod *propagandae Christianae fidei* per omnem terrarum orbem incumbit, pro summa tua rerum omnium divinarum scientia, morumque gentium remotissimarum cognitione praeesse: ut mirum non videatur, librum *de Imitatione Christi* clarissimum nomen Ejus praeseferre, qui de Christi nomine et Cruce inter barbaras, dissi-

tasque gentes propaganda, die, noctuque summo studio, summoque labore contendit. Qua igitur excellis singulari comitate, et humanitate, et nos, et librum suscipe, Tuoque valentissimo patrocinio tuere.

REIMPRIMATVR

Si videbitur Rev. P. Mag. Sacri Palatii Apost.

Bened. Fenaja Arch. Philipp. Vic.

REIMPRIMATVR

Fr. Thom. Vinc. Pani Ord. Praed. Sac. Palat. Apost. Mag.

DE
IMITATIONE
CHRISTI
LIBER PRIMUS.

CAPUT I.

De Imitatione Christi, et contemptu omnium vanitatum mundi.

1. QUI *sequitur me, non ambulat in tenebris, sed habebit lumen vitae.* Haec sunt verba Christi, quibus admonemur quatenùs vitam ejus et mores imitemur, si volumus veraciter illuminari, et ab omni caecitate cordis liberari. Summum igitur studium nostrum sit in vita Jesu Christi meditari.

2. Doctrina Christi omnes doctrinas Sanctorum praecellit, et qui Spiritum ejus

haberet, manna ibi absconditum inveniret.

Sed contingit quòd multi ex frequenti auditione Evangelii pium desiderium non sentiunt, quia Spiritum Christi non habent. Qui autem vult plenè et sapidè Christi verba intelligere, oportet ut totam vitam suam illi studeat conformare.

3. Quid prodesset tibi alta de Trinitate disputare, si careres humilitate, undè displiceres Trinitati? Verè, alta verba non faciunt hominem sanctum et justum; sed virtuosa vita efficit Deo carum. Opta magis sentire compunctionem, quàm scire ejus definitionem.

Si scires totam Bibliam et omnium philosophorum dicta, quid hoc totum tibi prodesset sine caritate et Dei gratia? *Vanitas* ergo *vanitatum*, *et omnia vanitas* praeter amare Deum, et illi soli servire. Illa est summa sapientia, per contemptum mundi tendere ad coelestia regna.

4. Vanitas igitur est divitias perituras quaerere, et in illis sperare. Vanitas quoquè est honores ambire, et in altum se extollere. Vanitas est carnis desideria sequi, et illud desiderare, undè oportet postmodùm graviter puniri.

Vanitas est longam vitam optare, et de bona vita parùm curare. Vanitas est praesentem vitam solùm attendere, et quae fu-

tura sunt, non praevidere. Vanitas est illud diligere quod cum omni celeritate transit; et illùc non festinare, ubi gaudium sempiternum manet.

5. Memento frequenter illius proverbii: quia *Non satiatur oculus visu, nec auris impletur auditu*. Stude ergo cor tuum ab amore visibilium abstrahere, et ad invisibilia transferre. Nam sequentes suam sensualitatem, maculant suam conscientiam, et perdunt Dei gratiam.

CAPUT II.

De sui ipsius contemptu.

1. OMNIS homo naturaliter scire desiderat; sed scientia sine timore Dei quid importat? Melior est profectò humilis rusticus qui Deo servit, quàm superbus philosophus, qui, se neglecto, cursum coeli considerat.

Qui benè se ipsum cognoscit, sibi ipsi vilescit, nec laudibus delectatur humanis. Si scirem omnia quae in mundo sunt, et non essem in caritate; quid me juvaret coram Deo, qui me judicaturus est ex facto?

2. Quiesce a nimio sciendi desiderio; quia magna ibi invenitur distractio et de-

ceptio. Scientes libenter volunt videri, et sapientes dici. Multa ergo sunt, quae scire parùm vel nihil animae prodest.

Et valdè insipiens est, qui aliis rebus intendit, quàm iis quae saluti animae suae deserviunt. Multa verba non satiant animam; sed bona vita refrigerat mentem, et pura conscientia magnam praestat ad Deum confidentiam.

3. Quantò plus et meliùs scis, tantò graviùs indè judicaberis, nisi sanctiùs vixeris. Noli ergo extolli de ulla dote vel scientia; sed potiùs time de data tibi notitia. Si tibi videtur quòd multa scis, et satis benè intelligis; scito tamen quia sunt multò plura quae nescis.

Noli altum sapere; sed ignorantiam tuam magis fatere. Quid vis te alicui praeferre, cùm plures doctiores te inveniantur, et magis in lege periti? Si vis utiliter aliquid scire et discere, ama nesciri et pro nihilo reputari.

4. Haec est altissima scientia, et utilissima lectio, sui ipsius vera cognitio et despectio. De se ipso nihil tenere, et de aliis semper benè et altè sentire, magna sapientia est et perfectio.

Si videres aliquem apertè peccare, vel aliquam rem gravem perpetrare, non deberes tamen te meliorem illo aestimare;

quia nescis quàm diù possis in bono stare. Omnes fragiles sumus; sed tu neminem fragiliorem te ipso tene.

CAPUT III.

De doctrina veritatis.

1. Felix quem veritas per se ipsa docet! non per figuras et voces transeuntes, sed sicuti se habet. Nostra opinio et noster sensus saepè nos fallunt, et modicum vident.

Quid prodest magna cavillatio de occultis et obscuris rebus, de quibus non arguemur in judicio, quia eas ignoraverimus? Grandis insipientia est, quòd, neglectis utilibus et necessariis, ultrò intendimus curiosis et damnosis. Oculos habentes non videmus.

2. Et quid curae est nobis de generibus et speciebus? Cui aeternum Verbum loquitur, ille a multis opinionibus expeditur. Ex uno Verbo omnia, et unum loquuntur omnia, *et hoc est principium quod loquitur nobis*. Nemo sine illo intelligit, aut rectè judicat.

Cui omnia unum sunt, et qui omnia ad unum trahit, et omnia in uno videt, is potest stabilis corde esse, et in Deo pa-

cificus permanere. O veritas Deus! fac me unum tecum in caritate perpetua!

Taedet me saepè multa legere et audire. In te est totum quod volo ac desidero. Taceant omnes doctores, sileant universae creaturae in conspectu tuo: tu mihi loquere solus.

3. Quantò aliquis magis unitus sibi, et interiùs simplificatus fuerit; tantò plura et altiora sine labore intelliget, quia desuper lumen intelligentiae accipiet. Purus, simplex et stabilis spiritus in multis operibus non dissipatur; quia omnia ad Dei honorem operatur, et in se otiosus ab omni propria exquisitione esse nititur.

Quid te magis impedit, et molestat, quàm tua immortificata affectio cordis? Bonus et devotus homo opera sua priùs intùs disponit, quae foris agere debet: nec illa eum trahunt ad desideria vitiosae inclinationis; sed ipse inflectit ea ad arbitrium rectae rationis.

Quis habet fortius certamen, quàm qui nititur vincere se ipsum? Et hoc deberet esse negotium uniuscujusque nostrûm; vincere videlicet se ipsum, et quotidiè fortiorem fieri, atque in melius aliquid proficere.

4. Omnis perfectio in hac vita quamdam imperfectionem habet sibi annexam,

et omnis speculatio nostra quâdam caligine non caret. Humilis sui ipsius cognitio certior via est ad Deum, quàm profundae scientiae inquisitio.

Non est culpanda scientia, aut quaelibet simplex rei alicujus notitia, quae bona est in se considerata, et a Deo ordinata: sed praeferenda semper est bona conscientia et virtuosa vita. Quia verò plures magis scire student, quàm benè vivere; ideò saepe errant, et penè nullum vel modicum fructum ferunt.

5. O! si tantam adhiberent diligentiam ad exstirpanda vitia, et virtutes inserendas, sicuti ad movendas quaestiones; non fierent tanta mala et scandala in populo, nec tanta dissolutio in coenobiis. Certè, adveniente die judicii, non quaeretur a nobis quid legerimus, sed quid fecerimus: nec quàm benè dixerimus, sed quàm religiosè vixerimus.

Dic mihi: Ubi sunt modò omnes illi Domini et Magistri, quos benè novisti dùm adhuc viverent, et in studiis florerent? Jam eorum praebendas alii possident, et nescio utrùm de eis recogitent. In vita sua aliquid esse videbantur, et modò de eis tacetur.

6. O! quàm citò transit gloria mundi! Utinam vita eorum scientiae ipsorum con-

cordasset! tunc benè studuissent et legissent. Quàm multi pereunt per vanam seculi scientiam, qui parùm curant de Dei servitio! Et quia magis eligunt magni esse quàm humiles, ideò evanescunt in cogitationibus suis.

7. Verè magnus est, qui magnam habet caritatem. Verè magnus est, qui in se parvus est, et pro nihilo omne culmen honoris ducit. Verè prudens est, qui omnia terrena arbitratur ut stercora, ut Christum lucrifaciat. Et verè, benè doctus est, qui Dei voluntatem facit, et suam relinquit.

CAPUT IV.

De prudentia in agendis.

1. Non est credendum omni verbo, nec omni spiritui; sed cautè et longanimiter res est secundùm Deum ponderanda. Pro dolor! saepè malum faciliùs quàm bonum de alio creditur et dicitur; ita infirmi sumus! Sed perfecti non facilè credunt omni narranti, quia sciunt naturam humanam ad malum proclivem, et in verbis satis labilem.

2. Magna sapientia est non esse praecipitem in agendis, nec pertinaciter in propriis sensibus stare. Ad hanc etiam perti-

net, non quibuslibet hominum verbis credere, nec audita vel credita mox ad aliorum aures effundere.

Cum sapiente et conscientioso viro consilium habe; et quaere potiùs a meliore instrui, quàm tuas adinventiones sequi. Bona vita facit hominem sapientem secundùm Deum, et expertum in multis. Quantò quis in se humilior est, et Deo subjectior, tantò in omnibus est sapientior et pacatior.

CAPUT V.

De lectione sanctarum Scripturarum.

1. VERITAS est in Scripturis sanctis quaerenda, non eloquentia. Omnis Scriptura sacra eo spiritu debet legi, quo facta est. Quaerere potiùs debemus utilitatem in Scripturis, quàm subtilitatem sermonis.

Ita libenter devotos et simplices libros legere debemus, sicut altos et profundos. Non te moveat auctoritas scribentis, sive parvae, sive magnae literaturae fuerit: sed amor purae veritatis te trahat ad legendum. Non quaeras quis hoc dixerit; sed, quid dicatur, attende.

2. Homines transeunt, sed veritas Domini manet in aeternum. Sine personarum acceptione, variis modis loquitur nobis

Deus. Curiositas nostra saepè nos impedit in lectione Scripturarum; cùm volumus intelligere et discutere, ubi simpliciter est transeundum.

Si vis profectum haurire, lege humiliter, simpliciter et fideliter: nec unquam velis habere nomen scientiae. Interroga libenter, et audi tacens verba Sanctorum: nec displiceant tibi parabolae seniorum; sine causa enim non proferuntur.

CAPUT VI.

De inordinatis affectionibus.

1. Quandocumque homo aliquid inordinatè appetit, statìm in se inquietus fit. Superbus et avarus nunquam quiescunt. Pauper et humilis spiritu in multitudine pacis conversantur.

Homo qui nondùm sibi mortuus est, citò tentatur, et vincitur in rebus parvis et vilibus. Infirmus spiritu, et quodam modo adhuc carnalis, et ad sensibilia inclinatus, difficulter se potest a terrenis desideriis ex toto abstrahere: et ideò saepè habet tristitiam, cùm se subtrahit: leviter etiam indignatur, si quis ei resistit.

2. Si autem consecutus fuerit quod concupivit, statim ex reatu conscientiae gra-

vatur: quia secutus est passionem suam, quae nihil juvat ad pacem quam quaesivit. Resistendo igitur passionibus, invenitur vera pax cordis, non autem eis serviendo. Non est ergo pax in corde hominis carnalis: non est in homine exterioribus dedito; sed in fervido et spirituali.

CAPUT VII.

De vana spe et elatione fugienda.

1. Vanus est, qui spem suam ponit in hominibus, aut in creaturis. Non te pudeat aliis servire pro amore Jesu Christi, et pauperem in hoc seculo videri. Non stes super te ipsum; sed in Deo spem tuam constitue. Fac quod in te est, et Deus aderit bonae voluntati tuae.

2. Non confidas in tua scientia, vel in cujuscumque viventis astutia; sed magis in Dei gratia, qui humiles adjuvat, et de se ipsis praesumentes humiliat. Ne glorieris in divitiis, si adsunt; nec in amicis, quia potentes sunt; sed in Deo qui omnia praestat, et se ipsum super omnia dare desiderat.

Non te extollas de magnitudine vel pulchritudine corporis, quae modicâ infirmitate corrumpitur et foedatur. Non placeas

tibi ipsi de habilitate aut ingenio tuo, ne displiceas Deo, cujus est totum quicquid boni naturaliter habueris.

3. Non te reputes aliis meliorem, ne fortè coram Deo deterior habearis, qui scit quicquid est in homine. Non superbias de operibus bonis; quia alia sunt judicia Dei quàm hominum, cui saepè ea displicent quae hominibus placent.

Si aliquid boni habueris, crede de aliis meliora, ut humilitatem conserves. Non nocet, si omnibus te supponas: nocet autem plurimùm, si vel uni te praeponas. Jugis pax cum humili: in corde autem superbi zelus et indignatio frequens.

CAPUT VIII.

De cavenda nimia familiaritate.

1. NON *omni homini reveles cor tuum*; sed cum sapiente et timente Deum age causam tuam. Cum juvenibus et extraneis rarus esto. Divitibus noli blandiri, et coram magnatibus non libenter appareas. Cum humilibus et simplicibus, cum devotis et morigeratis sociare, et quae aedificationis sunt, pertracta.

2. Non sis familiaris alicui mulieri; sed in communi omnes bonas mulieres Deo

commenda. Soli Deo et angelis ejus opta familiaris esse; et hominum notitiam devita. Caritas habenda est ad omnes; sed familiaritas non expedit.

Quandoque accidit, ut persona ignota ex bona fama lucescat; cujus tamen praesentia oculos intuenrium obfuscat. Putamus aliquandò aliis placere ex conjunctione nostra; et incipimus magis displicere ex morum improbitate in nobis consideratâ.

CAPUT IX.

De obedientia et subjectione.

1. VALDE magnum bonum est in obedientia stare, sub praelato vivere, et sui juris non esse. Multò tutiùs est in subjectione vivere, quàm in praelatura.

Multi sunt sub obedientia magis ex necessitate, quàm ex caritate; et illi poenam habent, et leviter murmurant: nec libertatem mentis acquirent, nisi ex toto corde propter Deum se subjiciant.

2. Curre huc vel illùc: nusquam invenies quietem, nisi in humili subjectione sub praelati regimine. Imaginatio locorum et mutatio multos fefellit.

Verum est quòd unusquisque libenter agit pro sensu suo, et inclinatur ad eos

magis, qui secum sentiunt. Sed si Deus est inter nos, necesse est ut relinquamus etiam quandoque nostrum sentire propter bonum pacis.

3. Quis est ita sapiens, qui omnia plenè scire possit? Ergo noli nimis in sensu tuo confidere; sed velis etiam libenter aliorum sensum audire. Si bonum est tuum sentire, et hoc ipsum propter Deum dimittis, et alterius sentire sequeris, magis exindè proficies.

4. Audivi saepè, securiùs esse accipere consilium, quàm dare. Potest etiam contingere, ut bonum sit uniuscujusque sentire: sed nolle aliis acquiescere, cùm id ratio postulat aut causa, signum est pertinaciae ac superbiae.

CAPUT X.

De cavenda superfluitate verborum.

1. Caveas tumultum hominum, quantùm potes: multùm enim impedit tractatus negotiorum secularium, etiam si simplici intentione proferatur: citò enim inquinamur vanitate, et captivamur.

Vellem me pluries tacuisse, et inter homines non fuisse. Sed quare tam libenter loquimur, et invicem fabulamur, cùm ta-

men raró sine laesione conscientiae ad silentium redeamus? Ideò tam libenter loquimur, quia per mutuas locutiones ab invicem consolari quaerimus, et cor diversis cogitationibus fatigatum relevare cupimus.

2. Et multùm libenter de iis quae multùm diligimus vel cupimus, vel quae nobis contraria sentimus, libet loqui et cogitare: sed, pro dolor! saepè inaniter et frustrà. Nam haec exterior consolatio interioris et divinae consolationis non modicum detrimentum est. Ideò vigilandum est et orandum, ne tempus otiosè transeat.

3. Si loqui libet et expedit, quae aedificabilia sunt, loquere. Malus usus, et negligentia profectûs nostri, multùm facit ad incustodiam oris nostri. Juvat tamen non parùm ad profectum spiritualem devota spiritualium rerum collatio, maximè ubi pares animo et spiritu in Deo sibi sociantur.

CAPUT XI.

De pace acquirenda, et zelo proficiendi.

1. Multam possemus pacem habere, si non vellemus nos cum aliorum dictis vel factis, quae ad curam nostram non spe-

ctant, occupare. Quomodò potest ille diù in pace vivere, qui alienis curis se intermiscet? qui occasiones forinsecùs quaerit, qui parùm vel rarò intrinsecùs se recolligit. Beati simplices, quoniam multam pacem habebunt.

2. Quare quidam Sanctorum tam perfecti et contemplativi fuerunt? Quia omninò se ipsos mortificare ab omnibus terrenis desideriis studuerunt; et ideò totis medullis cordis Deo inhaerere, atque ei vacare liberè potuerunt.

Nos quidem nimiùm occupamur propriis passionibus; et de transitoriis nimiùm solicitamur. Rarò etiam unum vitium perfectè vincimus, et ad quotidianum profectum non accendimur: ideò frigidi et tepidi remanemus.

3. Si enim essemus nobismetipsis perfectè mortui, et in terrenis minimè implicati; tunc possemus divina sapere, et de coelesti contemplatione aliquid experiri.

Totum, vel maximum impedimentum est, quia non sumus a passionibus et concupiscentiis liberi, nec per Sanctorum viam conamur ingredi. Quandò modicum adversitatis occurrit, nimis citò dejicimur, et ad humanas consolationes convertimur.

4. Si niteremur, sicut viri fortes, stare in praelio, profectò videremus auxilium

Domini super nos de coelo. Ipse enim certantes, et in gratia sua sperantes, paratus est adjuvare; qui nobis certandi occasiones ideò procurat, ut vincamus.

Si tantùm in istis exterioribus observantiis profectum religionis ponimus, citò finem habebit devotio nostra. Sed ad radicem securim ponamus, ut purgati a passionibus pacificam mentem possideamus.

5. Si omni anno unum vitium exstirparemus, citò viri perfecti efficeremur. Sed modò contrarium saepè sentimus, ut meliores et ferventiores in initio conversionis nos fuisse inveniamus, quàm post multos annos professionis.

Fervor et profectus noster quotidiè debet crescere; sed nunc pro magno videtur, si quis primi fervoris partem potest retinere. Si modicam violentiam nobis faceremus in principio, tunc cuncta possemus posteà facere cum levitate et gaudio.

6. Grave est assueta dimittere; sed gravius est contra propriam voluntatem ire. Sed si non vincis parva et levia, quomodò superabis difficiliora?

Resiste in principio inclinationi tuae, et malam dedisce consuetudinem, quae paulatim ad majorem te duxit difficultatem. O! si adverteres quantam tibi pacem, et aliis laetitiam faceres, te ipsum benè habendo, puto quòd solicitor esses ad spiritualem profectum.

CAPUT XII.

De utilitate adversitatis.

1. Bonum est nobis, quandò habemus aliquas gravitates et contrarietates: quia saepè hominem ad cor revocant; quatenùs se in exsilio esse cognoscat, nec spem suam in aliqna re mundi ponat.

Bonum est quòd aliquandò patiamur contradictiones, et quòd malè et imperfectè de nobis sentiatur, etiam si benè agimus et intendimus: ista enim saepè juvant ad humilitatem, et a vana gloria nos defendunt. Tunc enim meliùs interiorem testem Deum quaerimus, quandò foris vilipendimur ab hominibus, et non benè de nobis creditur.

2. Ideò deberet homo in Deo totaliter se firmare, ut non esset ei necesse multas consolationes quaerere. Quandò homo bonae voluntatis tribulatur, aut malis cogitationibus affligitur; tunc Deum sibi magis necessarium intelligit, sine quo nihil boni posse se deprehendit.

Tunc etiam tristatur, gemit et orat pro miseriis quas patitur. Tunc taedet eum diutius vivere, et mortem optat venire, ut possit dissolvi et esse cum Christo. Tunc

enim benè advertit, perfectam securitatem et plenam pacem in mundo stare non posse.

CAPUT XIII.

De tentationibus sustinendis.

1. Quam diù in mundo vivimus, sine tentatione esse non possumus. Undè in Job scriptum est, *Tentatio est vita hominis super terram.*

Ideò unusquisque debet solicitus esse circa tentationes suas, et vigilare in orationibus, ne diabolus inveniat locum decipiendi; qui numquam dormitat, sed semper *circuit quaerens quem devoret.*

Nemo tam perfectus est et sanctus, qui non habeat aliquandò tentationes: et verò planè eis carere non possumus.

2. Sunt tamen tentationes homini valdè utiles, licèt molestae sint et graves: quia in illis homo humiliatur, purgatur et eruditur.

Omnes Sancti per multas tentationes transierunt, et profecerunt: et qui tentationes benè sustinere nequiverunt; reprobi facti sunt, et defecerunt. Non est aliquis ordo tam sanctus, nec locus tam secretus, ubi non sint tentationes et adversitates.

3. Non est homo securus à tentationibus totaliter, quàm diù vixerit: quia in nobis est unde tentamur, ex quo in concupiscentia nati sumus. Unâ tentatione recedente, alia supervenit: et semper aliquid ad patiendum habebimus; nam bonum felicitatis nostrae perdidimus.

Multi quaerunt tentationes fugere, et graviùs incidunt in eas. Per solam fugam non possumus vincere: sed per patientiam et veram humilitatem omnibus hostibus efficimur fortiores.

4. Qui tantummodò exteriùs declinat, nec radicem evellit, parùm proficiet: immò, citiùs ad eum tentationes redibunt, et pejus sentiet.

Paulatim per patientiam, et longanimitatem, Deo juvante, meliùs superabis, quàm cum duritia et importunitate propria. Saepiùs accipe consilium in tentatione: et cum tentato noli duriter agere; sed consolationem ingere, sicut velles tibi fieri.

5. Initium omnium tentationum inconstantia animi est, et parva ad Deum confidentia. Quia sicut navis sine gubernatore huc et illùc a fluctibus impellitur; ita homo remissus, et suum propositum deserens, variè tentatur.

Ignis probat ferrum, et tentatio hominem justum. Nescimus saepè quid possi-

mus; sed tentatio aperit quid simus.

6. Vigilandum tamen est, praecipuè circa initium tentationis: quia tunc hostis faciliùs vincitur, si ostium mentis nullatenùs intrare sinitur; sed extra limen, statim ut pulsaverit, illi obviatur. Undè quidam dixit:

Principiis obsta: serò medicina paratur,
Cùm mala per longas invaluêre moras.

Nam primò menti occurrit simplex cogitatio: deindè fortis imaginatio: posteà delectatio, et motus pravus, et assensio. Sicque paulatim ingreditur hostis malignus ex toto, dum illi non resistitur in principio. Et quantò diutiùs quis ad resistendum torpuerit, tantò in se quotidiè debilior fit, et hostis contra eum potentior.

7. Quidam in principio conversionis suae graviores tentationes patiuntur, quidam autem in fine: quidam verò quasi per totam vitam suam malè habent. Nonnulli satis leviter tentantur, secundùm divinae ordinationis sapientiam et aequitatem, quae statum et merita hominum pensat, et cuncta ad electorum suorum salutem praeordinat.

8. Ideò non debemus desperare, cùm tentamur; sed eò frequentiùs Deum exo-

rare, quatenùs dignetur in omni tribulatione nos adjuvare, qui utiquè secundùm Pauli apostoli dictum, talem *faciet cum tentatione proventum, ut possimus sustinere*. Humiliemus ergo animas nostras sub potenti manu Dei in omni tentatione et tribulatione: quia humiles spiritu salvabit, liberabit et exaltabit.

9. In tentationibus et tribulationibus probatur homo, quantùm profecerit; et ibi majus meritum excrescit, et virtus meliùs patescit. Nec magnum est, si homo devotus sit et fervidus, cùm gravitatem non sentit: sed si tempore adversitatis patienter sustinet, spes magni profectûs est.

Quidam a magnis tentationibus custodiuntur, et in parvis ac quotidianis saepè vincuntur: ut humiliati numquàm de se ipsis in magnis confidant, qui in tam modicis infirmantur.

CAPUT XIV.

De temerario judicio vitando.

1. Ad te ipsum oculos reflecte, et aliorum facta caveas judicare. Judicando alios homo frustrà laborat, saepiùs errat, et leviter peccat: se ipsum verò judicando et discutiendo, semper fructuosè laborat.

Sicut nobis res cordi est, sic de ea frequenter judicamus: nam verum judicium propter privatum amorem faciliter pervertitur. Si Deus semper esset pura intentio nostri desiderii, non tam faciliter turbaremur pro resistentia sensûs nostri. Sed saepè aliquid intùs latet, vel etiam foris accedit, quod nos etiam pariter trahit.

2. Multi occultè se ipsos quaerunt in iis rebus quas agunt, et id nesciunt. Videntur etiam in bona pace stare, quandò res pro eorum velle fiunt et sentire: si autem aliter fit quàm cupiunt, citò moventur, et tristes fiunt. Propter diversitatem sensuum et opinionum, satis frequenter oriuntur dissensiones inter amicos et cives, inter religiosos et devotos.

3. Antiqua consuetudo difficulter relinquitur; et ultra proprium videre nemo libenter ducitur. Si rationi tuae magis inniteris vel industriae, quàm virtuti subjectivae Jesu Christi, raro et tardè eris homo illuminatus: quia Deus vult nos sibi perfectè subjici, et omnem rationem per inflammatum amorem transcendere.

* * * * * *

CAPUT XV.

De operibus ex caritate factis.

1. PRO nulla re mundi, et pro nullius hominis dilectione, aliquod malum est faciendum: sed pro utilitate tamen indigentis, opus bonum aliquandò intermittendum est, aut etiam pro meliori mutandum. Hoc enim pacto opus bonum non deseritur, sed in melius commutatur.

Sine caritate opus externum nihil prodest: quicquid autem ex caritate agitur, quantumcumque etiam parvum sit et despectum, efficitur fructuosum totum. Magis siquidem Deus pensat, ex quanto amore quis agat, quàm quantum quis faciat.

2. Multùm facit, qui multùm diligit. Multùm facit, qui rem benè facit. Benè facit, qui magis communitati, quàm suae voluntati servit. Saepè videtur esse caritas, et est magis carnalitas: quia naturalis inclinatio, propria voluntas, spes retributiouis, affectus commoditatis, raròabesse volunt.

3. Qui verò veram et perfectam caritatem habet, utilitatem suam non quaerit; sed Dei gloriam in omibus fieri desiderat. Nulli etiam invidet; quia nullum privatum

gaudium amat. Nec in se ipso vult gaudere; sed in Deo super omnia bona optat beatificari.

Nemini aliquid boni attribuit, sed totaliter ad Deum refert, a quo fontaliter omnia procedunt; in quo finaliter omnes Sancti fruibiliter quiescunt. O! qui scintillam verae caritatis haberet, profectò omnia terrena sentiret plena esse vanitatis.

CAPUT XVI.

De defectuum aliorum tolerantia.

1. Quae homo in se vel in aliis emendare non valet, debet ea patienter sustinere, donec Deus aliter ordinet. Cogita quia sic fortè melius est pro tuae probatione patientiae; sine qua non sunt multùm ponderanda merita nostra. Debes tamen pro talibus impedimentis suppliciter orare, ut Deus dignetur tibi subvenire, ut possis benignè portare.

2. Si quis semel aut bis admonitus non acquiescit, noli cum eo contendere: sed totum Deo committe, ut fiat voluntas ejus et honor in omnibus servis suis, qui scit mala in bonum convertere.

Stude patiens esse in tolerando aliorum defectus, et qualescumque infirmitates: quia et tu multa habes, quae ab aliis oportet to-

lerari. Si non potes te talem facere qualem vis, quomodo poteris alium habere ad tuum beneplacitum?

3. Libenter volumus alios esse perfectos; et tamen proprios non emendamus defectus. Volumus, quòd alii strictè corrigantur; et ipsi corrigi nolumus.

Displicet larga aliorum licentia; et tamen nobis nolumus negari quod petimus. Alios restringi per statuta volumus; et ipsi nullatenùs patimur cohiberi. Sic ergo patet, quàm raró proximum sicut nos ipsos amemus.

4. Si essemus omnes perfecti, quid tunc haberemus pro Deo ab aliis pati? Nunc autem Deus sic ordinavit, ut discamus *alter alterius onera portare*: quia nemo sine defectu, nemo sine onere, nemo sibi sufficiens, nemo sibi satis sapiens: sed oportet nos invicem portare; invicem consolari, pariter adjuvare, instruere et admonere.

Quantae autem virtutis quisque sit, meliùs patet occasione adversitatis. Occasiones namque hominem fragilem non faciunt; sed, qualis sit, ostendunt.

CAPUT XVII.

De monastica vita.

1. Oportet ut discas te ipsum in multis frangere, si vis pacem et concordiam cum aliis habere. Non est parvum in monasterio, vel in congtegatione habitare, et ibi sine querela conversari, et usque ad mortem fideliter perseverare.

Beatus qui ibi benè vixerit, et feliciter cursum consummaverit. Si vis debitè stare et proficere, tene te tanquam exsulem et peregrinum super terram. Oportet te stultum fieri propter Christum, si vis religiosam ducere vitam.

2. Habitus et tonsura modicum conferunt: sed mutatio morum, et integra mortificatio passionum verum faciunt religiosum. Qui aliud quaerit, quàm purè Deum et animae suae salutem, non inveniet nisi tribulationem et dolorem. Non potest etiam diù stare pacificus, qui non nititur esse minimus, et omnibus subjectus.

3. Ad serviendum venisti, non ad regendum. Ad patiendum et laborandum scias te vocatum, non ad otiandum vel fabulandum. Hîc ergo probantur homines, sicut aurum in fornace. Hîc nemo potest stare,

nisi ex toto corde se voluerit propter Deum humiliare.

CAPUT XVIII.

De exemplis sanctorum Patrum.

1. Intuere sanctorum Patrum vivida exempla, in quibus vera perfectio refulsit et religio: et videbis quàm modicum sit et penè nihil, quod nos agimus. Heu quid est vita nostra, si illis fuerit comparata?

Sancti et amici Christi Domino servierunt in fame et siti, in frigore et nuditate, in labore et fatigatione, in vigiliis et jejuniis, in orationibus et sanctis meditationibus, in persecutionibus et opprobriis multis.

2. O! quàm multas et graves tribulationes passi sunt Apostoli, Martyres, Confessores, Virgines, et reliqui omnes qui Christi vestigia sequi voluerunt! Nam animas suas in hoc mundo oderunt, ut in vita aeterna eas possiderent.

O! quàm arctam et abdicatam vitam sancti Patres in eremo duxerunt! quàm longas et graves tentationes pertulerunt! quàm frequenter ab inimico vexati sunt! quàm crebras et fervidas orationes Deo ob-

tulerunt! quàm rigidas abstinentias egerunt!

Quàm magnum zelum et fervorem ad spiritalem profectum habuerunt! quàm forte bellum ad edomationem vitiorum gesserunt! quàm puram et rectam intentionem ad Deum habuerunt! Per diem laborabant; et noctibus orationi divinae vacabant: quanquam laborando ab oratione mentali minimè cessabant.

3. Omne tempus utiliter expendebant; omnis hora eis ad vacandum Deo brevis videbatur: et prae magna dulcedine contemplationis, etiam oblivioni tradebant necessitates corporalis refectionis. Omnibus divitiis, dignitatibus, honoribus, amicis et cognatis renunciabant: nihil de mundo habere cupiebant.

Vix necessaria vitae sumebant: corpori servire etiam in necessitate dolebant. Pauperes igitur erant rebus terrenis; sed valdè divites in gratia et virtutibus. Foris egebant; sed intùs gratiâ et consolatione divinâ reficiebantur.

4. Mundo erant alieni; sed Deo proximi ac familiares amici. Sibi ipsis videbantur tanquam nihili et mundo despecti; sed erant in oculis Dei pretiosi et electi.

In vera humilitate stabant: in simplici obedientia vivebant: in caritate et patientia ambulabant; et ideò quotidie in spiri-

tu proficiebant, et majorem apud Deum gratiam obtinebant. Dati sunt in exemplum omnibus religiosis, et plus provocare nos debent ad benè proficiendum, quàm tepidorum numerus ad relaxandum.

5. O! quantus fervor omnium religiosorum in principio suae sanctae institutionis fuit! O! quanta devotio orationis! quanta aemulatio virtutis! quàm magna disciplina viguit! quanta reverentia et obedientia sub regula magistri in omnibus effloruit?

Testantur adhuc vestigia derelicta, quòd verè viri sancti fuerunt et perfecti, qui tam strenuè militantes mundum superaverunt. Jam magnus putatur, si quis transgressor non fuerit; si quis quod accepit, cum patientia tolerare potuerit.

6. O tepor et negligentia statûs nostri! quòd tam citò declinamus a pristino fervore; et jam taedet vivere prae lassitudine et tepore. Utinam in te penitùs non dormitet profectus virtutum, qui multa saepiùs vidisti exempla devotorum!

CAPUT XIX.

De exercitiis boni religiosi.

1. Vita boni religiosi omni virtute pollere debet; ut sit talis interiùs, qnalis videtur hominibus exteriùs. Et meritò, multò plus debet esse intùs, quàm quod cernitur foris: quia inspector noster est Deus, quem summoperè revereri debemus ubicumque fuerimus, et tanquam Angeli in conspectu ejus incedere mundi.

Omni die renovare debemus propositum nostrum, et ad fervorem nos excitare, quasi hodie primùm ad conversionem venissemus; atque dicere: „ Adjuva me, Domine, Deus meus, in bono proposito, „ et sancto servitio tuo: et da mihi hodiè „ perfectè incipere; quia nihil est quod „ hactenùs feci.

2. Secundùm propositum nostrum cursus profectûs nostri: et multâ diligentiâ opus est benè proficere volenti. Quòd si fortiter proponens saepè deficit, quid ille qui raró, aut minùs fixè aliquid proponit?

Variis tamen modis contingit desertio propositi nostri: et levis omissio exercitiorum vix sine aliquo dispendio transit. Justorum propositum plus in gratiâ Dei,

in quâ semper confidunt, quicquid arripiant, quàm in propriâ sapientiâ pendet. Nam homo proponit, sed Deus disponit: nec est in homine via ejus.

3. Si pietatis causâ, aut fraternae utilitatis proposito, quandoque omittitur consuetum exercitium, posteà facilè potest recuperari. Si autem taedio animi aut negligentiâ faciliter relinquitur, satis culpabile est, et noxium sentietur.

Conemur quantùm possumus: adhuc leviter deficiemus in multis. Semper tamen aliquid certi proponendum est, contra illa praecipuè, quae nos magis impediunt. Exteriora nostra et interiora nobis pariter scrutanda sunt et ordinanda; quia utraque expediunt ad profectum.

4. Si non continuè te vales colligere, saltem interdùm, et ad minùs bis in die, mane videlicet ac vespere. Mane propone, vespere discute mores tuos: qualis eo die fuisti in verbo, opere et cogitatione: quia in his forsitan Deum saepiùs offendisti et proximum.

Accinge te; sicut vir contra diabolicas suggestiones: refrena gulam, et omnes carnis inclinationes faciliùs frenabis. Nunquam sis otiosus; sed aut legens, aut scribens, aut orans, aut meditans, aut aliquid utiliter laborans. Corporalia tamen

exercitia discretè sunt agenda, nec omnibus aequaliter assumenda.

5. Quae communia non sunt, non sunt foris ostendenda: nam in secreto tutiùs exercentur privata. Cavendum tamen est, ne sis piger ad communia, et ad singularia promptior: sed, expletis fideliter et integrè debitis et injunctis, si jam aliquod tempus suppetit, redde te tibi, prout devotio tua desiderat.

Non possunt omnes habere unum exercitium: sed aliud isti, aliud illi magis deservit. Etiam pro temporum congruentia, diversa placent exercitia: quia alia in festis magis placent, alia in diebus feriatis magis sapiunt.

Aliis indigemus tempore tentationis, aliis tempore pacis et quietis. Alia, cum tristamur, libet cogitare: alia, cùm in Domino laeti fuerimus.

6. Circa principalia festa renovanda sunt bona exercitia, et Sanctorum suffragia ferventiùs imploranda. De festo in festum proponere debemus, quasi tunc de hoc seculo migraturi simus, et ad aeternum festum perventuri.

Ideóque solicitè praeparare nos debemus in devotis temporibus, et devotiùs conversari, atque omnem observantiam strictiùs custodire; tanquam in brevi prae-

mium laboris nostri a Deo percepturi.

7. Et si dilatum fuerit, credamus nos minùs benè praeparatos, atque indignos tantae adhuc gloriae, quae revelabitur in nobis tempore praefinito: ideò studeamus nos meliùs ad exitum praeparare. *Beatus servus*, ait evangelista Lucas, *quem, cùm venerit Dominus ejus, invenerit vigilantem: amen dico vobis, super omnia bona sua constituet eum*.

CAPUT XX.

De amore solitudinis et silentii.

1. Quaere aptum tempus vacandi tibi: et de beneficiis Dei frequenter cogita. Relinque curiosa. Tales perlege materias, quae compunctionem magis praestent, quàm occupationem.

Si te subtraxeris a superfluis locutionibus, et otiosis circuitionibus, necnon a novitatibus et rumoribus audiendis, invenies tempus sufficiens et aptum ad bonis meditationibus insistendum. Maximi Sanctorum, ubi poterant, hominum consortia vitabant, et Deo in secreto vivere eligebant.

2. Dixit quidam, Quoties inter homines fui, minor homo redii. Hoc saepiùs

experimur, quàndo diù confabulamur. Faciliùs est omninò tacere, quàm verbo non excedere.

Faciliùs est domi latere, quàm foris se posse sufficienter custodire. Qui igitur intendit ad interiora et spiritalia pervenire, oportet eum cum Jesu a turba declinare.

3. Nemo securè apparet, nisi qui libenter latet. Nemo securè praeest, nisi qui libenter subest. Nemo securè praecipit, nisi qui benè obedire didicit. Nemo securè gaudet, nisi qui bonae conscientiae testimonium habet. Nemo securè loquitur, nisi qui libenter tacet.

Semper tamen Sanctorum securitas plena timoris Dei exstitit. Nec ideò minùs soliciti et humiles in se fuerunt, quia magnis virtutibus et gratiâ micuerunt.

Pravorum autem securitas ex superbia et praesumptione oritur, et in fine in deceptionem sui vertitur. Numquam promittas tibi securitatem in hac vita, quamvis videaris bonus coenobita, aut devotus eremita.

4. Saepè meliores in aestimatione hominum, graviùs periclitati sunt propter suam nimiam confidentiam. Unde multis utiliùs est, ut non penitùs careant tentationibus, sed saepiùs impugnentur; ne nimiùm securi in superbiam fortè eleventur;

ne etiam ad exteriores consolationes licentiùs declinent.

O! qui numquam transitoriam laetitiam quaereret, qui nunquam se cum mundo occuparet, quàm bonam conscientiam servaret! O! qui omnem vanam solicitudinem amputaret, et duntaxat salutaria ac divina cogitaret, et totam spem suam in Deo constitueret, quam magnam pacem et quietem possideret!

5. Nemo dignus est coelesti consolatione, nisi se diligenter exercuerit in sancta compunctione. Si vis corde tenus compungi, intra in cubile tuum, et exclude tumultus mundi, sicut scriptum est: *In cubilibus vestris compungimini*.

In cella invenies, quod foris saepiùs amittes. Cella continuata dulcescit, et malè custodita taedium generat. Si in principio conversionis tuae benè eam incolueris et custodieris, erit tibi posteà dilecta amica et gratissimum solatium.

6. In silentio et quiete proficit anima devota, et discit abscondita Scripturarum. Ibi invenit fluenta lacrymarum, quibus singulis noctibus se lavet et mundet, ut conditori suo tantò familiarior fiat, quantò longiùs ab omni seculari tumultu degit.

Qui ergo se abstrahit a notis et amicis,

appropinquabit illi Deus cum angelis sanctis. Meliùs est latere et sui curam agere, quàm, se neglecto, signa facere.

7. Laudabile est homini religioso, rarò foras ire, fugere videri, nolle etiam homines videre. Cur vis videre quod non licet habere? *Transit mundus et concupiscentia ejus*.

Trahunt desideria sensualitatis ad spatiandum: sed cùm hora transierit, quid nisi gravitatem conscientiae, et cordis dispersionem reportas? Saepè laetus exitus tristem reditum parit: et laeta vigilia sèrotina triste mane facit. Sic omne gaudium carnale blandè intrat; sed in fine mordet et perimit.

8. Quid potes alibi videre, quod hîc non videas? Ecce coelum et terram et omnia elementa: nam ex istis omnia sunt facta. Quid potes alicubi videre, quod diù potest sub sole permanere?

Credis te forsitan satiari: sed eò non poteris pertingere. Si cuncta videres praesentia, quid essent nisi visio vana? Leva oculos tuos ad Deum in excelsis: et ora pro peccatis tuis et negligentiis.

9. Dimitte vana vanis: tu autem intende illis quae tibi praecepit Deus. Claude super te ostium tuum, et voca ad te Jesum dilectum tuum. Mane cum eo in cel-

la: quia non invenies alibi tantam pacem.

Si non exisses, nec quicquam de rumoribus audisses, meliùs in bona pace permansisses. Ex quo nova te delectat aliquandò audire, oportet te exindè tribulationem cordis tolerare.

CAPUT XXI.

De compunctione cordis.

1. Si vis aliquid proficere, conserva te in timore Dei: et noli esse nimis liber; sed sub disciplina cohibe omnes sensus tuos: nec ineptae te tradas laetitiae. Da te ad cordis compunctionem, et invenies devotionem.

Compunctio enim multa bona parit, quae dissolutio citò perdere consuevit. Mirum est quòd homo possit unquam perfectè laetari in hac vita, qui suum exsilium et tam multa pericula animae suae considerat.

2. Propter levitatem cordis, et negligentiam defectuum nostrorum, non sentimus animae nostrae dolores: sed saepè vanè ridemus, quandò meritò flere deberemus. Non est vera libertas, nec bona laetitia, nisi in timore Dei cum bona conscientia.

Felix! qui abjicere potest omne impe-

dimentum distractionis, et ad unionem se redigere sanctae compunctionis. Felix! qui a se abdicat, quicquid conscientiam suam maculare potest vel gravare.

. Certa viriliter: consuetudo consuetudine vincitur. Si tu scis homines dimittere, ipsi benè dimittent tua te facere.

3. Non attrahas tibi res aliorum; nec te implices causis majorum. Habe semper oculum super te ipsum: admone te ipsum specialiter prae omnibus tibi dilectis.

Si non habes favorem hominum, noli propterea tristari: sed hoc sit tibi grave, quia non habes te satis benè et circumspectè, sicut servum Dei decet et devotum religiosum conversari.

Utiliùs est saepè et securiùs, ut homo non habeat, praecipuè secundùm carnem, multas consolationes in hac vita. Tamen quòd divinas non habemus, aut rariùs sentimus, nos in culpa sumus: quia compunctionem cordis non quaerimus, nec vanas et extraneas consolationes omninò abjicimus.

4. Cognosce te indignum divinâ consolatione: sed magis dignum multâ tribulatione. Quando homo perfectè est compunctus, tunc gravis et amarus est ei totus mundus.

Bonus homo sufficientem invenit ma-

teriam dolendi et flendi. Sive enim se considerat, sive de proximo pensat, scit quia nemo sine tribulatione hic vivit. Et quantò strictiùs sese considerat, tantò ampliùs dolet.

Materia justi doloris, et internae compunctionis, sunt peccata et vitia nostra; quibus ita involuti jacemus, ut rarò coelestia contemplari valeamus.

5. Si frequentiùs de morte tua, quàm de longitudine vitae cogitares, non dubium est quin te ferventiùs emendares.

Si etiam futuras inferni sive purgatorii poenas cordialiter perpenderes, credo quòd libentiùs laborem omnem et dolorem sustineres, et nihil rigoris formidares. Sed quia ad cor ista non transeunt, et blandimenta adhuc amamus, ideò frigidi et valdè pigri remanemus.

6. Saepiùs est inopia spiritûs, unde tam leviter conqueritur miserum corpus. Ora igitur humiliter ad Dominum, ut det tibi compunctionis spiritum, et dic cum Propheta: *Ciba me, Domine, pane lacrymarum; et potum da mihi in lacrymis in mensura.*

******

CAPUT XXII.

De consideratione humanae naturae.

1. Miser eris, ubicumque fueris, et quòcumque te verteris; nisi ad Deum te convertas. Quid turbaris, quia non succedit tibi sicut desideras et vis? Quis est qui habet omnia secundùm suam voluntatem? Nec ego, nec tu, nec aliquis hominum super terram.

Nemo est in mundo sine aliqua tribulatione vel angustia; quamvis rex sit vel papa. Quis est qui meliùs habet? utique, qui pro Deo aliquid pati valet.

2. Dicunt multi imbecilles et infirmi: Ecce quàm bonam vitam ille homo habet! quàm dives est! quàm potens! quàm excelsus! quàm magnus! quàm pulcher!

Sed attende ad coelestia bona, et videbis quòd omnia ista temporalia nulla sunt; sed valdè incerta, et magis gravantia: quia nunquam sine solicitudine et timore possidentur. Non est felicitas hominis habere temporalia ad abundantiam: sed sufficit ei mediocritas.

Vera miseria est vivere super terram. Quantò homo vult esse spiritualior, tantò vita praesens fit ei amarior; quia sentit

meliùs, et videt clariùs humanae corruptionis defectus.

Nam comedere, bibere, vigilare, dormire, quiescere, laborare, et ceteris necessitatibus naturae subjacere, verè magna miseria est et afflictio homini devoto, qui libenter vellet esse absolutus et liber ab omni peccato.

3. Valdè enim gravatur homo interior necessitatibus corporalibus in hoc mundo. Undè Propheta devotè rogat, quatenùs liber ab istis esse valeat, dicens: *De necessitatibus meis erue me, Domine*.

Sed vae non cognoscentibus suam miseriam! et ampliùs vae illis, qui diligunt hanc miseram vitam et corruptibilem! Nam in tantum quidam hanc amplectuntur, licèt etiam vix necessaria laborando aut mendicando habeant, ut si possent hîc semper vivere, de regno coelesti nihil curarent.

4. O! insani et infideles corde; qui tam profundè in terrenis jacent, ut nihil nisi carnalia sapiant. Sed miseri adhuc in fine graviter sentient, quàm vile et nihilum erat, quod tam vehementer amaverunt.

Sancti autem Dei, et omnes devoti amici Christi, non attenderunt quae carni placuerunt, nec quae hoc tempore floruerunt: sed tota spes eorum et intentio ad aeterna bona anhelabat. Ferebatur totum

desiderium eorum sursùm ad mansura et invisibilia, ne amore visibilium traherentur ad infima.

5. Noli, frater, amittere confidentiam proficiendi ad spiritualia: adhuc habes tempus et horam. Quare vis procrastinare propositum tuum? Surge, et in instanti incipe et dic: Nunc tempus est faciendi: nunc tempus est pugnandi: nunc tempus est merendi.

Oportet te transire per ignem et aquam, ut venias ad refrigerium. Nisi tibi vim feceris, vitium non superabis. Quàm diù istud fragile corpus gerimus, sine peccato esse non possumus; nec sine taedio et dolore vivere.

Libenter haberemus ab omni miseria quietem: sed quia per peccatum amisimus innocentiam, amisimus etiam veram beatitudinem. Ideò oportet nos tenere patientiam, et Dei exspectare misericordiam, donec transeat iniquitas, et haec mortalitas absorbeatur a vita.

6. O! quanta est fragilitas humana, quae semper prona est ad vitia! Hodie confiteris peccata tua, et cras iterum perpetras confessa. Nunc proponis cavere, et post horam agis quasi nihil proposuisses.

Meritò ergo nosmetipsos humiliare possumus, nec unquam aliquid magni de no-

bis sentire, qui tam fragiles et instabiles sumus. Citò enim potest perdi per negligentiam, quod multo labore vix tandem acquisitum est per gratiam.

7. Quid fiet de nobis adhuc in fine, qui tepescimus tam mane? Vae nobis! si sic volumus declinare ad quietem, quasi jam pax sit et securitas, cùm necdùm appareat vestigium verae sanctitatis in nostra conversatione.

Unde opus esset, ut iterùm institueremur tanquam boni novicii ad mores optimos, si fortè spes esset de aliqua futura emendatione, et majori spirituali profectu.

CAPUT XXIII.

De meditatione mortis.

1. VALDE citò erit tecum hîc factum: vide ergo qualiter te habeas. Hodiè homo est, et cras non comparet. Cùm autem sublatus fuerit ab oculis, citò etiam transit a mente.

O! hebetudo et duritia cordis humani, quod solùm praesentia meditatur, et futura non magis praevidet. Sic te in omni facto et cogitatu debes habere, quasi statim esses moriturus. Si bonam conscientiam haberes, non multùm mortem timeres.

Meliùs esset peccata cavere, quàm mortem fugere. Si hodiè non es paratus, quomodò cras eris? Cras est dies incertus: et quî scis si crastinum habebis?

2. Quid prodest diù vivere, quandò tam parùm emendamur? Ah! longa vita non semper emendat; sed saepè peccata magis auget.

Utinam per unam diem benè essemus conversati in hoc mundo! Multi annos conversionis computant; sed saepè parvus est fructus emendationis. Si formidolosum est mori, forsitan periculosiùs est diutiùs vivere.

Beatus qui horam mortis suae semper ante oculos habet, et ad moriendum quotidiè se disponit. Si vidisti aliquandò hominem mori, cogita quia et tu per eamdem viam transibis.

3. Cùm mane fuerit, puta te ad vesperum non perventurum: vespere autem facto, non audeas mane tibi polliceri. Semper ergo paratus esto, et taliter vivere stude, ut nunquam te imparatum mors inveniat.

Multi subitò et improvisè moriuntur; nam *qua hora non putatur, Filius hominis venturus est*. Quandò illa extrema hora veniet, multùm aliter sentire incipies de tota vita tua praeterita, et valdè dolebis

quòd tam negligens et remissus fuisti.

4. Quàm felix et prudens, qui talis nunc nititur esse in vita, qualis optat inveniri in morte! Dabit namque magnam confidentiam morienti perfectus contemptus mundi, fervens desiderium in virtutibus proficiendi, amor disciplinae, labor poenitentiae, promptitudo obedientiae, abnegatio sui, et supportatio cujuslibet adversitatis pro amore Christi.

Multa bona potes operari, dum sanus es; sed infirmatus, nescio quid poteris. Pauci ex infirmitate emendantur; sicut qui multùm peregrinantur, raro sanctificantur.

5. Noli confidere super amicos et proximos, nec in futurum salutem tuam differas: quia citiùs obliviscentur tui homines quàm aestimas. Meliùs est nunc tempestivè providere, et aliquid boni praemittere, quàm super aliorum auxilio sperare. Si non es modò solicitus pro te ipso, quis erit pro te solicitus in futuro?

Nunc tempus est valdè pretiosum; sed proh dolor! quòd hoc utiliùs non expendis, in quo promereri vales unde aeternaliter vivas! Veniet tempus, quandò unam horam pro emendatione desiderabis, et nescio an impetrabis.

6. Eia, carissime, de quanto periculo poteris te liberare, de quàm magno timore

eripere, si modò semper timoratus fueris, et de morte suspectus? Stude nùnc taliter vivere, ut in hora mortis valeas potiùs gaudere quàm timere.

Disce nunc mori mundo, ut tunc incipias vivere cum Christo. Disce nùnc omnia contemnere, ut tunc possis liberè ad Christum pergere. Castiga nunc corpus tuum per poenitentiam, ut tunc valeas certam habere confidentiam.

7. Ah! stulte, quid cogitas te diù victurum, cùm nullum diem habeas hìc securum? Quàm multi sunt decepti, et insperatè de corpore extracti!

Quoties audisti a dicentibus? Ille gladio cecidit: ille submersus est: ille ab alto ruens cervicem fregit: ille manducando obriguit: ille ludendo finem fecit. Alius igne, alius ferro, alius peste, et alius latrocinio interiit: et sic omnium finis mors est; et vita hominum tamquam umbra pertransit.

8. Quis memor erit tui post mortem! aut quis orabit pro te? Age ergo, age nunc, carissime, quicquid agere potes; quia nescis quandò morieris. Nescis quid te post mortem sequetur.

Dum tempus habes, congrega tibi divitias immortales. Praeter salutem tuam nihil cogites: solùm, quae Dei sunt, cures.

Fac nunc tibi amicos venerando Dei Sanctos, et eorum actus imitando; ut cùm defeceris, illi te recipiant in aeterna tabernacula.

9. Serva te tanquam peregrinum et hospitem super terram, ad quem nihil spectat de mundi negotiis. Serva cor tuum liberum, et ad Deum sursùm erectum; quia non habes hîc manentem civitatem. Illuc preces et gemitus quotidianos cum lacrymis dirige, ut Spiritus tuus mereatur post mortem ad Dominum feliciter pervenire. Amen.

CAPUT XXIV.

De judicio et poenis peccatorum.

1. In omnibus rebus respice finem, et qualiter ante districtum judicem stabis, cui nihil est occultum; qui muneribus non placatur, nec excusationes recipit: sed quod justum est, judicabit. O miserrime et insipiens peccator! quid respondebis Deo omnia mala tua scienti, qui interdùm formidas vultum hominis irati?

Ut quid non provides tibi in diem judicii? quando nemo poterit per alium excusari vel defendi; sed unusquisque sufficiens onus erit sibi ipsi. Nunc labor tuus

est fructuosus, fletus acceptabilis, gemitus exaudibilis, dolor satisfactorius et purgativus.

2. Magnum habet et salubre purgatorium patiens homo; qui suscipiens injurias plus dolet de alterius malitia, quàm de sua injuria: qui pro contrariantibus sibi libenter orat, et ex corde culpas remittit: qui veniam ab aliis petere non tardat: qui faciliùs miseretur, quàm irascitur: qui sibi ipsi violentiam facit, et carnem suam spiritui omninò subjugare conatur.

Meliùs est modò purgare peccata, et vitia resecare, quàm in futurum purganda reservare. Verè nos ipsos decipimus per inordinatum amorem, quem ad carnem habemus.

3. Quid aliud ille ignis devorabit, nisi peccata tua? Quantò ampliùs tibi ipsi nunc parcis, et carnem sequeris; tantò duriùs posteà poenas lues, et majorem materiam comburendi reservas. In quibus homo peccaverit, in illis graviùs punietur.

Ibi accediosi ardentibus stimulis pungentur: et gulosi ingenti fame ac siti cruciabuntur. Ibi luxuriosi, et voluptatum amatores, ardenti pice et fetido sulphure perfundentur. Ibi furiosi sicut canes prae dolore latrabunt, et invidiosi prae tristitia ululabunt.

4. Nullum vitium erit, quod suum proprium cruciatum non habeat. Ibi superbi omni confusione replebuntur, et avari miserrimâ egestate arctabuntur.

Ibi erit una hora gravior in poena, quàm hîc centum anni in amarissima poenitentia. Ibi nulla requies est, nulla consolatio damnatis: hîc autem interdùm cessatur a laboribus, atque amicorum fruitur solatiis.

5. Esto modò solicitus et dolens pro peccatis tuis, ut in die judicii sis securus cum beatis. Tunc enim *justi stabunt in magna constantia adversùs eos qui se angustiaverunt* et depresserunt. Tunc stabit ad judicandum, qui modò se subjicit humiliter judiciis hominum.

Tunc magnam fiduciam habebit pauper et humilis; et pavebit undique superbus. Tunc videbitur sapiens in hoc mundo fuisse, qui pro Christo didicit stultus et despectus esse.

6. Tunc placebit omnis tribulatio patienter perpessa, et omnis iniquitas oppilabit os suum. Tunc gaudebit omnis devotus, et moerebit omnis irreligiosus. Tunc plus exsultabit caro afflicta, quàm si in deliciis fuisset semper nutrita.

Tunc splendebit habitus vilis, et obtenebrescet vestis subtilis. Tunc plus lauda-

bitur pauperculum domicilium, quàm nunc deauratum palatium. Tunc plus juvabit constans patientia, quàm omnis mundi potentia.

7. Tunc ampliùs exaltabitur simplex obedientia, quàm omnis secularis astutia. Tunc plus laetificabitur pura et bona conscientia, quàm docta philosophia. Tunc plus ponderabit contemptus divitiarum, quàm totus thesaurus terrigenarum.

Tunc magis consolaberis super devota oratione, quàm nunc super delicata comestione. Tunc plus gaudebis de servato silentio, quàm nunc de longa fabulatione. Tunc plus valebunt sancta opera, quàm multa pulchra verba. Tunc plus placebit stricta vita et ardua poenitentia, quàm nunc omnis delectatio terrena.

8. Disce nunc ergo levia pati, ut tunc valeas a gravioribus liberari. Hic primò proba quid possis pati posteà. Si nunc tam parùm non vales sustinere, quomodò tunc poteris aeterna tormenta sufferre? Si modò modica passio te tam impatientem efficit, quid gehenna tunc faciet?

Ecce verè non potes duo gaudia habere, delectari hîc in mundo, et posteà regnare cum Christo. Si usque in hodiernum diem semper in honoribus et voluptatibus vixis-

ses, quid totum tibi prodesset, si te jam in instanti mori contingeret?

9. Omnia ergo vanitas praeter amare Deum, et illi soli servire. Qui enim Deum ex toto corde amat, is nec supplicium, nec judicium, nec infernum metuit: quia perfectus amor securum accessum ad Deum facit.

Quem autem adhuc peccare delectat, non mirum si is mortem et judicium timet. Bonum tamen est, ut si necdum amor divinus a malo te revocat, saltem te timor gehennalis coërceat. Qui verò timorem Dei postponit, diù stare in bono non poterit; sed diaboli laqueos citiùs incurret.

CAPUT XXV.

De ferventi emendatione totius vitae nostrae.

1. Esto vigilans et diligens in Dei servitio; et cogita frequenter, ad quid huc venisti. Cur seculum reliquisti? Nonne ut Deo viveres; et spiritualis homo fieres? Igitur ad profectum ferveas; quia mercedem laborum tuorum in brevi recipies: et tunc non erit ampliùs timor aut dolor in finibus tuis. Modicùm nunc laborabis; et magnam requiem, immò perpetuam laetitiam invenies.

Si tu permanseris fidelis et fervidus in agendo, Deus procul dubio erit fidelis et locuples in retribuendo. Spem bonam retinere debes, quòd ad palmam pervenies: sed securitatem capere non debes, ne torpeas, aut elatus fias.

2. Cùm enim quidam anxius inter metum et spem frequenter fluctuaret, et quâdam vice moerore confectus in ecclesia ante quoddam altare se in oratione prostravisset, haec intra se revolvit dicens: O! si scirem, quòd perseveraturus essem! sta-

timque audivit intùs divinum responsum: Quid, si hoc scires, facere velles? Fac nunc quod tunc facere velles, et benè securus eris.

Moxque consolatus et confortatus divinae se commisit voluntati, et cessavit anxia fluctuatio. Noluit curiosè investigare, ut sciret quae sibi erant futura: sed magis studuit inquirere, quae esset voluntas Dei benè placens et perfecta, ad omne opus bonum inchoandum et perficiendum.

3. *Spera in Domino, et fac bonitatem*, ait Propheta: *et inhabita terram*: et *pasceris in divitiis ejus*. Unum est, quod multos a profectu et ferventi emendatione retrahit: horror difficultatis, seù labor certaminis.

Enimverò illi maximè prae aliis in virtutibus proficiunt, qui ea, quae sibi magis gravia et contraria sunt, viriliùs vincere nituntur. Nam ibi homo plus proficit, et gratiam meretur ampliorem, ubi magis se ipsum vincit, et in spiritu mortificat.

Sed non omnes habent aequè multùm ad vincendum et mortificandùm. Diligens tamen virtutum aemulator erit ad proficiendum valentior, etiamsi plures habeat passiones, quàm alius benè morigeratus, minùs tamen fervens ad virtutes.

Duo specialiter ad magnam emendationem juvant: videlicet, subtrahere se violenter ab eo, ad quod natura vitiosè inclinatur; et ferventer instare pro eo bono, quo quis ampliùs indiget.

4. Illa etiam stude magis cavere et vincere, quae tibi frequentiùs in aliis displicent. Ubique profectum tuum capias; ut, si bonum exemplum videas vel audias, ad imitandum accendaris.

Si quid autem reprehensibile consideraveris, cave ne idem facias; aut, si aliquandò fecisti, citiùs emendare te stude. Sicut oculus tuus alios considerat, sic et tu ab aliis consideraris.

5. Quàm dulce et jucundum est videre fervidos et devotos fratres, benè morigeratos et disciplinatos! Quàm triste est et grave videre inordinatè ambulantes, qui ea ad quae vocati sunt, non exercent! Quàm nocivum est negligere propositum vocationis suae, et ad illicita sensum inclinare!

6. Memor esto arrepti propositi, et imaginem Crucifixi tibi propone. Benè verecundari potes, inspectâ vitâ Jesu Christi: quia necdùm magis illi te conformare studuisti, licèt diù in via Dei fueris.

Religiosus qui se intentè et devotè in sanctissima vita et passione Domini exercet, ibi omnia utilia et necessaria sibi a-

bundanter inveniet; nec opus est ut extra JESUM aliquid meliùs quaerat. O! si JESUS crucifixus in corde nostro viveret, quàm citò et sufficienter docti essemus!

7. Religiosus fervidus omnia benè portat et capit, quae illi jubentur vel occurrunt. Religiosus negligens et tepidus habet tribulationem super tribulationem, et ex omni parte patitur angustiam: quia interiori consolatione caret, et exteriorem quaerere prohibetur.

Religiosus extra disciplinam vivens gravi ruinae patet. Qui laxiora quaerit et remissiora, semper in angustia erit: quia aut unum, aut aliud ipsi displicebit.

8. Quomodo faciunt tam multi alii religiosi, qui satis arctati sunt sub disciplina claustrali? Raró exeunt, abstractè vivunt, pauperrimè comedunt, grossè vestiuntur, multùm laborant, parùm loquuntur, diù vigilant, maturè surgunt, orationes prolongant, frequènter legunt, et se in omni disciplina custodiunt.

Attende Carthusienses, Cistercienses, et diversae religionis monachos ac moniales: qualiter omni nocte ad psallendum Domino surgunt. Et ideò turpe esset tibi in tam sancto opere pigritare, ubi tanta multitudo religiosorum incipit Deo jubilare.

9. O! si tibi nihil aliud faciendum in-

cumberet, nisi Dominum Deum nostrum ex toto corde et ore laudare. O! si nunquam indigeres comedere, nec bibere, nec dormire; sed semper posses Deum laudare, et solummodò spiritualibus studiis vacare: tunc multò felicior esses quàm modò, cùm carni ex qualicumque necessitate servis. Utinam non essent istae necessitates, sed solummodò spirituales animae refectiones, quas, heu! satis raro degustamus.

10. Quandò homo ad hoc pervenit, ut de nulla creatura consolationem suam quaerat; tunc ei Deus primò perfectè sapere incipit: tunc etiam benè contentus de omni eventu rerum erit.

Tunc nec pro magno laetabitur, nec pro modico contristabitur: sed ponet se integrè et fiducialiter in Deo, qui est ei omnia in omnibus: cui nihil utiquè perit nec moritur; sed omnia ei vivunt, et ad nutum incunctantèr deserviunt.

11. Memento semper finis, et quia perditum non redit tempus. Sine solicitudine et diligentia nunquam acquires virtutes.

Si incipis tepescere, incipies malè habere. Si autem te dederis ad fervorem, invenies magnam pacem, et senties leviorem laborem propter Dei gratiam et virtutis amorem.

12. Homo fervidus et diligens, ad omnia est paratus. Major labor est resistere vitiis et passionibus, quàm corporalibus laboribus insistere. Qui parvos non vitat defectus, paulatim labitur ad majores.

Gaudebis semper vespere, si diem expenderis fructuosè. Vigila super te ipsum: excita te ipsum: admone te ipsum: et quicquid de aliis sit, non negligas te ipsum. Tantùm proficies, quantùm tibi ipsi vim intuleris.

Explicit liber primus de Imitatione Christi.

DE

IMITATIONE CHRISTI

LIBER SECUNDUS

CAPUT I.

De interna conversatione.

1. REGNUM *Dei intra vos est*, dicit Dominus. Converte te ex toto corde tuo ad Dominum, et relinque hunc miserum mundum; et inveniet anima tua requiem. Disce exteriora contemnere, et ad interiora te dare; et videbis regnum Dei in te venire.

Est enim regnum Dei pax et gaudium in Spiritu Sancto, quod non datur impiis. Veniet ad te Christus ostendens tibi consolationem suam, si dignam illi intùs paraveris mansionem.

Omnis gloria ejus et decor ab intùs est, et ibi complacet sibi. Frequens illi visitatio cum homine interno, dulcis sermocinatio, grata consolatio, multa pax, familiaritas stupenda nimis.

2. Eia anima fidelis, praepara huic sponso cor tuum, quatenùs ad te venire et in te habitare dignetur. Sic enim dicit: *Si quis diligit me, sermonem meum servabit: et Pater meus diliget eum, et ad eum veniemus, et mansionem apud eum faciemus.* Da ergo Christo locum, et ceteris omnibus nega introitum.

Cùm Christum habebis, dives es, et sufficit tibi. Ipse erit provisor tuus, et fidelis procurator in omnibus; ut non sit opus tibi in hominibus sperare. Homines enim citò mutantur, et deficiunt velociter; Christus autem manet in aeternum, et stat usque in finem firmiter.

3. Non est magna fiducia ponenda in homine fragili et mortali, etiamsi utilis sit et dilectus: neque tristitia multa capienda ex hoc, si interdùm adversatur et contradicit. Qui hodie tecum sunt; cras contrariari tibi possunt, et e converso; quia saepè, ùt aura, vertuntur.

Pone totam fiduciam tuam in Deo: sit ipse timor tuus et amor tuus: ipse pro te respondebit, et faciet benè, sicut meliùs

fuerit. Non habes hic manentem civitatem, et ubicumque fueris, extraneus es et peregrinus; nec requiem aliquandò habebis, nisi Christo intimè fueris unitus.

4. Quid hîc circumspicis, cùm iste non sit locus tuae requietionis? In coelestibus debet esse requietio tua: et, sicut transitoria, cuncta terrena sunt aspicienda. Transeunt omnia, et tu pariter cum eis. Vide ut non inhaereas, ne capiaris et pereas.

Apud Altissimum sit cogitatio tua, et deprecatio tua ad Christum sine intermissione dirigatur. Si nescis alta speculari et coelestia, requiesce in passione Christi, et in sacris vulneribus ejus libenter habita. Si enim ad vulnera et pretiosa stigmata Jesu devotè confugeris, magnam in tribulatione confortationem senties: nec multùm curabis hominum despectiones, faciliterque verba detrahentium perferes.

5. Christus fuit etiam in mundo ab hominibus despectus, et in maxima necessitate a notis et amicis inter opprobria derelictus. Christus pati voluit et despici; et tu audes de aliquo conqueri! Christus habuit adversarios et oblocutores, et tu vis omnes habere amicos et benefactores!

Unde coronabitur patientia tua, si nihil adversitatis occurrerit? Si nihil contra-

rium vis pati, quo modo eris amicus Christi? Sustine igitur cum Christo et pro Christo, si vis regnare cum Christo.

6. Si semel perfectè introisses in interiora Jesu, et modicum de ardenti ejus amore sapuisses, tunc de proprio commodo vel incommodo nihil curares, sed magis de opprobrio illato gauderes: quia amor Jesu facit hominem se ipsum contemnere.

Amator Jesu verus et intimus liber est ab affectionibus inordinatis: potest se ad Deum liberè convertere, et levare se supra se ipsum in spiritu, ac fruitivè quiescere.

7. Cui sapiunt omnia prout sunt, non ut dicuntur aut aestimantur; hic verè sapiens est, et doctus magis a Deo quàm ab hominibus. Ad intra scit ambulare, et res exteras parvi pendere: non requirit loca, nec tempora exspectat ad habenda devota exercitia.

Homo internus citò se colligit, quia nunquam se totum ad exteriora effundit. Non illi obest labor exterior, aut occupatio ad tempus necessaria: sed sicut res eveniunt, sic illis se accommodat.

Qui intùs benè dispositus est et ordinatus, non curat miserabiles et perversos hominum gestus. Tantùm homo impeditur et distrahitur, quantùm sibi res attrahit.

8. Si rectè tibi esset, et benè purgatus esses, omnia in bonum tibi cederent et profectum. Ideò multa tibi displicent, et saepè te conturbant, quia adhuc non es tibi ipsi perfectè mortuus, nec segregatus ab omnibus terrenis.

Nihil sic maculat et implicat cor hominis, sicut impurus amor creaturarum. Si renuis consolari exteriùs, poteris speculari coelestia, et frequenter interiùs jubilare.

CAPUT II.

De humili submissione sui ipsius.

1. Non magni pendas, quis pro te, vel contra te sit: sed hoc age et cura, ut Deus tecum sit in omni re quam facis. Habe conscientiam bonam, et Deus benè te defensabit. Quem enim adjuvare voluerit, huic nullius perversitas nocere poterit.

Si tu scis tacere et pati, videbis procul dubio Domini auxilium. Ipse novit tempus et modum liberandi te: et ideò debes te illi resignare. Dei enim est adjuvare, et ab omni confusione liberare.

2. Saepè valdè prodest ad majorem humilitatem conservandam, quòd defectus nostros alii sciunt et redarguunt. Quandò homo pro defectibus suis se humiliat, tunc

faciliter alios placat, et leviter satisfacit sibi irascentibus.

Humilem Deus protegit et liberat: humilem diligit et consolatur: humili homini se inclinat: humili largitur gratiam magnam, et eum post suam depressionem levat ad gloriam. Humili sua secreta revelat, et ad se dulciter trahit et invitat.

Humilis, acceptâ contumeliâ et confusione, satis benè est in pace, quia stat in Deo, et non in mundo. Non reputes te aliquid profecisse, nisi omnibus inferiorem te esse sentias.

CAPUT III.

De bono et pacifico homine.

1. Pone te primò in pace, et tunc alios poteris pacificare. Homo pacificus plus prodest, quàm benè doctus. Homo passionatus etiam bonum in malum convertit, et faciliter malum credit.

Bonus et pacificus homo omnia ad bonum trahit. Qui benè in pace est, de nullo suspicatur: qui autem malè contentus est et commotus, variis suspicionibus agitatur: nec ipse quiescit, nec alios quiescere permittit.

Dicit saepè et facit, quod dicere non deberet et facere; et omittit quod saepè sibi magis facere expediret. Considerat id quod alii facere tenentur, et negligit id quod ipse facere tenetur.

2. Habe ergo primùm zelum super temet ipsum, et tunc zelare justè poteris proximum tuum. Tu facta tua benè scis excusare et colorare, et aliorum excusationes non vis recipere. Justiùs esset ut te accusares, et fratrem tuum excusares.

Si portari vis, porta et tu alium. Vide, quàm longè es adhuc a vera caritate et humilitate, quae nulli novit indignari vel irasci, nisi tantùm sibi ipsi.

3. Non est magnum cum bonis et mansuetis conversari: hoc enim omnibus naturaliter placet, et unus quisque cum eis libenter pacem habet, et secum sentientes magis diligit. Sed si cum duris ac perversis, et indisciplinatis aut nobis contrariantibus, pacificè possumus vivere, magna gratia est, et laudabile nimis virileque factum.

4. Sunt quidam qui se ipsos in pace tenent, et cum aliis etiam pacem habent. Et sunt, qui nec pacem secum habent, nec alios in pace dimittunt: aliis sunt graves, sed sibi sunt semper graviores. Et sunt

qui se ipsos in pace retinent, et ad pacem alios reducere student.

Et tamen tota pax nostra, in hac miserabili vita, potiùs in humili sufferentia ponenda est, quàm in non sentiendo contraria. Qui meliùs scit pati, pacem habet majorem: ille est victor sui, dominus mundi, amicus Christi et heres coeli.

CAPUT IV.

De pura mente, et simplici intentione.

1. Duabus alis homo sublevatur a terrenis, simplicitate scilicet et puritate. Simplicitas debet esse in intentione, puritas in affectione. Simplicitas intendit Deum: puritas apprehendit et gustat.

Nulla te bona actio impediet, si liber intus ab omni inordinato affectu fueris. Si nihil aliud quàm Dei beneplacitum, et proximi utilitatem intendis et quaeris, internâ libertate fruêris.

2. Si rectum cor tuum esset, tunc omnis tibi creatura speculum vitae, et liber sanctae doctrinae esset. Non est creatura tam parva et vilis, quae Dei bonitatem non repraesentet. Si tu esses intùs bonus et pu-

rus, tunc omnia sine impedimento videres, et benè caperes.

Cor purum penetrat coelum et infernum. Qualis unus quisque intùs est, taliter judicat exteriùs. Si est gaudium in mundo, hoc utique possidet puri cordis homo. Et similiter si est alicubi tribulatio et angustia, hanc utique meliùs novit mala conscientia.

3. Sicut ferrum missum in ignem amittit rubiginem, et totum candens efficitur; sic homo ad Deum integrè se convertens, a torpore exuitur, et in novum hominem transmutatur.

Quandò homo incipit tepescere, tunc parvùm metuit laborem, et libenter externam accipit consolationem. Sed quandò perfectè incipit se vincere, et viriliter in via Dei ambulare; tunc minùs ea reputat, quae sibi priùs gravia esse sentiebat.

CAPUT V.

De sui ipsius consideratione.

1. NON debemus nobismetipsis multùm credere, quia saepè nobis gratia deest et sensus. Modicum lumen in nobis est, et hoc citò per negligentiam amittimus. Saepè etiam non advertimus, quòd tam caeci

intùs sumus. Saepè malè agimus, et pejùs excusamus.

Passione interdùm interiùs movemur, et zelum putamus. Parva in aliis reprehendimus, et nostra majora pertransimus. Satis citò sentimus et ponderamus, quod ab aliis sustinemus: sed quantùm alii a nobis sustinent, non advertimus.

2. Qui benè et rectè facta sua consideraret et ponderaret, non esset quod de alio graviter judicaret. Internus homo sui ipsius curam omnibus curis anteponit: et qui sibi ipsi diligenter intendit, faciliter de aliis tacet.

Nunquam eris internus et devotus, nisi de aliis silueris, et ad te ipsum specialiter respexeris. Si tibi et Deo totaliter intendis, te modicùm movebit id, quod foris percipis.

Ubi es, quando tibi ipsi praesens non es? et quandò omnia percurristi, quid, te neglecto, profecisti? Si desideras habere pacem et unionem veram, oportet ut omnia quae ad te non pertinent, postponas, et Deum solum prae oculis habeas, et tibi semper caveas.

3. Multùm proindè proficies, si te feriatum ab omni cura temporali conservaveris: valdè autem deficies, si aliquid temporale reputaveris. Nihil altum, nihil ma-

gnum, nihil gratum, nihil acceptum tibi sit, nisi purè Deus, aut quod in Deo sit.

Totum vanum aestima, quicquid consolationis occurrit de aliqua creatura: Amans Deum super omnia, sub Deo despicit universa. Solus Deus aeternus et immensus, implens omnia, solatium est animae, et vera cordis laetitia.

CAPUT VI.

De laetitia bonae conscientiae.

1. Gloria boni hominis est testimonium bonae conscientiae. Habe bonam conscientiam, et semper habebis laetitiam. Bona conscientia valdè multa potest portare, et valdè laeta est inter adversa. Mala conscientia semper timida est et inquieta.

Suaviter requiesces, si te cor tuum non reprehenderit. Noli laetari, nisi cùm benè feceris. Mali nunquam habent veram laetitiam, nec internam sentiunt pacem, quia *non est pax impiis*, dicit Dominus.

Et si dixerint, *In pace sumus: Non venient super nos mala*, et, *Quis nobis nocere audebit*? ne credas eis; quoniam repentè exsurget ira Dei, et in nihilum redigentur actus eorum, et cogitationes eorum peribunt.

2. Gloriari in tribulatione non est grave amanti : sic enim gloriari, est in cruce Domini gloriari. Brevis gloria est quae ab hominibus datur et accipitur. Mundi gloriam semper sequitur tristitia.

Bonorum gloria in conscientia eorum est, et non in ore hominum. Justorum laetitia de Deo et in Deo est, et gaudium eorum de veritate. Qui veram et aeternam gloriam desiderat, temporalem non curat.

Et qui temporalem quaerit gloriam, aut non ex animo contemnit, is minùs amare convincitur coelestem. Magnam habet cordis tranquillitatem, qui nec laudes curat, nec vituperia.

3. Facilè erit contentus et pacatus, cujus conscientia munda est. Non es sanctior, si laudaris; nec vilior, si vituperaris. Quod es, hoc es : nec major dici vales, quàm, Deo teste, sis. Si attendis apud te quid sis intùs, non curabis quid de te loquantur homines foris.

Homo videt in facie, Deus autem in corde. Homo considerat actus, Deus autem pensat intentionem.

Benè semper agere, et modicum de se tenere, humilis animae indicium est. Nolle consolari ab aliqua creatura, magnae puritatis et internae fiduciae signum est.

4. Qui nullum extrinsecùs pro se testi-

monium quaerit, liquet quòd se Deo totaliter commisit. *Non enim qui se ipsum commendat, ille probatus est, sed quem Deus commendat.* Ambulare cum Deo intùs, nec aliquâ affectione teneri foris, status est interni hominis.

CAPUT VII.

De amore JESU super omnia.

1. Beatus qui intelligit quid sit amare Jesum, et contemnere se ipsum propter Jesum. Oportet dilectum pro dilecto relinquere, quia Jesus vult solus et super omnia amari. Dilectio creaturae fallax est et instabilis: dilectio verò Jesu fidelis et stabilis.

Qui adhaeret creaturae, cadet cum labili: qui amplectitur Jesum, firmabitur in aevum. Illum dilige, et amicum tibi retine; quia, omnibus recedentibus, te non derelinquet, nec patietur te in fine perire. Ab omnibus oportet te aliquandò separari, sive velis, sive nolis.

2. Tene te apud Jesum vivens et moriens, et illius fidelitati te committe, qui, omnibus deficientibus, solus potest te juvare. Dilectus tuus talis est naturae, ut alienum non velit admittere: sed solus vult

cor tuum habere, et tanquam rex in proprio throno sedere.

Si scires te benè ab omni creatura evacuare, JESUS libenter tecum habitaret. Penitùs perditum inveniens, quicquid extra JESUM in hominibus posueris. Non confidas, nec innitaris super calamum ventosum, quia omnis caro fenum, et omnis gloria ejus ut flos feni cadet.

3. Citò decipieris, si ad externam hominum apparentiam tantùm aspexeris. Si enim tuum in aliis quaeris solatium et lucrum, senties saepè detrimentum. Si quaeris in omnibus JESUM, invenies utique JESUM.

Si autem quaeris te ipsum, invenies etiam te ipsum; sed ad tuam perniciem. Plus enim homo nocet sibi, si JESUM non quaerit, quàm totus mundus et omnes sui adversarii.

CAPUT VIII.

De familiari amicitia JESU.

1. QUANDÒ JESUS adest, totum tunc bonum est, nec quicquam difficile videtur: quandò verò JESUS non adest, totum durum est. Quandò JESUS intùs non loquitur, omnis consolatio vilis est.

Si autem JESUS tantùm unum verbum lo-

quitur, magna consolatio sentitur. Nonne Maria statim surrexit de loco in quo flebat, quando Martha ei dixit, *Magister adest, et vocat te?*

Felix hora, quandò JESUS vocat a lacrymis ad gaudium spiritûs! Quàm aridus et durus es sine JESU! Quàm insipiens et vanus es, si cupis aliquid extra JESUM! Nonne hoc est majus damnum, quàm si totum perderes mundum?

2. Quid potest tibi mundus conferre sine JESU? Esse sine JESU, gravis est infernus: et esse cum JESU, dulcis est paradisus. Si fuerit tecum JESUS, nullus poterit tibi nocere inimicus.

Qui invenit JESUM, invenit thesaurum bonum, immò bonum super omne bonum; Et qui perdit JESUM, perdit nimis multum, et plus quàm totum mundum. Pauperrimus est, qui vivit sine JESU; et ditissimus, qui benè est cum JESU.

3. Magna ars est, scire conversari cum JESU: et scire JESUM tenere, magna est prudentia. Esto humilis et pacificus, et erit tecum JESUS. Potes citò fugare JESUM, et gratiam ejus perdere, si volueris ad exteriora declinare.

Et si illum fugaveris et perdideris, ad quem tunc fugies, et quem tunc quaeres amicum? Sine amico non potes vivere: et

si Jesus non fuerit tibi prae omnibus amicus, eris nimis tristis et desolatus. Fatuè igitur agis, si in aliquo altero confidis et laetaris.

4. Eligendum est magis totum mundum habere contrarium, quàm Jesum offensum. Ex omnibus ergo caris, sit Jesus dilectus specialis. Diligantur omnes propter Jesum; Jesus autem propter se ipsum.

Solus Jesus Christus singulariter est amandus, quia solus bonus et fidelis invenitur prae omnibus. Propter ipsum et in ipso, tam amici quàm inimici tibi sint cari: et pro omnibus exorandus est, ut omnes ipsum cognoscant et diligant.

5. Nunquam cupias singulariter laudari, vel amari, quia hoc solius Dei est, qui similem sibi non habet. Nec velis quòd aliquis in corde suo tecum occupetur, neque tu in alicujus occuperis amore: sed sit Jesus in te et in omni bono homine.

Esto purus et liber ab intus sine alicujus creaturae implicamento. Oportet te mundum et purum cor ad Deum gerere, si vis vacare, et videre quàm suavis est Dominus.

6. Et reverà ad hoc non pervenies, nisi gratiâ ejus fueris praeventus et tractus, ut, omnibus evacuatis et licentiatis, solus cum solo uniaris. Quandò enim gratia Dei venit ad hominem, tunc potens fit

ad omnia: et quandò recedit, tunc pauper et infirmus est, et quasi tantùm ad flagella relictus.

In his non debes dejici, nec desperare; sed ad voluntatem Dei aequanimiter stare, et cuncta supervenientia tibi ad laudem Christi perpeti: quia post hiemem sequitur aestas, post noctem redit dies, et post tempestatem serenitas magna.

CAPUT IX.

De carentia omnis solatii.

1. NON grave est humanum contemnere solatium, cùm adest divinum. Sed magnum est, et valdè magnum, tam humano quàm divino posse carere solatio; et pro honore Dei libenter exsilium cordis velle sustinere, et in nullo se ipsum quaerere: nec ad proprium meritum respicere.

Quid magni est, si hilaris sis et devotus adveniente gratiâ? optabilis cunctis haec hora est. Satis suaviter equitat, quem gratia Dei portat. Et quid mirum, si onus non sentit qui portatur àb Omnipotente, et ducitur a summo ductore?

2. Libenter habemus aliquid pro solatio, et difficulter exuitur homo a se ipso. Vicit sanctus martyr Laurentius seculum

cum suo sacerdote, quia omne quod in mundo delectabile videbatur, despexit, et summum Dei sacerdotem Xystum, quem maximè diligebat, pro amore Christi etiam a se tolli aequanimiter ferebat.

Amore igitur Creatoris amorem hominis superavit, et pro humano solatio, divinum beneplacitum praeelegit. Ita et tu aliquem necessarium et dilectum amicum pro amore Dei disce relinquere. Nec graviter feras cùm ab amico derelictus fueris, sciens, quoniam oportet nos omnes tandem ab invicem separari.

3. Multùm et diù oportet hominem in se ipsum certare, ante quàm discat se ipsum plenè superare, et totum affectum suum in Deum transferre. Quandò homo stat super se ipso, facilè labitur ad consolationes humanas.

Sed verus Christi amator, et studiosus sectator virtutum, non quaerit illas consolationes, nec sensibiles dulcedines: sed magis fortes exercitationes, et pro Christo duros sustinere labores.

4. Cùm igitur spiritalis consolatio tibi a Deo datur, eam cum gratiarum actione accipe: sed Dei munus esse intellige, non tuum meritum, et noli extolli. Noli nimiùm gaudere, nec inaniter praesumere: sed magis esto humilior ex dono; cautior

quoque et timoratior in cunctis actibus tuis: quoniam transibit hora illa, et sequetur tentatio.

Cùm ablata fuerit consolatio, non statim desperes: sed cum humilitate et patientia exspecta coelestem visitationem: quia potens est Deus ampliorem tibi redonare gratiam et consolationem. Istud non est novum, nec alienum viam Dei expertis: quia in magnis Sanctis, et in antiquis prophetis fuit saepè talis alternationis modus.

5. Unde quidam, praesente gratiâ, dicebat; *Ego dixi in abundantia mea: Non movebor in aeternum*. Absente autem gratiâ, quid in se fuerit expertus, adjungit dicens: *Avertisti faciem tuam a me, et factus sum conturbatus*. Inter haec tamen nequaquam desperat; sed instantiùs Dominum rogat et dicit: *Ad te, Domine, clamabo; et ad Deum meum deprecabor*.

Denique orationis suae fructum reportat; et se exauditum testatur dicens: *Audivit Dominus, et misertus est mei: Dominus factus est adjutor meus*. Sed in quo? *Convertisti*, inquit, *planctum meum in gaudium mihi; et circumdedisti me laetitiâ*.

Si sic actum est cum magnis Sanctis, non est desperandum nobis infirmis et pau-

peribus, si interdùm in fervore, et interdùm in frigiditate sumus : quoniam Spiritus venit, et recedit secundùm suae voluntatis beneplacitum. Unde beatus Job ait : *Visitas eum diluculo, et subitò probas illum*.

6. In quo igitur sperare possum ? aut in quo confidere debeo ? nisi in sola misericordia Dei, et in sola spe gratiae coelestis. Sive enim adsint homines boni, vel devoti fratres et amici fideles, sive libri sancti vel tractatus pulchri, sive dulces cantus et hymni ; omnia haec modicùm juvant, et modicùm sapiunt, quandò desertus sum a gratia, et in propria paupertate relictus. Tunc non est melius remedium, quàm patientia et abnegatio mei in vuluntate Dei.

7. Nunquam inveni aliquem tam religiosum et devotum, qui non habuerit interdùm gratiae subtractionem, aut non senserit fervoris diminutionem. Nullus unquam sanctus fuit tam altè raptus vel illuminatus, qui priùs vel posteà tentatus non fuerit.

Non enim dignus est altâ Dei contemplatione, qui pro Deo non est exercitatus aliquâ tribulatione. Solet enim sequentis consolationis tentatio praecedens esse signum. Nam iis qui tentationibus probati

sunt, coelestis promittitur consolatio. *Qui vicerit*, inquit Christus, *dabo ei edere de ligno vitae*.

8. Datur etiam consolatio divina, ut homo fortior sit ad sustinendum adversa. Sequitur eam tentatio, ne homo se elevet de bono. Non dormit diabolus, nec caro adhuc mortua est: ideò non cesses praeparare te ad certamen; quia a dextris et a sinistris sunt hostes qui nunquam quiescunt.

CAPUT X.

De gratitudine pro gratia Dei.

1. Quid quaeris quietem, cùm natus sis ad laborem? Compone te ad patientiam magis quàm ad consolationem; et ad crucem portandam magis quàm ad laetitiam.

Quis enim secularium non libenter consolationem et laetitiam spiritualem acciperet, si semper obtinere posset? Excedunt enim spirituales consolationes omnes mundi delicias, et carnis voluptates.

Nam omnes mundi deliciae aut turpes sunt, aut vanae: spirituales verò deliciae solae jucundae sunt et honestae, ex virtutibus progenitae, et a Deo puris mentibus infusae. Sed istis divinis consolationibus

nemo semper pro suo affectu frui valet: quia tempus tentationis non diù cessat.

2. Multùm autem contraria est supernae visitationi falsa libertas animi, et magna confidentia sui. Deus benè facit, consolationis gratiam dando: sed homo malè agit, non totum Deo cum gratiarum actione retribuendo.

Et ideò non possunt in nobis dona gratiae fluere; quia ingrati sumus Auctori, nec totum refundimus fontali origini. Semper enim datur gratia dignè gratias referenti: et aufertur ab elato, quod dari solet humili.

3. Nolo consolationem, quae mihi aufert compunctionem, et mei ipsius cognitionem: nec affecto contemplationem, quae ducit in elationem. Non enim omne altum est sanctum: nec omne desiderabile, purum: nec omne dulce, bonum: nec omne carum, Deo gratum.

Libenter accepto gratiam, undè humilior et timoratior inveniar; atque ad relinquendum me paratior fiam. Doctus dono gratiae, et eruditus subtractionis verbere, non audebit sibi quicquam boni attribuere: sed potiùs se pauperem et nudum confitebitur.

Da Deo quicquid Dei est: et tibi adscribe quod tuum est: hoc est, Deo gratias

pro gratia tribue; tibi autem soli culpam: et dignam poenam pro culpa deberi tibi sentias.

4. Pone te semper ad infimum, et dabitur tibi summum: nam summum non stat sine infimo. Summi Sancti apud Deum minimi sunt apud se: et quantò gloriosiores, tantò apud se humiliores. Pleni veritate et gloriâ coelesti non sunt vanae gloriae cupidi.

In Deo fundati et confirmati, nullo modo possunt esse elati: et qui Deo totum adscribunt, quicquid boni acceperunt, gloriam ab invicem non quaerunt: sed gloriam quae a solo Deo est, volunt, et Deum in se et in omnibus sanctis laudari super omnia cupiunt; et semper in idipsum tendunt.

5. Esto igitur gratus in minimo, et eris dignus majora accipere. Sit tibi minimum etiam pro maximo, et magis contemptibile pro speciali dono. Si dignitas datoris inspicitur, nullum datum parvum, aut munus vile videbitur: non enim parvum est, quod a summo Deo donatur.

Etiamsi poenas et verbera donaverit, gratum esse debet: quia semper pro salute nostra facit, quicquid nobis advenire permittit. Qui gratiam Dei retinere desiderat, sit gratus pro gratia Dei data, patiens

pro sublata: oret ut redeat; cautus sit et humilis, ne amittat.

CAPUT XI.

De paucitate amatorum crucis JESU.

1. HABET JESUS nunc multos amatores regni sui coelestis, sed paucos bajulatores suae crucis. Habet multos desideratores consolationis, sed paucos tribulationis. Plures invenit socios mensae, sed paucos abstinentiae.

Omnes volunt cum Christo gaudere: sed pauci volunt pro ipso aliquid sustinere. Multi sequuntur JESUM usque ad fractionem panis; sed pauci usque ad bibendum calicem passionis. Multi miracula ejus venerantur, sed pauci ignominiam crucis sequuntur.

2. Multi JESUM diligunt, quàm diù adversa non contingunt: multi illum laudant et benedicunt, quàm diù consolationes ab ipso recipiunt: si autem se JESUS absconderit, et modicùm eos reliquerit, aut in querimoniam, aut in dejectionem nimiam cadunt.

Qui autem JESUM propter JESUM, et non propter suam aliquam consolationem diligunt, ipsum in omni tribulatione et an-

gustia cordis, sicut in summa consolatione benedicunt. Et si nunquam eis consolationem dare vellet, ipsum tamen semper laudarent, et semper gratias agere vellent.

3. O quantum potest amor Jesu purus, nullo proprio commodo vel amore permixtus! Nonne omnes mercenarii sunt dicendi, qui consolationes semper quaerunt? Nonne amatores sui magis quàm Christi probantur, qui sua commoda vel lucra semper meditantur? Ubi invenietur talis, qui velit Deo servire gratis?

4. Rarò invenitur tam spiritualis aliquis, qui omnibus sit nudatus: nam verum pauperem spiritu, et ab omni creatura nudum quis inveniet? Procul et de ultimis finibus pretium ejus. Si dederit homo omnem substantiam suam, adhuc nihil est: et si fecerit poenitentiam magnam, adhuc exiguum est.

Et si apprehenderit omnem scientiam, adhuc longè est: et si habuerit virtutem magnam, et devotionem nimis ardentem, adhuc multum ei deest: unum scilicet, quod ei summè necessarium est.

Quid illud? Ut, omnibus relictis, se relinquat, et a se totaliter exeat, nihilque de privato amore retineat. Cùmque omnia fecerit, quae facienda noverit, nihil se fecisse sentiat.

5. Non grande ponderet, quod grande existimari possit; sed in veritate servum inutilem se pronunciet, sicut Veritas ait: *Cùm feceritis omnia, quae praecepta sunt vobis, adhuc dicite, Servi inutiles sumus: quod debuimus facere, fecimus.*

Tunc verè pauper et nudus spiritu esse poterit, et cum Prophèta dicere: *Quia unicus et pauper sum ego*. Nemo tamen ditior, nemo liberior, nemo potentior eo est, qui scit sese et omnia relinquere, et ad infimum se ponere.

CAPUT XII.

De regia via sanctae crucis.

1. Durus multis videtur hic sermo: *Abnega temetipsum: tolle crucem tuam, et sequere JESUM*. Sed multò duriùs erit audire illud extremum verbum: *Discedite a me maledicti in ignem aeternum.*

Qui enim modò libenter audiunt et sequuntur verbum crucis, tunc non timebunt ab auditione mala aeternae damnationis. *Hoc signum crucis erit in caelo, cùm Dominus ad judicandum venerit*. Tunc omnes servi crucis, qui se Crucifixo conformaverint in vita, ad Christum judicem accedent cum magna fiducia.

2. Quid igitur times tollere crucem, per quam itur ad regnum? In cruce salus: in cruce vita: in cruce protectio ab hostibus: in cruce infusio supernae suavitatis: in cruce robur mentis: in cruce gaudium spiritûs: in cruce summa virtutis: in cruce perfectio sanctitatis.

Non est salus animae, nec spes aeternae vitae nisi in cruce. Tolle ergo crucem tuam, et sequere JESUM, et ibis in vitam aeternam.

Praecessit ille bajulans sibi crucem, et mortuus est pro te in cruce; ut et tu tuam portes crucem, et mori affectes in cruce: quia si cum illo mortuus fueris, etiam cum illo pariter vives: et si socius fueris poenae, socius eris et gloriae.

3. Ecce in cruce totum constat, et in moriendo totum jacet. Non est alia via ad vitam, et ad veram et internam pacem, nisi via sanctae crucis et quotidianae mortificationis. Ambula quò vis, quaere quodcumque volueris, non invenies altiorem viam supra, nec securiorem viam infra, nisi viam sanctae crucis.

Dispone et ordina omnia secundùm tuum velle et videre; non invenies, nisi te semper aliquid pati debere, aut spontè, aut invitè: et ita crucem semper invenies. Aut enim in corpore dolorem sen-

ties, aut in anima spiritûs tribulationem sustinebis.

4. Interdùm a Deo relinquêris, interdùm a proximo exercitaberis · et, quod amplius est, saepè tibimetipsi gravis eris: nec tamen aliquo remedio, vel solatio liberari seu allevi ri poteris; sed donec Deus voluerit, oportet ut sustineas.

Vult enim Deus, ut tribulationem sine consolatione pati discas: et ut ipsi totaliter te subjicias, et humilior ex tribulatione fias. Nemo ita cordialiter sentit passionem Christi, sicut is cui contigit similia pati.

5. Crux igitur semper parata est, et ubique te exspectat. Non potes eam effugere quocumque cucurreris; quia quocumque perveneris, te ipsum invenies.

Converte te supra, converte te infra, converte te extra, converte te intra; in omnibus invenies crucem: et necesse est te, ubicumque sis, tenere patientiam, si vis internam habere pacem, et perpetuam promereri coronam.

Si libenter crucem portas, ea portabit te, et deducet ad desideratum finem, ubi scilicet finis erit patiendi. Si invitè portas, onus tibi facis, et te ipsum magis gravas; et tamen oportet ut sustineas. Si abjicis

unam crucem, aliam procul dubio invenies, et forsitan graviorem.

6. Credis tu id evadere, quod nullus mortalium potuit? Quis sanctorum in mundo sine cruce et tribulatione fuit? Nec enim Dominus Jesus unâ horâ sine dolore passionis fuit, quàm diù in hoc mundo vixit.

Oportebat enim Christum pati, et resurgere a mortuis, et ita intrare in gloriam suam: et quomodò tu aliam viam quaeris, quàm hanc regiam sanctae crucis?

7. Tota vita Christi crux fuit et martyrium, et tu tibi quaeris requiem et gaudium? Erras, erras, si aliud quaeris, quàm pati tribulationes: quia tota ista vita mortalis plena est miseriis, et circumsignata crucibus. Et quantò altiùs quis in spiritu profecerit, tantò graviores cruces saepè inveniet: quia exsilii sui poena magis ex amore crescit.

8. Sed tamen iste sic multipliciter afflictus, non est sine levamine consolationis: quia fructum sibi magnum scit accrescere ex tolerantia suae crucis. Nam dùm sponte illi se subjicit, omne onus tribulationis in fiduciam divinae consolationis convertit: et quantò magis caro per tribulationem atteritur, tantò ampliùs spiritus per internam consolationem roboratur.

Et nonnunquam in tantum confortatur ex affectu tribulationis et adversitatis, ob amorem et conformitatem crucis Christi, ut sine tribulatione et dolore esse nollet: quoniam tantò se fore acceptiorem Deo credit, quantò plura et graviora pro eo perferre poterit.

9. Non est illud hominis virtus, sed gratia Christi: quae tanta potest et agit in carne fragili, ut, quod naturaliter semper abhorret et fugit, hoc fervore spiritûs aggrediatur et perficiat.

Non est secundùm hominem crucem portare, crucem amare, corpus castigare et servituti subjicere, honores fugere, contumelias libenter sustinere, se ipsum despicere, et despici optare, adversa quaeque cum damnis perpeti, et nihil prosperitatis in hoc mundo desiderare.

Si ad te ipsum respicis, nihil hujus modi ex te poteris: sed si in Domino confidis, dabitur tibi fortitudo de coelo, et subjicietur ditioni tuae mundus et caro. Sed nec inimicum diabolum timebis, si fueris fide armatus, et Jesu cruce signatus.

10. Pone ergo te, sicut fidelis et bonus servus Christi, ad portandum viriliter crucem Domini tui, pro te ex amore crucifixi.

Praepara te ad toleranda multa adversa

et varia incommoda in hac misera vita; quia sic tecum erit, ubicumque fueris: et sic reverà invenies ubicumque latueris. Oportet ita esse: et non est aliud remedium evadendi a tribulatione malorum et dolore, quàm ut patiaris.

11. Calicem Domini affectanter bibe, si amicus ejus esse, et partem cum eo habere, desideras. Consolationes Deo committe: faciat ipse cum talibus, sicut sibi magis placuerit.

Tu verò pone te ad sustinendum tribulationes, et reputa eas maximas consolationes: quia *non sunt condignae passiones hujus temporis ad futuram gloriam, quae revelabitur in nobis* promerendam, etiamsi solus omnes posses sustinere.

Quandò ad hoc veneris, quòd tribulatio tibi dulcis est, et sapit pro Christo; tunc benè tecum esse existima: quia invenisti paradisum in terra.

12. Quàm diù verò pati tibi grave erit, et fugere quaeres; tam diù malè habebis: et sequetur te, quocumque fugeris, tribulatio. Si ponis te ad quod esse debes, videlicet ad patiendum et moriendum, fiet citò melius, et pacem invenies.

Etiamsi fueris cum Paulo raptus in tertium coelum, non es propter eà certus de nullo contrario sustinendo. Ego, inquit

JESUS, *ostendam illi, quanta oporteat eum pro nomine meo pati*. Pati ergo tibi remanet, si JESUM diligere, et perpetuò illi servire placet.

13. Utinam dignus esses pro nomine JESU aliquid pati! quàm magna gloria tibi remaneret! quanta exsultatio omnibus Sanctis Dei! quanta quoque aedificatio proximi! Nam patientiam omnes recommendant, quamvis pauci pati velint.

Meritò deberes libenter modicum pati pro Christo, cùm multi graviora patiantur pro mundo. Scias pro certo, quia morientium te oportet ducere vitam: et quantò plus quisque sibi moritur, tantò magis Deo vivere incipit.

14. Nemo aptus est ad comprehendendum coelestia, nisi se submiserit ad portandum pro Christo adversa. Nihil Deo acceptius, nihil tibi salubrius in mundo isto, quàm libenter pati pro Christo.

Et si eligendum tibi esset, magis optare deberes pro Christo adversa pati, quàm multis consolationibus recreari: quia Christo similior esses, et omnibus Sanctis ejus conformior.

Non enim stat meritum nostrum, et profectus statûs nostri in multis suavitatibus et consolationibus; sed potiùs in magnis gravitatibus et tribulationibus perferendis.

15. Si quid enim aliud melius et utilius saluti hominum, quàm pati, fuisset, Christus utique verbo et exemplo ostendisset. Nam et sequentes se discipulos, omnesque eum sequi cupientes, manifestè ad crucem portandam hortatur, et dicit: *Si quis vult venire post me, abneget semetipsum, et tollat crucem suam, et sequatur me.* Omnibus ergo perlectis et perscrutatis, sit ista finalis conclusio, *Quoniam per multas tribulationes oportet nos intrare in regnum Dei.*

Explicit Liber secundus de Imitatione Christi.

DE
IMITATIONE
CHRISTI
LIBER TERTIUS.

CAPUT I.

De interna Christi locutione ad animam fidelem.

INTERLOCUTORES,

DEUS, FIDELIS.

1. Fidelis. AUDIAM *quid loquatur in me Dominus Deus.*

Deus. Beata anima quae Dominum in se loquentem audit, et de ejus ore verbum consolationis accipit! Beatae aures quae venas divini susurri suscipiunt, et de mun-

di hujus susurrationibus nihil advertunt!

Beatae planè aures quae non vocem foris sonantem, sed interiùs auscultant Veritatem docentem! Beati oculi qui exterioribus clausi sunt; interioribus autem aperti sunt et intenti!

Beati qui interna penetrant, et ad capienda arcana coelestia magis ac magis per quotidiana exercitia se student praeparare! Beati qui Deo vacare gestiunt, et ab omni impedimento seculi se excutiunt!

2. Fidelis. Animadverte haec, o anima mea, et claude sensualitatis tuae ostia; ut possis audire, quid loquatur in te Dominus Deus.

Deus. Haec dicit dilectus tuus: *Salus tua ego sum*, pax tua, et vita tua. Serva te apud me, et pacem invenies: dimitte omnia transitoria, et quaere aeterna.

Quid sunt omnia transitoria, nisi seductoria? Et quid juvabunt te omnes creaturae, si fueris a Creatore deserta? Omnibus ergo abdicatis, Creatori tuo te redde placitam ac fidelem, ut veram valeas apprehendere beatitudinem.

CAPUT II.

Quòd Veritas intùs loquitur sine strepitu verborum.

„ 1. Fidelis. Loquere, Domine; quia „ audit servus tuus. Servus tuus ego sum: „ da mihi intellectum, ut sciam testimo- „ nia tua. Inclina cor meum in verba oris „ tui: fluat ut ros eloquium tuum.

Dicebant olim filii Israël ad Moysen: *Loquere nobis tu, et audiemus: non loquatur nobis Dominus, ne fortè moriamur.* Non sic, Domine, non sic ego: sed magis cum Samuele prophetâ humiliter ac desideranter obsecro, *Loquere, Domine, quia audit servus tuus.* Non loquatur mihi Moyses, aut aliquis ex prophetis: sed potiùs tu loquere, Domine Deus, inspirator et illuminator omnium prophetarum: quia tu solus sine eis potes me perfectè erudire; illi autem sine te nihil proficient.

2. Possunt quidem verba sonare; sed spiritum non conferunt. Pulcherrimè dicunt; sed, te tacente, cor non accendunt. Literas tradunt; sed tu sensum aperis. Mysteria proferunt; sed tu reseras intellectum signatorum. Mandata edicunt; sed tu juvas ad perficiendum.

Viam ostendunt; sed tu confortas ad ambulandum. Illi foris tantùm agunt; sed tu corda instruis et illuminas. Illi exteriùs rigant; sed tu fecunditatem donas. Illi clamant auribus; sed tu auditui intelligentiam tribuis.

3. Non ergo loquatur mihi Moyses; sed tu, Domine Deus meus, aeterna veritas: ne fortè moriar, et sine fructu efficiar, si fuero tantùm foris admonitus, et intùs non accensus: nec sit mihi ad judicium verbum auditum, et non factum; cognitum, et non amatum; creditum, et non servatum.

Loquere igitur *Domine*, *quia audit servus tuus*: *verba* enim *vitae aeternae habes*. Loquere mihi, ad qualemcumque animae meae consolationem, et ad totius vitae meae emendationem: ad tuam autem gloriam et perpetuum honorem.

4. Deus. Audi, fili mi, verba mea, verba suavissima, omnem philosophorum et sapientium hujus mundi scientiam excedentia. *Verba mea spiritus et vita sunt*, nec humano sensu pensanda. Non sunt ad vanam complacentiam trahenda: sed in silentio audienda, et cum omni humilitate et magno affectu suscipienda.

Fidelis. Et dixi: *Beatus homo*, *quem tu erudieris Domine*, *et de lege tua docue-*

ris eum, ut mitiges ei a diebus malis, et non desoletur in terra.

5. Deus. Ego, inquit Dominus, docui prophetas ab initio, et usque nunc non cesso omnibus loqui: sed multi ad vocem meam surdi sunt et duri.

Plures mundum libentiùs audiunt, quàm Deum: faciliùs sequuntur carnis suae appetitum, quàm Dei beneplacitum. Promittit mundus temporalia et parva, et servitur ei aviditate magnâ. Ego promitto summa et aeterna, et torpescunt mortalium corda.

6. Quis tantâ curâ mihi in omnibus servit et obedit, sicut mundo et dominis eius servitur? *Erubesce, Sidon*: et si causam quaeris, audi quare. Pro modica praebenda longa via curritur: et pro aeterna vita, vix a multis pes semel e terra levatur. Vile pretium quaeritur: pro uno numismate interdùm turpiter litigatur, et pro vana re et parva promissione, diù noctuque fatigari non timetur: sed proh dolor! pro bono incommutabili, pro praemio inaestimabili, pro summo honore et gloria interminabili, vel modicùm fatigari pigritatur.

7. Erubesce ergo, serve piger et querulose, quòd illi paratiores inveniuntur ad perditionem, quàm tu ad vitam: gau-

dent illi ampliùs ad vanitatem, quàm tu ad veritatem.

Illi quidem a spe sua nonnunquam frustrantur; sed promissio mea neminem fallit, nec confidentem mihi dimittit inanem. Quod promisi, dabo: quod dixi, implebo: si tamen usque in finem fidelis in dilectione mea quis permanserit. Ego remunerator sum omnium bonorum, et fortis probator omnium devotorum.

8. Scribe verba mea in corde tuo, et ea pertracta diligenter: erunt enim tibi in tempore tentationis valdè necessaria. Quod non intelligis cùm legis, cognosces in die visitationis.

Dupliciter soleo dilectos meos visitare; tentatione scilicet et consolatione. Et duas lectiones eis quotidiè lego; unam, increpando eorum vitia; alteram, eos exhortando ad incrementa virtutum. *Qui audit verba mea, et spernit ea, habet qui judicet eum in novissimo die.*

CAPUT III.

Imploratâ devotionis gratiâ, docetur fidelis ambulare coram Deo in veritate et humilitate.

1. FID. DOMINE Deus meus, omnia bona mea tu es. Et quis ego sum, ut audeam ad te loqui! Ego sum pauperrimus servulus tuus, et abjectus vermiculus, multò pauperior et contemptibilior quàm scio et dicere audeo.

Memento tamen, Domine, quia nihil sum, nihil habeo, nihilque valeo. Tu solus bonus, et justus, et sanctus. Tu omnia potes, omnia praestas, omnia imples; solum peccatorem inanem relinquens. Reminiscere miserationum tuarum, Domine, et imple cor meum gratiâ tuâ, qui non vis vacua esse opera tua.

2. Quomodò possum me tolerare in hac misera vita! nisi me confortaverit misericordia et gratia tua. Noli avertere faciem tuam a me: noli visitationem tuam prolongare: noli consolationem tuam abstrahere, ne fiat anima mea, sicut terra sine aqua, tibi.

Domine, doce me facere voluntatem tuam: doce me coram te dignè et humiliter

conversari; quia sapientia mea tu es, qui in veritate me cognoscis, et cognovisti ante quàm fieret mundus, et ante quàm natus essem in mundo.

3. Deus. Fili, ambula coram me in veritate; et in simplicitate cordis tui quaere me semper. Qui ambulat coram me in veritate, tutabitur ab incursibus malis, et Veritas liberabit eum a seductionibus et detractionibus iniquorum. Si Veritas te liberaverit, verè liber eris, et non curabis vana hominum verba.

4. Fidelis. Domine, verum est sicut dicis; ita, quaeso, mecum fiat. Veritas tua me doceat: ipsa me custodiat, et usque ad salutarem finem me conducat. Ipsa me liberet ab omni affectione mala, et inordinata dilectione; et ambulabo tecum in magna cordis libertate.

5. Deus. Ego te docebo, ait Veritas, quae recta sunt et placita coram me. Cogita peccata tua cum displicentia magna et moerore: et nunquam repures te aliquid esse propter opera tua bona. Reverà peccator es, et multis passionibus obnoxius et implicatus.

Ex te semper ad nihilum tendis: citò laberis, citò vinceris; citò turbaris, citò dissolveris. Non habes quicquam unde possis gloriari; sed multa unde te debeas

vilificare : quia multò infirmior es quàm vales comprehendere.

6. Nihil ergo tibi magnum videatur ex omnibus quae agis, nihil grande, nihil pretiosum, nihil admirabile, nihil reputatione appareat dignum : quia nihil altum, nihil verè laudabile et desiderabile, nisi quod aeternum est.

Placeat tibi super omnia Veritas : displiceat tibi super omnia vilitas tua maxima. Nihil sic timeas, nihil sic vituperes et fugias, sicut vitia et peccata tua : quae magis displicere tibi debent, quàm quaelibet rerum damna.

Quidam coram me non sincerè ambulant : sed quâdam curiositate et arrogantiâ ducti, volunt secreta mea scire, et alta Dei intelligere, se et suam salutem negligentes. Hi saepè in magnas tentationes et peccata, propter suam superbiam et curiositatem, me eis adversante, labuntur.

7. Time judicia Dei : expavesce iram Omnipotentis. Noli autem discutere opera Altissimi; sed tuas iniquitates perscrutare. In quantis deliquisti? et quàm multa bona neglexisti? Quidam solùm portant suam devotionem in libris : quidam in imaginibus : quidam autem in signis exterioribus et figuris. Quidam habent me fre-

quenter in ore, sed modicùm in corde.

Sunt alii, qui intellectu illuminati, et affectu purgati, ad aeterna semper anhelant, de terrenis graviter audiunt, necessitatibus Naturae dolenter inserviunt, et hi sentiunt, quid Spiritus loquatur in eis: quia docet eos terrena despicere, et amare coelestia; mundum negligere, et coelum totâ die ac nocte desiderare.

CAPUT IV.

De mirabili effectu divini amoris.

1. Fid. Benedico te, pater coelestis, pater Domini mei Jesu Christi; quia mei pauperis dignatus es recordari. O pater misericordiarum, et Deus totius consolationis, gratias ago tibi; qui me indignum omni consolatione quandoque tua recreas visitatione.

Benedico te semper et glorifico cum unigenito Filio tuo, et Spiritu sancto paracleto in saecula saeculorum. Eia, Domine Deus meus, amator sancte meus, cùm tu veneris in cor meum, exsultabunt omnia interiora mea. Tu es gloria mea, et exsultatio cordis mei: Tu es spes mea, et refugium meum in die tribulationis meae.

2. Sed quia adhuc debilis sum in amo-

re, et imperfectus in virtute, ideò necesse habeo a te confortari et consolari: proptereà visita me saepiùs, et instrue disciplinis sanctis tuis. Libera me a passionibus malis, et sana cor meum ab omnibus affectionibus inordinatis et vitiis: ut intùs sanatus et benè purgatus, aptus efficiar ad amandum, fortis ad patiendum, stabilis ad perseverandum.

3. Deus. Magna res amor, magnum omninò bonum, quod solum leve facit omne onerosum, et fert aequaliter omne inaequale. Nam onus sine onere portat, et omne amarum dulce ac sapidum efficit.

Amor Jesu nobilis ad magna operanda impellit, et ad desideranda semper perfectiora excitat. Amor vult esse sursùm, nec ullis infimis rebus retineri. Amor vult esse liber, et ab omni mundana affectione alienus, ne internus ejus impediatur affectus: ne per aliquod commodum temporale implicationes sustineat, aut per incommodum succumbat.

Nihil dulcius est amore: nihil fortius, nihil altius, nihil latius, nihil jucundius, nihil plenius, nihil melius in coelo et in terra: quia amor ex Deo natus est; nec potest nisi in Deo super omnia creata requiescere.

4. Amans volat, currit et laetatur: liber est, et non tenetur: dat omnia pro omnibus, et habet omnia in omnibus: quia in uno summo bono super omnia quiescit, ex quo omne bonum fluit et procedit. Non respicit ad dona; sed ad donantem se convertit super omnia dona.

Amor modum saepè nescit, sed supra omnem modum fervescit. Amor onus non sentit, labores non reputat: plus affectat quàm valet: de impossibilitate non causatur; quia cuncta se posse, et cuncta sibi licere arbitratur.

Valet igitur ad omnia: et multa implet, et effectui mancipat, ubi non amans deficit et jacet. Amor vigilat, et dormiens non dormitat. Fatigatus non lassatur: arctatus non coarctatur: territus non conturbatur; sed, sicut vivax flamma et ardens facula, sursùm erumpit, securèque pertransit.

5. Fidelis. Qui amat, novit quid haec vox clamet. Magnus clamor in auribus Dei est ipse ardens affectus animae quae dicit: Deus meus! Amor meus! Tu totus meus, et ego totus tuus. Dilata me in amore, ut discam interiore cordis ore degustare, quàm suave sit amare, et in amore liquefieri et natare.

Trahar amore, vadens supra me prae

nimio fervore et stupore. Cantem amoris canticum: sequar te dilectum meum in altum: deficiat in laude tua anima mea, jubilans ex amore. Amem te plus quàm me: nec me nisi propter te, et omnes in te qui verè amant te; sicut jubet lex amoris lucens ex te.

6. Deus. Est amor velox, sincerus et pius; jucundus et amoenus, fortis et patiens, fidelis et prudens, longanimis et virilis, et se ipsum nunquam quaerens. Ubi enim aliquis se ipsum quaerit, ibi ab amore cadit.

Est amor circumspectus, humilis et rectus: non mollis, non levis, nec vanis intendens rebus: sobrius, castus, stabilis, quietus, et in cunctis sensibus custoditus.

Est amor subjectus et obediens praelatis, sibi vilis et despectus, Deo devotus et gratificus: confidens et semper sperans in Deo, etiam cùm sibi non sapit Deus: quia sine dolore non vivitur in amore.

7. Qui non est paratus omnia pati, et ad voluntatem stare Dilecti, non meretur amator appellari. Oportet amantem omnia dura et amara propter Dilectum libenter amplecti, nec ob contraria accidentia ab eo deflectere.

CAPUT V.

De probatione veri amatoris.

1. DEUS. FILI, non es adhuc fortis, et prudens amator.

FIDELIS. Quare, Domine?

DEUS. Quia propter modicam contrarietatem deficis a coeptis; et nimis avidè consolationes quaeris.

2. Fortis amator stat in tentationibus, nec callidis credit persuasionibus inimici. Sicut in prosperis ei placeo; ita nec in adversis ei displiceo.

3. Prudens amator non tam donum amantis considerat, quàm dantis amorem. Affectum potiùs attendit, quàm sensum; et infra Dilectum omnia data ponit. Nobilis amator non quiescit in dono, sed in me super omne donum.

Hic in manuscriptis deest folium saltem unum.

CAPUT VI.

Spernendas esse suggestiones diaboli, nec ob defectus desperandum.

Deest capitis initium.

1. Deus. Non est ideò totum perditum, si quandoque de me vel de Sanctis meis minùs benè sentis quàm velles. Affectus ille bonus et dulcis quem interdùm percipis, effectus gratiae praesentis est, et quidam praegustus patriae coelestis: super quo non nimiùm innitendum est, quia vadit et venit.

Certare autem adversùs malos animi motus, suggestionesque spernere diaboli, insigne est virtutis et magni meriti. Non ergo te conturbent alienae phantasiae de quacumque materia ingestae.

2. Forte serva propositum, et intentionem rectam ad Deum. Nec est illusio, si aliquandò in excessu subitò raperis, et statim ad ineptias solitas cordis reverteris. Illas enim invitè magis pateris quàm agis: et quàm diù tibi displicent, et iis renitexis, meritum est, non perditio.

Scito quòd antiquus inimicus omninò nititur impedire desiderium tuum in bono, et te ab omni devoto exercitio evacuare;

a Sanctorum scilicet cultu, a pia passionis meae memoria, a peccatorum utili recordatione, a proprii cordis custodia, et a firmo proposito proficiendi in virtute.

3. Multas malas cogitationes ingerit, ut taedium tibi faciat et horrorem: ut te ab oratione revocet et sacra lectione. Displicet ipsi humilis confessio: et, si posset, a communione cessare faceret. Non credas ei, neque cures illum; licèt tibi deceptionis laqueos saepiùs tetenderit.

Ipsi imputa, cùm mala ingerit et immunda. Dicito illi: Vade, immunde spiritùs: erubesce miser: valdè immundus es tu, qui talia infers auribus meis. Discede a me, seductor pessime, non habebis in me partem ullam: sed Jesus mecum erit tanquam bellator fortis, et tu stabis confusus. Malo potiùs mori, et omnem poenam subire, quàm tibi consentire.

Tace et obmutesce: non audiam te ampliùs, licèt mihi plures moliaris inferre molestias. *Dominus illuminatio mea et salus mea, quem timebo? Dominus protector vitae meae, a quo trepidabo? Si consistant adversùm me castra, non timebit cor meum. Dominus adjutor meus, et redemptor meus.*

4. Certa, tanquam miles bonus: et si interdùm ex fragilitate corruis, resume vires fortiores prioribus, confidens de gratia

mea ampliori. Et multùm praecave a vana complacentia et superbia.

Propter haec in errorem ducuntur multi: et in caecitatem penè incurabilem labuntur. Sit tibi in cautelam et in perpetuam humilitatem ruina haec superborum, de se stultè praesumentium.

CAPUT VII.

De occultanda gratia sub humilitatis custodia.

1. Deus. Fili, utiliùs est tibi et securiùs devotionis gratiam abscondere, nec in altum te efferre, nec multùm indè loqui, neque multùm ponderare; sed magis temet ipsum despicere, et tanquam indigno datam timere.

Non est huic affectioni tenaciùs inhaerendum, quae citiùs potest mutari in contrariam. Cogita in gratia, quàm miser et inops esse soleas sine gratia.

2. Nec est in eo tantùm vitae spiritualis profectus, cùm consolationis gratiam habueris: sed cùm humiliter et abnegatè, patienterque tuleris ejus subtractionem, ita ut tunc ab orationis studio non torpeas, nec reliqua opera tua, ex usu facienda, omninò dilabi permittas: sed sicut meliùs

potueris et intellexeris, libenter quod in te est, facias: nec propter ariditatem, seu anxietatem mentis quam sentis, te totaliter negligas.

Multi enim sunt, qui cùm eis non benè successerit, statim impatientes fiunt aut desides. Non enim semper est in potestate hominis via ejus; sed Dei est dare et consolari, quandò vult, et cui vult; sicut sibi placuerit, et non ampliùs.

3. Quidam incauti propter devotionis gratiam, se ipsos destruxerunt; quia plus agere voluerunt quàm potuerunt, non pensantes suae parvitatis mensuram; sed magis cordis affectum sequentes, quàm rationis judicium. Et quia majora praesumpserunt, quàm Deo placitum fuit; idcircò gratiam citò perdiderunt.

Facti sunt inopes, et viles relicti, qui in coelum posuerunt nidum sibi, ut humiliati et depauperati discant non alis suis volare, sed sub pennis meis sperare. Qui adhuc novi sunt et imperiti in via Domini, nisi consilio discretorum se regant, faciliùs decipi possunt et eludi.

4. Quòd si suum sensum magis sequi, quàm aliis exercitatis credere volunt, erit eis periculosus exitus: si tamen retrahi a proprio conceptu noluerint. Rarò sibi ipsis sapientes ab aliis regi humiliter patiuntur.

Meliùs est modicùm sapere cum humilitate et parva intelligentia, quàm magni scientiarum thesauri cum vana complacentia. Meliùs est tibi minùs habere quàm multum, unde posses superbire.

Non satis discretè agit, qui se totum laetitiae tradit, obliviscens pristinae inopiae suae, et casti timoris Domini, qui timet gratiam oblatam amittere. Non etiam satis virtuosè sapit, qui tempore adversitatis et cujuscumque gravitatis, nimis desperatè se gerit; et minùs fidenter de me, quàm oportet, recogitat ac sentit.

5. Qui tempore pacis nimis securus esse voluerit, saepè tempore belli nimis dejectus et formidolosus reperietur. Si scires semper humilis et modicus in te permanere, necnon spiritum tuum benè moderari ac regere, non incideres tam citò in periculum et offensam.

Consilium hoc bonum est, ut fervoris spiritu concepto, mediteris quid futurum sit, abscedente lumine. Quod cùm contigerit, recogita denuò lucem posse reverti, quàm ad cautelam tibi, mihi autem ad gloriam, ad tempus subtraxi.

6. Utilior est enim talis probatio, quàm si semper prospera pro tua voluntate haberes. Nam merita non sunt ex hoc aestimanda, si quis plures visiones aut conso-

lationes habeat, vel si peritus sit in scripturis, aut in altiori ponatur gradu: sed si verâ sit humilitate fundatus, et divinâ caritate repletus; si Dei honorem purè et integrè semper quaerat; si se ipsum nihil reputet; et in veritate despiciat, atque ab aliis etiam despici et humiliari magis gaudeat, quàm honorari.

7. FIDELIS. *Loquar ad Dominum meum, cùm sim pulvis et cinis*. Si me ampliùs reputavero, ecce tu stas contra me: et dicunt testimonium verum iniquitates meae, nec possum contradicere.

Si autem me vilificavero, et ad nihilum redegero, et ab omni propria reputatione vacuefecero, atque, sicut sum pulverisavero, erit mihi propitia gratia tua, et vicina cordi meo lux tua: et omnis aestimatio, quantumcumque minima, in valle nihilitatis meae submergetur, et peribit in aeternum.

Ibi ostendis me mihi, quid sum, quid fui, et quò veni: quia nihil sum, et nescivi. Si mihi ipsi relinquor, ecce ego nihil, et tota infirmitas: si autem subitò me respexeris, statim fortis efficior, et novo repleor gaudio.

8. Et mirum valde est quòd sic repentè sublevor: et tam benignè a te amplector, qui proprio pondere semper ad ima feror.

Facit hoc amor tuus gratis praeveniens me, et in tam multis subveniens necessitatibus, a gravibus quoque custodiens me periculis, et ab innumeris, ut verè dicam, eripiens malis.

Me si quidem malè amando perdidi: et te solum quaerendo et purè amando, me et te pariter inveni: atque ex amore profundiùs ad nihilum me redegi. Quia tu, ó Dulcissime, facis mecum supra meritum omne, et supra id quod audeo sperare vel rogare. . . .

9. Benedictus sis, Deus meus: quia, licèt ego omnibus bonis sim indignus, tua tamen nobilitas et infinita bonitas nunquam cessat benefacere, etiam ingratis et longè a te aversis. Converte nos ad te, ut simus grati, humiles et devoti: quia salus nostra tu es, virtus et fortitudo nostra.

CAPUT VIII.

Quòd omnia ad Deum, sicut ad finem ultimum sunt referenda; et quòd, spreto mundo, dulce est servire Deo.

1. Deus. Fili, ego debeo esse finis tuus supremus et ultimus, si verè desideras esse beatus. Ex hac intentione purificabitur affectus tuus, saepiùs ad se ipsum et ad

creaturas malè incurvatus. Nam si in aliquo te ipsum quaeris, statim in te deficis, et arescis.

Omnia ergo ad me refer principaliter, quia ego sum qui omnia dedi. Sic singula considera, sicut ex me, summo bono, manantia: et ideò ad me, tanquam ad suam originem, cuncta sunt reducenda.

2. Ex me pusillus et magnus, pauper et dives, tanquam ex fonte vivo vivam aquam hàuriunt: et qui mihi spontè et liberè deserviunt, gratiam pro gratia accipient. Qui autem extra me voluerit gloriari, non stabilietur in vero gaudio, neque in corde suo dilatabitur, sed multipliciter impedietur et angustiabitur.

Nihil ergo tibi de bono adscribere debes; nec alicui homini virtutem attribuere: sed totum mihi da Deo tuo, sine quo nihil habet homo. Ego totum dedi: ego totum rehabere volo, et cum magna districtione gratiarum actiones requiro.

3. Haec est veritas, quâ fugatur gloriae vanitas. Et si intraverit in te coelestis gratia, et vera caritas; tunc nec aliqua invidia, nec contractio cordis, nec privatus amor illud occupabit. Vincit enim omnia divina caritas, et dilatat omnes animae vires. Si rectè sapis, in me solo gaudebis; in me solo sperabis: quia nemo bonus nisi

solus Deus, qui est super omnia laudandus, et in omnibus benedicendus.

4. Fidelis. Nunc iterùm loquar Domino, et non silebo: dicam in auribus Dei mei, Domini mei, et Regis mei qui est in excelso. *O quàm magna multitudo dulcedinis tuae, Domine, quam abscondisti timentibus te!* Sed quid es amantibus! quid toto corde tibi servientibus!

Verè ineffabilis est dulcedo contemplationis tuae, quam largiris amantibus te. In hoc maximè ostendisti mihi dulcedinem caritatis tuae; quia cùm non essem, fecisti me: et cùm errarem longè a te, reduxisti me ut servirem tibi: et praecepisti, ut diligam te.

5. O fons amoris perpetui! quid dicam de te? Quomodò potero tui oblivisci! qui mei dignatus es recordari, etiàm post quàm contabui et perii. Fecisti ultra omnem spem, misericordiam cum servo tuo, et ultra omne meritum, gratiam et amicitiam exhibuisti.

Quid retribuam tibi pro gratia ista? Non enim omnibus datum est, ut omnibus abdicatis, seculo renuncient, et monasticam vitam assumant. Non magnum est, ut tibi serviam, cui omnis creatura servire tenetur.

Non magnum mihi videri debet servire tibi: sed potiùs hoc mihi magnum et admirandum apparet, quòd tam pauperem

et indignum dignaris in servum recipere, et dilectis servis tuis adunare.

6. Ecce omnia tua sunt quae habeo, et undè tibi servio. Verumtamen, vice versâ, tu mihi magis servis, quàm ego tibi. Ecce coelum et terra, quae in ministerium hominis creasti, praestò sunt, et faciunt quotidiè quaecumque mandasti.

Et hoc parum est: quinetiam angelos in ministerium hominis creasti et ordinasti. Transcendit autem haec omnia, quia tu ipse servire homini dignatus es, et tu ei te ipsum daturum promisisti.

7. Quid dabo tibi pro omnibus istis millibus bonis? Utinam possem tibi servire cunctis diebus vitae meae! Utinam vel uno die dignum servitium tibi exhibere sufficerem!

Verè tu es dignus omni servitio, omni honore, et laude aeternâ! Verè Dominus meus es, et ego pauper servus tuus; qui totis viribus teneor tibi servire: nec unquam in laudibus tuis debeo fastidire. Sic volo, sic desidero. Quidquid mihi deest, tu digneris mihi supplere.

8. Magnus honor, magna gloria tibi servire, et omnia propter te contemnere. Habebunt enim gratiam magnam, qui sponte se subjecerint tuae sanctissimae servituti. Invenient suavissimam sancti Spiritûs

consolationem, qui pro amore tuo carnalem abjecerint delectationem. Consequentur magnam cordis libertatem, qui arctam pro nomine tuo ingredientur viam, et omnem mundanam neglexerint curam.

9. O grata et jucunda Dei servitus! quâ homo efficitur veraciter liber et sanctus. O sacer status religiosi famulatûs! qui hominem angelis reddit aequalem, Deo placitum, daemonibus terribilem, et cunctis fidelibus commendabilem. O amplectendum et semper optandum servitium! quo summum promeretur bonum, et gaudium acquiritur sine fine mansurum!

CAPUT IX.

Desideria cordis examinanda sunt et modederanda: de informatione patientiae, et luctamine adversùs concupiscentias.

1. Deus. Fili, oportet te adhuc multa addiscere quae necdùm benè didicisti.

Fidelis. Quae sunt haec, Domine?

Deus. Ut desiderium tuum ponas totaliter secundùm beneplacitum meum: et tui ipsius amator non sis; sed meae voluntatis cupidus aemulator.

Desideria te saepè accendunt, et vehementer impellunt: sed considera, an pro-

pter meum, an propter tuum commodum magis movearis. Si ego sum in causa; benè contentus eris, quomodocumque ordinavero. Si autem de proprio quaesitu aliquid latet, ecce hoc est quod te impedit et gravat.

2. Cave ergo, ne nimiùm innitaris super desiderio praeconcepto, me non consulto: ne fortè te posteà poeniteat, et tibi displiceat id quod primò placuit, et quod quasi pro meliore zelasti. Non enim omnis affectio quae videtur bona, statim est sequenda: sed nec omnis contraria affectio ad primum est fugienda.

Expedit interdùm refrenatione uti, etiam in bonis studiis et desideriis: ne, per importunitatem, mentis distractionem incurras: ne aliis per indisciplinationem scandalum generes; vel etiam per resistentiam aliorum subitò turberis et corruas.

3. Interdùm verò oportet violentiâ uti, et viriliter appetitui sensitivo contraire, nec advertere quid velit caro, aut quid non velit: sed hoc magis satagere, ut subjecta sit, etiam nolens, spiritui.

Et tam diu castigari ea debet, et cogi servituti subesse, donec parata sit ad omnia; paucisque contentari discat, ac simplicibus delectari, nec contra aliquod inconveniens mussitare.

4. Fidelis. Domine Deus, ut video,

patientia est mihi valdè necessaria. Multa enim in hac vita accidunt contraria: et qualitercumque ordinavero de pace mea, non potest esse sine bello et dolore vita mea.

5. Deus. Ita est, fili. Sed non volo te talem quaerere pacem, quae tentationibus careat, aut contraria non sentiat: sed tunc etiam existima te pacem invenisse, cùm fueris variis tribulationibus exercitatus, et in multis contrarietatibus probatus. Si dixeris te non posse multa pati, quo modo sustinebis ignem purgatorii?

De duobus malis minus semper est eligendum. Ergo ut aeterna futura supplicia possis evadere, mala praesentia stude pro Deo aequanimiter tolerare. An putas quòd homines seculi hujus nihil aut parùm patiantur? Nec hoc invenies, etiamsi delicatissimos quosque quaesieris.

6. Sed habent, inquis, multas delectationes; et sequuntur proprias voluntates, ideoque parùm ponderant suas tribulationes. Esto, quòd ita sit, ut habeant quicquid voluerint: sed hoc quàm diù, putas, durabit?

Ecce, quemadmodum fumus, deficient abundantes in seculo: et nulla erit recordatio praeteritorum gaudiorum: sed et, dùm adhuc ita vivunt, non sine amaritu-

dine, taedio ac timore, in eis quiescunt.

Ex eadem namque re, undè delectationem concipiunt sibi, indè doloris poenam frequenter recipiunt. Et justè id illis fit: ut, quia inordinatè delectationes quaerunt et sequuntur, non sine amaritudine ac confusione eas expleant.

7. O quàm breves sunt eae omnes! quàm falsae! quàm inordinatae et turpes! verumtamen miseri prae ebrietate ac mentis caecitate illud non intelligunt: sed velut bruta animalia, propter modicum corruptibilis vitae delectamentum, mortem animae incurrunt.

Tu ergo, *fili*, *post concupiscentias tuas non eas*; *et a voluntate tua avertere*. *Delectare in Domino, et dabit tibi petitiones cordis tui*.

8. Etenim si veraciter vis delectari, et abundantiùs a me consolari, ecce in contemptu omnium mundanorum, et in abscissione omnium infimarum delectationum, erit benedictio tua, et copiosa tibi reddetur consolatio. Et quantò magis te ab omni creaturarum consolatione subtraxeris, tantò in me suaviores et potentiores consolationes invenies.

9. Sed primò non sine quadam tristitia, labore et certamine ad has pertinges. Obsistet enim inolita consuetudo; sed meliori consuetudine vincetur.

Remurmurabit caro; sed fervore spiritûs refrenabitur. Instigabit te et exacerbabit serpens antiquus; sed oratione fugabitur, insuper et labore utili aditus ei magnus obstruetur.

CAPUT X.

De obedientia humilis subditi, ad exemplum JESU CHRISTI, deque consideratione judiciorum divinorum.

1. Christus. Fili, qui subtrahere se nititur ab obedientia, ipse se subtrahere nititur a gratia. Et qui quaerit habere privata, amittit communia. Qui non libenter et spontè suo superiori se subdit, signum est quòd caro sua necdùm ei perfectè obedit; sed saepè recalcitrat et murmurat.

Disce ergo superiori tuo te celeriter submittere, si carnem tuam optas subjugare. Citiùs namque vincitur inimicus, si interior homo non fuerit devastatus. Non est molestior et pejor hostis animae, quàm corpus tuum non benè concordans spiritui.

2. Oportet enim omninò te verum tui ipsiûs contemptum assumere, si vis praevalere adversùs carnem et sanguinem. Quia adhuc nimis inordinatè te diligis, ideò ple-

nè te resignare aliorum voluntati trepidas.

Sed quid magnum, si tu, qui pulvis es et nihil, propter Deum te subdis homini? quandò ego Omnipotens et Altissimus, qui cuncta creavi ex nihilo, me homini propter te humiliter subjeci? Factus sum omnium humillimus et infimus, ut tuam superbiam meâ humilitate vinceres.

3. Disce obtemperare, pulvis: disce te humiliare, terra et limus, et sub omnium pedibus incurvare. Disce voluntates tuas frangere, et ad omnem subjectionem te dare.

Exardesce contra te, nec patiaris tumorem in te vivere: sed te ita subjectum et parvulum exhibe, ut omnes super te ambulare possint, et te sicut lutum platearum conculcare.

4. Quid habes, homo inanis, conqueri? Quid, sordide peccator, potes contradicere exprobrantibus tibi? qui toties Deum offendisti, et toties infernum meruisti. Sed pepercit tibi oculus meus; quia pretiosa fuit anima tua in conspectu meo; ut cognosceres dilectionem meam; ut gratus semper beneficiis meis exsisteres; ut ad veram subjectionem et humilitatem te jugiter dares, proximique de te contemptum patienter ferres.

5. Fidelis. Intonas super me judicia tua, Domine; et timore ac tremore con-

cutis omnia ossa mea, et expavescit anima mea valdè. Sto attonitus, cùm considero quia coeli mundi non sunt in conspectu tuo. Si in angelis reperisti pravitatem, nec eis pepercisti; quid de me fiet? Ceciderunt stellae de coelo, et ego pulvis quid praesumo? Quorum opera videbantur laudabilia, ii ceciderunt ad infima: et qui comedebant panem angelorum, eos vidi siliquis delectari porcorum.

6. Nulla est ergo sanctitas, si manum tuam, Domine, retrahas. Nulla sapientia prodest, si gubernare desistas: nulla juvat fortitudo, si conservare desinas. Nulla secura castitas, si eam non protegas: nulla prodest propria custodia, si non adsit tua sancta vigilantia.

Nam relicti mergimur et perimus: visitati verò vivimus et erigimur. Instabiles quippè sumus; sed per te confirmamur: tepescimus; sed per te accendimur. O! quàm humiliter et abjectè mihi de me ipso sentiendum est! quàm nihili pendendum, si quid boni habere videor!

7. O! quàm profundè me submittere debeo sub abyssalibus judiciis tuis, Domine! ubi nihil aliud me esse invenio quàm nihil, et nihil. O pondus immensùm! ô pelagus intransnatabile! ubi nihil aliud de me reperio quàm in toto nihil.

Ubi est ergo latebra gloriae ? Ubi confidentia de virtute concepta ? Absorpta omnis est gloriatio vana in profunditate judiciorum tuorum super me.

8. Quid est omnis caro in conspectu tuo ? Numquid gloriabitur lutum contra formantem se ? Quo modo potest ille erigi vaniloquio, cujus cor in veritate subjectum est Deo ?

Non eum totus mundus erigeret, quem sibi subjecit Veritas : nec omnium laudantium ore movebitur, qui totam spem suam in Deo firmavit. Nam et ipsi qui loquuntur, ecce omnes nihil sunt, et deficient cum sonitu verborum : *veritas autem Domini manet in aeternum*.

CAPUT XI.

Qualiter in omni re desiderabili, homo debeat se divinae voluntati conformare.

1. DEUS. FILI, sic dicas in omni re : Domine, si sic placitum tibi sit, fiat hoc ita. Domine, si sit honor tuus, fiat hoc in nomine tuo. Domine, si mihi expedire videris, et utile esse probaveris, tunc da mihi hoc uti ad honorem tuum : sed si mihi nocivum esse cognoveris, nec animae saluti prodesse, aufer a me tale desiderium.

Non enim omne desiderium a Spiritu sancto est, etiamsi homini videatur bonum et rectum. Difficile est pro vero judicare, an Spiritus bonus, an alienus te impellat ad desiderandum hoc vel illud: an etiam a proprio movearis spiritu. Multi in fine sunt decepti, qui primò Spiritu bono videbantur inducti.

2. Igitur semper cum timore Dei, et cordis humilitate desiderandum est et petendum, quicquid desiderabile menti occurrit. Maximèque cum propria resignatione mihi totum committendum est, atque dicendum:

Domine, tu scis qualiter melius est: fac hoc vel illud, sicut volueris. Da quod vis, et quantùm vis, et quandò vis. Fac mecum, sicut scis mihi expedire, et sicut tibi magis placuerit, et major honor tuus fuerit.

Pone me ubi vis, et liberè age mecum in omnibus. In manu tua ego sum: gyra et reversa me per circuitum. En ego servus tuus, paratus ad omnia: quoniam non desidero mihi vivere, sed tibi: utinam dignè ac perfectè!

3. Fidelis. Concede mihi, benignissime Jesu, gratiam tuam: ut mecum sit, et mecum laboret, mecumque usque in finem perseveret. Da mihi hoc semper de-

siderare et velle, quod tibi magis acceptum est, et cariùs placet.

Tua voluntas mea sit: et mea voluntas tuam semper sequatur, et optimè ei concordet. Sit mihi unum velle et unum nolle tecum, nec aliud posse velle ac nolle, nisi quod tu vis aut non vis.

4. Da mihi omnibus mori quae in mundo sunt, et propter te amare contemni et nesciri in hoc seculo. Da mihi super omnia desiderata in te quiescere, et cor meum in te pacificare.

Tu vera pax cordis, tu vera requies. Extra te dura sunt omnia et inquieta. *In hac pace in idipsum*, hoc est, in te uno summo et aeterno bono *dormiam et requiescam*. Amen.

CAPUT XII.

Verum solatium in solo Deo quaerendum est.

1. Fidelis. Quicquid desiderare vel cogitare possum ad solatium meum, non hîc exspecto, sed in posterum. Quod si omnia solatia mundi solus haberem, et omnibus deliciis frui possem; certum est quod ea diù durare non possent.

Undè non poteris, anima mea, plenè

consolari, nec perfectè recreari, nisi in Deo consolatore pauperum, et susceptore humilium. Exspecta modicum, anima mea, exspecta divinum promissum, et habebis abundantiam omnium bonorum in coelo. Si nimis inordinatè appetis praesentia; perdes aeterna et coelestia. Sint temporalia in usu, aeterna in desiderio.

2. Non potes aliquo bono temporali satiari; quia ad haec fruenda non es creata. Etiamsi omnia bona creata haberes, non posses esse felix et beata; sed in Deo qui cuncta creavit, tota beatitudo tua et felicitas consistit.

Non qualis videtur et laudatur a stultis mundi amatoribus; sed qualem exspectant boni Christi fideles, et praegustant interdùm spirituales ac mundicordes, quorum conversatio in coelis est.

3. Vanum est et breve omne humanum solatium. Beatum autem et verum solatium illud est, quod intùs e Veritate percipitur. Devotus homo ubique fert secum consolatorem suum JESUM, et dicit ad eum:

Adesto mihi, Domine JESU, in omni loco et tempore. Haec mihi sit consolatio libenter velle carere omni humano solatio. Et si tua defuerit consolatio, sit mihi tua voluntas, et justa probatio, pro summo solatio: *Non enim in perpetuum ira-*

steris, neque in aeternum comminaberis.

4. Christus. Fili, sine me tecum agere quod volo: ego scio, quid expediat tibi. Tu cogitas ut homo: tu sentis in multis, sicut humanus tibi suadet affectus.

5. Fidelis. Domine, verum est, quod dicis. Major est solicitudo tua pro me, quàm omnis cura quam ego possum gerere pro me. Nimis enim casualiter stat, qui non projicit omnem solicitudinem suam in te.

Domine, dummodò voluntas mea recta et firma ad te permaneat, fac de me quicquid tibi placuerit. Si me vis esse in tenebris, sis benedictus: et si me vis esse in luce, sis iterùm benedictus: et si me vis tribulari, aequè sis semper benedictus.

6. Christus. Fili, oportet sic te stare, si mecum vis ambulare. Ita promptus debes esse ad patiendum, sicut ad gaudendum. Ita libenter debes esse inops et pauper, sicut plenus et dives.

7. Fidelis. Domine, libenter patiar pro te, quicquid volueris venire super me. Indifferenter volo de manu tua bonum et malum, dulce et amarum, laetum et triste suscipere, et pro omnibus mihi contingentibus gratias agere. Custodi me ab omni peccato, et non timebo mortem nec infernum: dummodò in aeternum me non

projicias, nec deleas me de libro vitae, non mihi nocebit, quicquid tribulationis super me venerit.

CAPUT XIII.

Quòd temporales miseriae, Christi exemplo, aequanimiter sunt ferendae.

1. Christus. Fili, ego descendi de coelo pro salute tua: suscepi tuas miserias, non necessitate, sed caritate trahente me; ut patientiam disceres, et temporales miserias non indignanter ferres. Nam ab hora ortûs mei usque ad exitum in cruce, non defuit mihi tolerantia doloris.

Defectum rerum temporalium magnum habui: multas querimonias de me frequenter audivi: confusiones et opprobria magna benignè sustinui: pro beneficiis ingratitudinem recepi, pro miraculis blasphemias, pro doctrina reprehensiones.

2. Fidelis. Domine, quia tu fuisti patiens in vita tua, in hoc maximè implendo praeceptum Patris tui; dignum est ut ego miserrimus peccator secundùm voluntatem tuam patienter me sustineam, et donec ipse volueris, onus corruptibilis vitae pro salute mea portem.

Nam etsi onerosa sentitur praesens vita; facta est tamen jam per gratiam tuam longè mitior, atque per exempla tua et Sanctorum tuorum vestigia infirmis tolerabilior et clarior: sed et multò magis consolatoria, quàm olim in lege veteri fuerat, cùm porta coeli clausa persisteret; et obscurior etiam via videbatur, quandò tam pauci regnum coelorum quaerere curabant. Sed neque qui tunc justi erant et salvandi, ante passionem tuam et sacrae mortis debitum, coeleste regnum poterant introire.

3. O! quantas tibi gratias referre teneor! quòd viam rectam et bònam dignatus es mihi, cunctisque fidelibus ad aeternum regnum tuum ostendere. Nam vita tua via nostra est: et per sanctam patientiam ambulamus ad te, qui es corona nostra. Nisi tu nos praecessisses et docuisses, quis sequi curaret?

Heu! quam multi longè retròque manerent! nisi tua praeclara exempla inspicerent. Et si adhuc tepescimus, auditis tot signis tuis et doctrinis; quid fieret? si tantum lumen ad sequendum te non haberemus.

4. Christus. Quid est quod loqueris, Fili? Cessa conqueri, consideratâ meâ et meorum Sanctorum passione. Nondùm usque ad sanguinem restitisti. Parum est quod

tu pateris, in comparatione eorum qui tam multa passi sunt, tam fortiter tentati, tam graviter tribulati, tam multipliciter probati et exercitati.

Oportet igitur te aliorum graviora ad mentem reducere, ut leviùs feras tua minima. Et si tibi minima non videntur, vide ne et hoc tua faciat impatientia. Sive tamen parva, sive magna sint, stude cuncta patienter ferre.

5. Quantò meliùs te ad patiendum disponis, tantò sapientiùs agis, et ampliùs promereris: feres quoque leviùs, animo et usu ad hoc non segniter paratus.

Ne dicas: Non valeo haec ab homine tali pati, nec hujuscemodi mihi patienda sunt, grave enim damnum mihi intulit, et ea mihi improperavit quae nunquam cogitaveram: sed ab alio libenter patiar, sicut patienda videro.

Insipiens est talis cogitatio, quae virtutem patientiae non considerat, nec a quo coronanda erit: sed magis personas et offensas sibi illatas perpendit.

6. Non est verus patiens qui non vult pati, nisi quantùm sibi visum fuerit, et a quo sibi placuerit. Verus autem patiens non attendit a quo homine, utrum a praelato suo, an ab aliquo aequali aut inferiori; utrum a bono et sancto viro, an a per-

verso et indigno exerceatur: sed indifferenter ab omni creatura, quantumcumque, et quotiescumque ei aliquid adversi acciderit, totum hoc gratanter de manu Dei accipit, et ingens lucrum reputat: quia nihil apud Deum, quantumlibet parvum, pro Deo tamen passum, poterit sine merito transire.

7. Esto igitur expeditus ad pugnam, si vis habere victoriam. Sine certamine non poteris ad patientiae coronam venire. Si pati non vis, recusas coronari: si autem coronari desideras, certa viriliter, sustine patienter. Sine labore non tenditur ad requiem, nec sine pugna pervenitur ad victoriam.

8. Fidelis. Fac mihi, Domine, possibile per gratiam, quod mihi impossibile videtur per naturam. Tu scis, quòd modicum possum pati, et quòd citò dejicior, levi exsurgente adversitate. Efficiatur mihi quaelibet exercitatio tribulationis et adversitatis pro nomine tuo amabilis et optabilis. Nam pati et vexari pro te, valdè salubre est animae meae.

* * * * * *

CAPUT XIV.

De confessione propriae infirmitatis, et hujus vitae miseriis, et quòd in Deo super omnia bona requiescendum est.

1. Fidelis. Confitebor *adversùm me injustitiam meam*: confitebor, Domine, infirmitatem meam. Saepè parva res est quae me dejicit et contristat. Propono me fortiter acturum: sed cùm modica tentatio venit, magna mihi fit angustia.

Valdè vilis quandoque res est, undè gravis tentatio provenit: et dùm puto me aliquantulùm tutum, cùm non sentio, tunc invenio me nonnunquam penè dejectum vel a levi flatu.

2. Vide ergo, Domine, humilitatem meam, et fragilitatem tibi undique notam. Miserere mei, et eripe me de luto, ut non infigar, neque permaneam dejectus usquequaque.

Hoc est, quod me frequenter reverberat, et coram te confundit: quòd tam labilis sum, et tam infirmus ad resistendum passionibus: quae etsi non omninò ad consensionem trahunt; tamen mihi etiam molesta et gravis est earum insectatio, et taedet me valdè sic quotidiè vivere in lite,

Et hinc nota mihi fit infirmitas mea, quia multò faciliùs irruunt abominandae phantasiae, quàm discedunt.

3. Utinam, fortissime Deus Israel, zelator animarum fidelium, respicias servi tui laborem et dolorem, assistasque illi in omnibus, ad quaecumque perrexerit! Robora me coelesti fortitudine, ne vetus homo, misera caro, spiritui needùm plenè subjecta, praevaleat dominari; adversùs quam certare oportebit, quam diù spirabitur in hac vita miserrima.

Heu! qualis est haec vita! ubi non desunt tribulationes et miseriae, ubi plena laqueis et hostibus sunt omnia. Nam unâ tentatione recedente, alia repentè succedit: et adhuc priore penè durante conflictu, alii plures superveniunt et insperati.

4. Et quo modo potest amari vita tantas habens amaritudines, et tot subjecta calamitatibus et miseriis! Quo modo etiam dicitur vita, tot generans mortes et pestes! et tamen amatur, et delectari in ea a multis quaeritur.

Reprehenditur frequenter mundus, quòd fallax sit et vanus; nec tamen facilè relinquitur: quia concupiscentiae carnis nimis dominantur. Sic alia trahunt ad amandum mundum, alia ad contemnendum. Trahunt ad amorem mundi, desiderium carnis, desiderium

oculorum, et superbia vitae; sed poenae ac miseriae ea justè sequentes, odium mundi pariunt et taedium.

5. Sed vincit, pro dolor! delectatio prava mentem mundo deditam, quae esse sub sensibus delicias reputat; quia Dei suavitatem, et internam virtutis amoenitatem nec vidit, nec gustavit.

Qui autem mundum perfecte contemnunt, et Deo vivere sub sancta disciplina student; illi divinam dulcedinem veris mundi abrenunciatoribus promissam non ignorant: et quàm graviter mundus errat, et variè fallitur, clariùs vident.

6. Super omnia et in omnibus requiesce, anima mea, in Domino semper: quia ipse est Sanctorum omnium aeterna requies.

Da mihi, dulcissime et amantissime Jesu, in te super omnem creaturam requiescere, super omnem salutem et pulchritudinem, super omnem gloriam et honorem, super omnem potentiam et dignitatem, super omnem scientiam et subtilitatem, super omnes divitias et artes:

Super omnem laetitiam et exsultationem, super omnem famam et laudem, super omnem suavitatem et consolationem, super omnem spem et promissionem, super omne meritum et desiderium, super omnia dona et munera, quae potes dare

et infundere; super omne gaudium et jubilationem, quam potest mens humana capere ac sentire:

Denique super omnes angelos et archangelos, et super omnem exercitum coeli; super omnia visibilia et invisibilia, et super omne quod tu, Deus meus, non es: quia tu, Domine Deus meus, es super omnia optimus.

Tu solus altissimus: tu solus potentissimus: tu solus sufficientissimus et plenissimus: tu solus suavissimus et solatiosissimus: tu solus pulcherrimus et amabilissimus: tu solus nobilissimus et gloriosissimus super omnia; in quo cuncta bona simul perfectè sunt, fuerunt et erunt.

Atque ideò minus est et insufficiens, quicquid praeter te ipsum mihi donas, aut de te ipso revelás vel promittis, te non viso, nec plenè adepto. Quandò quidem non potest cor meum veraciter requiescere, nec totaliter contentari, nisi in te requiescat et omnia dona omnemque creaturam transcendat.

CAPUT XV.

Quòd orationem humilem semper exaudit Deus.

1. Fidelis. O mi dulcissime sponse, Jesu Christe! amator purissime! dominator universae creaturae! quis mihi det pennas verae libertatis ad volandum et pausandum in te?

O quandò ad plenum dabitur mihi vacare, et videre quàm suavis es, Domine Deus meus? Quandò ad plenum recolligam me in te? ut prae amore tuo non sentiam me; sed te solum super omnem sensum et modum, in modo non omnibus noto?

Nunc autem frequenter gemo, et infelicitatem meam cum dolore porto: quia multa mala in hac valle miseriarum occurrunt, quae me saepiùs conturbant, contristant et obnubilant; saepiùs impediunt et distrahunt, alliciunt et implicant: ne liberum habeam accessum ad te, et ne jucundis fruar amplexibus, praestò semper beatis spiritibus. Moveat te suspirium meum, et desolatio multiplex in terra.

2. O Jesu, splendor aeternae gloriae! solamen peregrinantis animae! ante te est os meum sine voce, et silentium meum

loquitur tibi. Usquequò tardat venire Dominus meus?

Veniat ad me pauperculum suum, et laetum faciat. Mittat manum suam, et me miserum eripiat de omni angustia. Veni, veni: quia sine te nulla erit quieta dies aut hora: quia tu laetitia mea; et sine te vacua est mensa mea.

Miser sum, et quodam modo incarceratus, et compedibus gravatus, donec luce praeasentiae tuae me reficias, ac libertate dones, vultumque mihi amicabilem demonstres.

Quaerant alii a te aliud quodcumque libuerit; mihi interim aliud nihil placet, nec placebit, nisi tu, Deus meus, spes mea, salus aeterna mea. Non reticebo, nec deprecari cessabo, donec gratia tua revertatur, mihique tu intùs loquaris.

3. Deus. Ecce adsum. Ecce ego ad te, quia invocasti me. Lacrymae tuae et desiderium animae tuae, humiliatio tua et contritio cordis tui, inclinaverunt me et adduxerunt ad te.

Fidelis. Et dixi: Domine, invocavi te, et desideravi frui te, paratus omnia respuere propter te. Tu enim prior excitasti me, ut quaererem te.

4. Sis ergo benedictus, Domine, qui fecisti hanc bonitatem cum servo tuo, se-

cundùm multitudinem misericordiae tuae. Quid habet ultra dicere, Domine, servus tuus coram te? nisi ut humiliet se valdè ante te, memor semper propriae iniquitatis et vilitatis.

Non enim est similis tibi in cunctis mirabilibus coeli et terrae. Sunt opera tua bona valdè, Domine; judicia vera: et providentiâ tuâ reguntur universa. Laus ergo tibi et gloria, ô Patris Sapientia. Te laudet et benedicat os meum, anima mea, et cuncta creata simul.

CAPUT XVI.

De recordatione beneficiorum Dei multiplicium.

1. Fidelis. Aperi, *Domine, cor meum in lege tua, et in praeceptis tuis* doce me ambulare. Da mihi intelligere voluntatem tuam, et cum magna reverentia, ac diligenti consideratione, beneficia tua, tam in generali quàm in speciali, memorari: ut dignè tibi ex hinc valeam gratias referre.

Verùm scio et confiteor, ne pro minimo quidem puncto me posse debitas gratiarum actiones ac laudes persolvere. Minor ego sum omnibus bonis mihi praestitis; et cùm tuam nobilitatem attendo, deficit

prae magnitudine illius spiritus meus.

2. Omnia quae in anima habemus et in corpore, quaecumque exteriùs vel interiùs, naturaliter vel supernaturaliter possidemus, tua sunt beneficia, et te benefactorem pium ac bonum commendant, a quo bona cuncta accepimus.

Et si alius plura, alius pauciora accepit; omnia tamen tua sunt, et sine te ne minimum quidem haberi potest. Ille qui majora accepit, non potest merito suo gloriari, nec super alios extolli, nec minori insultare: quia ille major et melior, qui sibi minùs adscribit, et in regratiando humilior est atque devotior.

3. Et qui omnibus viliorem se existimat, et indigniorem judicat, aptior est ad percipiendum majora. Qui autem pauciora accepit, contristari non debet, nec indignanter ferre, neque ditiori invidere; sed te potiùs attendere, et tuam bonitatem maximè laudare; qui tam affluenter, tam gratis, tam libenter, sine personarum acceptione, tua munera largiris.

Omnia ex te; et ideò in omnibus es laudandus. Tu quidem scis unicuique donare quod expedit: et cur iste minùs, et ille ampliùs habeat, non nostrum, sed tuum est hoc discernere; apud quem definita sunt singulorum merita.

4. Unde, Domine Deus, pro magno etiam reputo beneficio, non multa habere, unde exteriùs et secundùm homines laus appareat et gloria: ita ut quis, consideratâ paupertate et vilitate personae suae, non modo nullam gravitatem, aut tristitiam vel dejectionem inde concipiat; sed potiùs consolationem et hilaritatem magnam: quia tu, Deus, pauperes et humiles, atque huic mundo despectos, tibi elegisti in familiares et domesticos.

Testes sunt ipsi apostoli tui, quos constituisti principes super omnem terram: fuerunt tamen sine querela conversati in mundo, tam humiles et simplices, tam sine omni malitia et dolo; ut etiam contumelias pro nomine tuo pati gauderent; et quae mundus abhorret, ea ipsi amplecterentur affectu magno.

5. Nihil ergo amatorem tuum et cognitorem beneficiorum tuorum ita laetificare debet, sicut voluntas tua in eo, et beneplacitum aeternae dispositionis tuae: de qua tantùm contentari debet et consolari, ut ita libenter velit esse minimus, sicut alius optaret esse maximus; et ita pacificus et contentus in novissimo loco, sicut alius in primo; atque ita libenter despicabilis et abjectus, nullius quoque nominis et famae, sicut alius ceteris honorabilior, et major in mundo.

Nam voluntas tua, et amor honoris tui omnia excedere debet, et plus eum consolari, magisque ei placere, quàm omnia beneficia sibi data vel danda.

CAPUT XVII.

De quatuor magnam pacem importantibus.

1. Deus. Fili, nunc docebo te viam pacis et verae libertatis.

Fidelis. Fac, Domine, quod dicis; quia gratum mihi est hoc audire.

Deus. Stude, Fili, alterius potiùs facere voluntatem quàm tuam. Elige semper potiùs minus quàm plus habere. Quaere semper inferiorem locum, et omnibus subesse. Opta semper et ora, ut voluntas Dei integrè in te et de te fiat. Ecce talis homo ingreditur fines pacis et quietis.

2. Fidelis. Domine, sermo tuus iste brevis multum in se continet perfectionis: parvus est dictu; sed plenus est sensu et uber in fructu. Nam si posset a me fideliter custodiri, non deberet tam faciliter in me turbatio oriri.

Nam quoties me impacatum sentio et gravatum, ab hac doctrina me recessisse invenio. Sed tu, quia omnia potes, et

animae profectum semper diligis, adauge majorem gratiam, ut possim tuum complere sermonem, et meam perficere salutem.

3. Domine Deus meus, ne elongeris a me. Deus meus, in auxilium meum respice; quoniam insurrexerunt in me cogitationes vanae, et timores magni affligentes animam meam. Quo modo pertransibo illaesus? quo modo perfringam eos?

Deus. Ego ante te ibo, et gloriosos terrae humiliabo. Aperiam januam carceris, et arcana secretorum revelabo tibi.

4. Fidelis. Fac, Domine, ut loqueris; et fugiant a facie tua omnes iniquae cogitationes. Haec est spes mea unica et consolatio, ad te in omni tribulatione confugere, tibi confidere, te ex intimo invocare, et patienter consolationem tuam exspectare.

5. Clarifica me, bone Jesu, claritate interni luminis, et educ de habitaculo cordis mei tenebras universas. Cohibe evagationes multas et malas, et elide tentationes vim facientes animae meae.

Pugna fortiter pro me, et expugna malas bestias, concupiscentias dico illecebresas, ut fiat pax in virtute tua, et abundandantia laudis tuae resonet in aula sancta, hoc est, in conscientia pura.

Impera ventis et tempestatibus: dic ma-

ri, Quiesce: dic Aquiloni, Ne flaveris; et erit tranquillitas magna. *Emitte lucem tuam et veritatem tuam*, ut luceant super terram: quia terra sum inanis et vacua, donec illumines me.

CAPUT XVIII.

De evitatione curiosae inquisitionis super alterius vita.

1. Fidelis. Effunde, Domine, gratiam tuam desuper: perfunde cor meum rore coelesti: ministra devotionis aquas ad irrigandam faciem terrae, ad producendum fructum bonum et optimum.

Eleva mentem pressam mole peccatorum, et ad coelestia totum desiderium meum suspende; ut, gustatâ suavitate supernae felicitatis, pigeat me de terrenis cogitare.

Rape me ad te, et eripe me ab omni creaturarum indurabili consolatione; quia nulla res creata valet appetitum meum plenariè quietare et consolari. Junge me tibi inseparabili dilectionis vinculo: quoniam tu solus amanti sufficis, et absque te frivola et vana sunt universa.

2. Deus. Fili, noli esse curiosus, nec vanas gerere solicitudines. Quid hoc vel

illud ad te? tu me sequere. Quid enim ad te, utrùm ille sit talis vel talis? aut iste sic vel sic agat, vel loquatur? Tù non indiges respondere pro aliis; sed pro te ipso rationem reddes. Quid ergo te implicas?

3. Ecce ego omnes cognosco: cuncta quae sub sole fiunt, video. Et scio qualiter cum unoquoque sit; quid cogitet; quid velit, et ad quem finem tendat ejus intentio. Mihi igitur committenda sunt omnia: tu verò te serva in bona pace. Dimitte agitantem agitare, quantùm voluerit. Veniet super eum, quicquid fecerit vel dixerit; quia me fallere non potest.

4. Non tibi sit curae de magni nominis umbra, non de multorum familiaritate, nec de privata hominum dilectione. Ista enim generant distractiones, et magnas in corde obscuritates.

Libenter loquerer tibi verbum meum, et abscondita revelarem, si adventum meum diligenter observares, et ostium cordis mihi aperires. Esto providus, et vigila in orationibus, et humilia te in omnibus.

****

CAPUT XIX.

In quibus firma pax cordis, et verus profectus consistat.

1. DEUS. FILI, *ego locutus sum: Pacem relinquo vobis: pacem meam do vobis. Non quo modo mundus dat, ego do vobis.* Pacem omnes desiderant; sed quae ad veram pacem pertinent, non omnes curant.

Pax mea cum humilibus et mansuetis corde. Pax tua erit in multa patientia. Si me audieris, et vocem meam sequutus fueris, poteris multâ pace frui.

2. FIDELIS. Quid igitur faciam?

DEUS. In omni re attende tibi, quid facias, et quid dicas: et omnem intentionem tuam ad hoc dirige, ut mihi soli placeas, et extra me nihil cupias vel quaeras.

Sed et de aliorum dictis vel factis nihil temerè judices: nec cum rebus tibi non commissis te implices; et poterit fieri, ut parùm vel raró turberis. Nunquam autem sentire aliquam turbationem, nec pati aliquam cordis vel corporis molestiam, non est praesentis temporis, sed status aeternae quietis.

3. Non ergo existimes, te veram pacem invenisse, si nullam senseris gravitatem;

nec tunc totum esse bonum, si neminem pateris adversarium: nec hoc esse perfectum, si cuncta fiunt secundùm cor tuum. Neque tunc aliquid magni te reputes, aut specialiter dilectum existimes, si in magna fueris devotione atque dulcedine: quia in istis non cognoscitur verus amator virtutis, nec in istis consistit profectus et perfectio hominis.

4. Fidelis. In quo ergo, Domine?

Deus. In offerendo te ex toto corde tuo voluntati divinae: non quaerendo quae tua sunt, nec in parvo, nec in magno; nec in tempore, nec in aeternitate: ita ut unâ et aequâli facie, in gratiarum actione permaneas inter prospera et contraria, omnia aequâ lance pensando.

5. Si fueris tam fortis et longaminis in spe, ut, subtractâ omni interiori consolatione, etiam ad ampliora sustinenda cor tuum praeparaveris, nec te justificaveris, nec ut sanctum laudaveris, quasi haec tanta pati non deberes; sed me in omnibus dispositionibus meis justificaveris et sanctum laudaveris; tunc in vera et recta via pacis ambulabis, et spes indubitata erit, quòd rursùs in jubilo faciem meam sis visurus.

Quòd si ad plenum tui ipsius contemptum perveneris, scito quòd tunc abun-

dantiâ pacis perfruêris, secundùm possibilitatem tui incolatûs.

6. Fid. Domine, hoc opus est perfecti viri, nunquam ab intentione coelestium animum relaxare, et inter multas curas quasi sine cura transire, non more torpentis, sed praerogativâ quâdam liberae mentis, nulli creaturae inordinatâ affectione adhaerendo.

Obsecro te, piissime Deus meus, praeserva me a curis hujus vitae, ne nimis impli.er; a multis necessitatibus corporis, ne voluptate capiar; ab universis animae obstaculis, ne molestiis fractus dejiciar.

Non tantùm dico ab his rebus, quas toto affectu ambit vanitas mundana, sed ab his quoque miseriis, quae animam servi tui, communi maledicto mortalitatis, poenaliter gravant et retardant, ne in libertatem spiritûs, quoties libuerit, valeat introire.

7. O Deus meus, dulcedo ineffabilis! verte mihi in amaritudinem, omnem consolationem carnalem, ab aeternorum amore me abstrahentem, et ad se intuitu cujusdam boni delectabilis praesentis vitae malè allicientem.

Non me vincat, Deus meus, non me vincat caro et sanguis: non me decipiat mundus et brevis gloria ejus: non me sup-

plantet diabolus et astutia illius.

Da mihi fortitudinem resistendi, patientiam tolerandi, constantiam perseverandi. Da pro omnibus mundi consolationibus suavissimam Spiritûs sancti tui unctionem; et pro carnali amore, tui nominis infunde amorem.

8. Ecce cibus, potus, vestis ac cetera utensilia ad corporis sustentationem pertinentia, ferventi spiritui sunt onerosa. Tribue talibus fomentis temperatè uti; non desiderio nimio implicari.

Abjicere omnia non licet; quia natura sustentanda est: requirere autem superflua, et quae magis delectant, lex sancta prohibet: nam aliàs caro adversùs spiritum insolesceret. Inter haec, quaeso, manus tua me regat et doceat; ne quid nimium fiat.

CAPUT XX.

Quòd privatus amor a summo bono maximè retardat.

1. Deus. Fili, oportet te dare totum pro toto; et nihil tui ipsius esse. Scito quòd amor tui ipsius magis nocet tibi, quàm aliqua res mundi. Nam secundùm amorem et affectum quem geris, quaelibet res plus vel minus adhaeret tibi.

Si fuerit amor tuus purus, simplex et benè ordinatus, erit sine captivitate rerum. Noli concupiscere, quod non licet habere. Noli habere, quod te potest impedire, et libertate interiori privare.

2. Mirum est quòd non ex toto fundo cordis te ipsum mihi committas, cum omnibus quae desiderare potes vel habere. Quare vano moerore consumeris? Cur superfluis curis fatigaris? Sta ad beneplacitum meum, et nullum patieris detrimentum.

Si quaesieris hoc vel illud; si volueris esse ibi vel ibi, propter commodum et proprium beneplacitum magis habendum, nunquam eris in quietudine, nec liber a sollicitudine: quia in omni re reperietur aliquis defectus, et in omni loco erit qui adversetur.

3. Juvat igitur non quaelibet res adepta, vel multiplicata exteriùs, sed potiùs contempta et decisa ex corde radicitùs. Quòd non tantùm de censu aeris et divitiarum intelligas; sed de honoris etiam ambitu, ac vanae laudationis desiderio: quae omnia transeunt cum mundo.

Munit parùm locus, si deest spiritus fervoris: nec diù stabit pax illa quaesita forinsecùs, si non intùs est verum fundamentum pacis; hoc est, nisi steteris in

me. Permutare te potes, sed meliorare non potes. Nam occasione ortâ et acceptâ, invenies quod fugisti, et ampliùs; quia adhuc intus est radix.

4. Fidelis. Confirma me, Deus, per gratiam sancti Spiritûs. Da virtute corroborari in interiorem hominem, et cor meum ab omni inutili solicitudine evacuare, nec variis desideriis trahi cujuscumque rei vilis aut praetiosae: sed omnia inspicere sicut transeuntia, et me pariter cum illis transiturum: quia nihil permanet sub sole, ubi *omnia vanitas et afflictio spiritûs*.

Deus. O quàm sapiens est, qui ista considerat!

5. Fidelis. Da mihi, Domine, coelestem sapientiam, ut discam te super omnia quaerere et desiderare, te super omnia invenire, sapere et diligere; et caetera secundùm ordinem sapientiae tuae, prout sunt, intelligere.

CAPUT XXI.

De non curandis perversis hominum judiciis et sermonibus.

1. Fidelis. Da mihi, Domine, prudenter declinare blandientem, et patien-

ter ferre adversantem : quia haec magna sapientia est , non moveri omni vento verborum , nec aurem malè blandienti praebere Sireni : sic enim via incoepta pergitur securè .

2. Deus . Fili , non aegrè feras , si aliqui de te malè senserint , et dixerint quod non libenter audias . Tu deteriora de te ipso sentire debes , et neminem inferiorem te credere .

Si ambulas ad intra , non multùm curabis volantia verba . Est non parva prudentia silere in tempore malo , et introrsùs ad me converti , nec humano judicio disturbari .

3. Non sit pax tua in ore hominum . Sive enim benè , sive malè interpretati fuerint , non ideò es alter homo . Ubi est vera pax et vera gloria ? Nonne in me ?

Qui non appetit hominibus placere , nec timet displicere ; is multâ perfruetur pace . Ex inordinato amore et vano timore , oritur omnis inquietudo cordis , et distractio sensuum .

CAPUT XXII.

Qualiter, instante tribulatione, Deus invocandus est, et de fiducia recuperandae gratiae.

1. Fidelis. Sit nomen tuum, Domine, benedictum in secula, qui voluisti hanc tentationem et tribulationem venire super me. Non possum eam effugere; sed necesse habeo ad te confugere, ut me adjuves, et eam in bonum mihi convertas. Domine, modò sum in tribulatione, et non est cordi meo benè; sed multùm vexor a praesenti passione.

Et nunc, Pater dilecte, quid dicam? Deprehensus sum inter angustias: salvifica me ex hac hora. Sed propterea veni in hanc horam, ut tu clarificeris, cùm fuero valdè humiliatus, et per te liberatus.

Complaceat tibi, Domine, ut eruas me. Nam ego pauper quid agere possum? et quò ibo sine te? Da patientiam, Domine, etiam hac vice.

2. Adjuva me, Deus meus, et non timebo, quantumcumque gravatus fuero. Et nunc inter haec quid dicam? Domine, fiat voluntas tua. Ego benè merui tribu-

lari et gravari : oportet utique ut sustineam : et utinam patienter! donec transeat tempestas haec, et meliùs fiat.

Potens est autem omnipotens manus tua etiam hanc tentationem a me auferre, et ejus impetum mitigare, ne penitùs succumbam; quemadmodum et priùs mecum saepè egisti, Deus meus, misericordia mea. Et quantò mihi difficiliùs, tantò tibi facilior est haec mutatio dexterae Excelsi.

3. Christus. Fili, ego Dominus confortans in die tribulationis. Veni ad me, cùm tibi non fuerit benè. Hoc est, quòd maximè impedit consolationem coelestem; quia tardiùs te convertis ad orationem.

Nam ante quàm me interroges, multa interim solatia quaeris, et recreas te in externis; ideòque fit, ut parùm omnia prosint, donec advertas, quia ego sum qui eruo sperantes in me: nec est extra me valens auxilium, neque utile consilium, sed neque durabile remedium.

Sed jam, resumpto spiritu, post tempestatem reconvalesce in luce miserationum mearum: quia prope sum, dico ego Dominus, ut restaurem universa, non solum integrè, sed abundanter et cumulatè.

4. Nunquid mihi quicquam est difficile? aut ero similis dicenti, et non facien-

ti? Ubi est fides tua? sta firmiter et perseveranter. Esto longaminis, et vir fortis: veniet tibi consolatio in tempore suo.

Exspecta me, exspecta: veniam et curabo te. Tentatio est quae te vexat: et formido vana, quae te exterret. Quid importat solicitudo de futuris contingentibus, nisi ut tristitiam super tristitiam habeas? Sufficit diei malitia sua.

5. Vanum est et inutile de futuris conturbari vel gratulari; quae fortè nunquam evenient. Sed humanum est hujusmodi imaginationibus illudi: et parvi adhuc animi signum est tam leviter trahi a suggestione inimici.

Ipse enim non curat, utrùm veris, an falsis illudat et decipiat, et utrùm praesentium amore, an futurorum formidine prosternat. Non ergo turbetur cor tuum, neque formidet. Crede in me, et in misericordia mea habeto fiduciam.

Quandò tu putas te elongatum a me, saepè sum propinquior. Quandò tu estimas totum perditum, tunc saepè magis merendi instat lucrum.

6. Non est totum perditum, quandò res accidit in contrarium. Non debes judicare secundùm praesens sentire: nec sic gravitati alicui undecumque venienti inhaerere, et eam sic accipere, tanquam

omnis spes sit ablata emergendi.

Noli putare te derelictum ex toto; quamvis ad tempus tibi miserim aliquam tribulationem; vel etiam subtraxerim consolationem: sic enim ttansitur ad regnum coelorum. Et hoc sine dubio magis expedit tibi et ceteris servis meis, ut exercitemini adversis, quàm si cuncta ad libitum haberetis.

7. Ego novi cogitationes absconditas: quia multùm expedit pro salute tua, ut interdùm sine sapore relinquaris, ne fortè eleveris in bono successu; et tibi ipsi placere velis in eo quod non es.

Quod dedi auferre possum, et restituere cùm mihi placuerit. Cùm dedero, meum est: cùm subtraxero, tuum non tuli; quia meum est omne datum bonum, et omne donum perfectum.

Si quandò tibi misero gravitatem, aut quamlibet contrarietatem, ne indigneris, neque concidat cor tuum: ego citò subvenire possum, et omne onus in gaudium transmutare. Verumtamen justus sum, et laudabilis multùm, cùm sic facio tecum.

8. Si rectè sapis, et in veritate aspicis, nunquam debes propter adversa tam dejectè contristari; sed magis gaudere, et gratias agere: immò hoc unicum putare gaudium, quòd affligens te doloribus, non parco tibi. G 6

Sicut dilexit me Pater , et ego diligo vos , dixi dilectis discipulis meis ; quos utique misi non ad gaudia temporalia , sed ad magna certamina : non ad honores, sed ad despectiones : non ad otium , sed ad labores : non ad requiem, sed ad afferendum fructum multum in patientia. Horum memento , Fili mi , verborum .

CAPUT XXIII.

De neglectu omnis creaturae , ut creator possit inveniri .

1. Fidelis . Domine mi , adhuc benè indigeo majori gratiâ , si debeo illuc pervenire , ubi me nemo poterit , nec ulla creatura impedire . Nam quàm diù res aliqua me retinet , non possum liberè ad te volare .

Cupiebat liberè volare , qui dicebat ; *Quis dabit mihi pennas sicut columbae ? et volabo , et requiescam .* Quid simplici oculo quietiùs ? quid liberiùs nihil desiderante in terris ?

Oportet igitur omnem pertransire creaturam , et se ipsum perfectè deserere , ac in excessu mentis stare : et videre , te omnium conditorem cum creaturis nihil commune habere . Et nisi quis ab omni-

bus creaturis fuerit expeditus, non poterit liberè intendere divinis.

2. Jesus. Fili, ideò tam pauci inveniuntur contemplativi, quia pauci sciunt se a perituris creaturis ad plenum sequestrare. Ad hoc magna requiritur gratia, quae animam levet, & supra se ipsam rapiat: et nisi homo sit in spiritu elevatus, et ab omnibus creaturis liberatus, ac Deo totus unitus, quicquid scit, quicquid etiam habet, non est magni ponderis.

Diù parvus erit, et in terra jacebit, qui aliquid magni aestimat, nisi unum solum, unum immensum & aeternum bonum. Nam quicquid Deus non est, nihil est, et pro nihilo putari debet.

Est magna differentia inter sapientiam illuminati et devoti viri, et scientiam literati et studiosi clerici. Multò nobilior est illa doctrina, quae de sursum ex divina influentia manat, quàm quae laboriosè humano acquiritur ingenio.

3. Plures reperiuntur contemplationem desiderare: sed quae ad eam requiruntur, non student exercere. Est et magnum impedimentum: quia in signis et in rebus sensibilibus statur, et parùm de perfecta mortificatione habetur.

Fidelis. Nescio quid est, et quo spiritu ducimur, et quid praetendimus nos,

qui spirituales dici videmur: qui tantum laborem, et ampliorem solicitudinem pro transitoriis et vilibus rebus gerimus, et de interioribus nostris vix raro, plene recollectis sensibus, recogitamus.

4. Pro dolor! Statim post modicam recollectionem foras erumpimus, nec opera nostra districtâ examinatione trutinamus. Ubi jaceant affectus nostri, non attendimus: et quàm impura sint omnia nostra, non deploramus.

Quippè enim omnis caro corruperat viam suam, ideò secutum est diluvium magnum. Cùm ergo interior affectus noster corruptus sit, necesse est, ut actio sequens, index carentiae interioris vigoris, corrumpatur.

5. Ex puro corde procedunt fructus bonae vitae. Quantum quis fecerit, quaeritur: sed ex quanta virtute agat, non tam studiosè pensatur. An sit fortis, an dives, pulcher, habilis; an bonus scriptor, bonus cantor, bonus laborator, investigatur.

Sed quàm pauper sit spiritu, quàm patiens et mitis, quàm devotus et internus, a multis tacetur. Natura exteriora hominis respicit, gratia ad interiora se convertit: illa frequenter fallitur, ista in Deo sperat, et non decipitur.

CAPUT XXIV.

De abnegatione sui, et abdicatione omnis cupiditatis.

1. Deus. Fili, non potes perfectè possidere libertatem, nisi totaliter abneges temet ipsum. Compediti sunt omnes proprietarii, et sui ipsorum amatores; cupidi, curiosi, gyrovagi, quaerentes semper mollia, non quae sunt Jesu-Christi: sed saepè hoc fingentes et componentes, quod non stabit: peribit enim totum, quod non est ex Deo.

Tene breve et consummatum verbum: Dimitte cupiditatem, et invenies requiem. Hoc mente pertracta, et, cùm impleveris, omnia intelliges.

2. Fidelis. Domine, hoc non est opus unius diei, nec ludus parvulorum: immò in hoc brevi verbo includitur omnis perfectio religiosorum.

3. Deus. Fili, non debes averti, nec statim dejici, auditâ viâ perfectorum: sed magis ad sublimiora provocari, et saltem ad haec ex desiderio suspirare.

Utinam sic tecum esset! et ad hoc pervenisses, ut tui ipsius amator non esses! sed ad nutum meum purè stares, et ejus;

quem tibi praeposui, patris: tunc mihi valdè placeres, et tota vita tua in gaudio et pace transiret.

Habes adhuc multa ad relinquendum: quae nisi mihi ex integro resignaveris, non acquires quod postulas.

4. Suadebo tibi a me emere aurum ignitum, ut locuples fias, id est, sapientiam coelestem, omnia infima conculcantem: postpone terrenam sapientiam, omnemque humanam prudentiam, et propriam complacentiam.

Dixi viliora tibi emenda pro pretiosis et altis in rebus humanis. Nam valdè vilis et parva, ac penè oblivioni tradita videtur vera ac coelestis sapientia, non sapiens alta de se, nec magnificari quaerens in terra; quam multi ore tenùs praedicant, sed vitâ longè dissentiunt: ipsa tamen est pretiosa margarita, a multis abscondita.

CAPUT XXV.

De instabilitate cordis, et de intentione finali ad Deum habenda.

1. Deus. Fili, noli credere affectui tuo. Qui nunc est, citò mutabitur in alium. Quàm diù enim vixeris, mutabilitati sub-

jectus eris, etiam nolens: ut modò laetus, modò tristis; modò pacatus, modò turbatus; nunc devotus, nunc indevotus; nunc studiosus, nunc accediosus; nunc gravis, nunc levis inveniaris.

Sed stat super haec mutabilia sapiens et benè doctus in spiritu. Non attendit quid in se sentiat, vel quâ parte flet ventus instabilitatis: sed id unum studet, ut tota intentio mentis ejus ad debitum et optimum proficiat finem. Nam sic poterit unus et idem, inconcussusque permanere, simplici intentionis oculò per tot varios eventus ad me impraetermisse directo.

2. Quantò autem purior fuerit intentionis oculus, tantò constantiùs inter diversas itur procellas. Sed in multis caligat oculus purae intentionis: respicit enim citò in aliquod delectabile quod occurrit.

Et ideò raro totùs liber quis invenitur à naevo propriae inquisitionis. Sic Judaei olim venerant in Bethaniam ad Martham et Mariam; non propter Jesum tantùm, sed ut et Lazarum viderent. Mundandus est ergo intentionis oculus, ut sit simplex et rectus; atque ultra omnia mundana et varia ad me dirigendus.

Hic deesse aliq uid videtur.

CAPUT XXVI.

Quòd amanti sapit super omnia Deus, et in omnibus; et quòd in eo solo est vera pax.

1. Fidelis. Ecce, Deus meus et omnia! Quid volo ampliùs? quid feliciùs desiderare possum? O sapidum et dulce verbum! sed amanti Deum, non mundum, nec ea quae in mundo sunt.

Deus meus et omnia! Intelligenti satis dictum est, et saepè repetere, amanti jucundum est. Te siquidem praesente, jucunda sunt omnia; te autem absente, fastidio sunt cuncta. Tu facis cor tranquillum, et pacem magnam, laetitiamque festivam.

Tu facis benè sentire de omnibus, et in omnibus te laudare: nec potest aliquid sine te diù placere; sed si debet gratum esse, et benè sapere, oportet gratiam tuam adesse, et condimento tuae sapientiae condiri.

2. Cui tu sapis, quid ei non rectè sapiet? et cui tu non sapis, quid ei ad jucunditatem esse poterit? Sed deficiunt in sua sapientia mundi sapientes, et ii qui carnem sapiunt: quia illic plurima vanitas, et hic mors invenitur.

Qui autem te per contemptum mundanorum, et carnis mortificationem sequuntur, verè sapientes esse noscuntur; quia de vanitate ad veritatem, de carne ad spiritum transferuntur. Istis sapit Deus: et quicquid boni invenitur in creaturis, id totum referunt ad laudem sui Conditoris.

Dissimilis tamen; et multùm dissimilis sapor Creatoris et creaturae est, aeternitatis et temporis, lucis increatae et lucis illuminatae.

3. O lux perpetua, cuncta creata transcendens lumina! fulgura coruscationem de sublimi, penetrantem omnia intima cordis mei: purifica, laetifica, clarifica et vivifica spiritum meum, cum suis potentiis ad inhaerendum tibi jubilosis excessibus.

O quandò veniet haec beata et desiderabilis hora! ut tuâ me saties praesentiâ, et sis omnia in omnibus. Quàm diù hoc datum non fuerit, nec plenum gaudium erit.

4. Adhuc (pro dolor!) vivit in me vetus homo: non est totus crucifixus: non est perfectè mortuus. Adhuc caro concupiscit fortiter adversùs spiritum; bella movet intestina: nec regnum animae patitur esse quietum.

Sed tu, qui dominaris potestati maris, et motum fluctuum ejus mitigas, exsurge, adjuva me. Dissipa gentes quae bella volunt: contere eas in virtute tua. Ostende, quaeso, magnalia tua, et glorificetur dextera tua: quia non est spes alia, nec refugium mihi, nisi in te, Domine, Deus meus.

5. Deus. Fili, nunquam securus es in hac vita: sed quoad vixeris, semper arma spiritualia tibi sunt necessaria. Inter hostes versaris semper: a dextris et a sinistris impugnaris.

Si ergo non uteris undique scuto patientiae, non eris diù sine vulnere. Insuper, si non ponis cor tuum fixè in me, cum vera voluntate cuncta patiendi propter me, non poteris ardorem istum sustinere, nec ad palmam pertingere Beatorum.

Oportet te ergo viriliter omnia pertransire, et potenti manu uti adversùs objecta. Nam vincenti datur manna; et torpenti relinquitur multa miseria.

6. Si quaeris in hac vita requiem, quomodo ad aeternam pervenies? Non componas te ad multam requiem, sed ad magnam patientiam. Quaere veram pacem, non in terris, sed in coelis: non in hominibus, nec in ceteris creaturis, sed in Deo solo.

Pro amore Dei debes omnia libenter subire; labores, dolores, tentationes, vexationes, anxietates, necessitates, infirmitates, injurias, oblocutiones, reprehensiones, humiliationes, confusiones, correctiones et despectiones.

Haec juvant ad virtutem: haec probant Christi tironem: haec fabricant coelestem coronam. Ego reddam aeternam mercedem pro brevi labore, et infinitam gloriam pro transitoria confusione:

7. Putas tu quòd semper habebis pro tua voluntate consolationes spirituales? Sancti mei non habuerunt semper tales; sed multas gravitates, et tentationes varias, magnasque desolationes, quas patienter sustinuerunt; et in omnibus magis sunt confisi Deo quàm sibi: scientes quia *Non sunt condignae passiones hujus temporis ad futuram gloriam* promerendam.

Vis tu statim habere, quod multi post multas lacrymas, et magnos labores vix obtinuerunt? Exspecta Dominum, viriliter age, et confortare: noli diffidere: noli desistere, sed corpus et animam expone constanter pro gloria Dei. Ego reddam plenissimè: ego tecum ero in omni tribulatione.

CAPUT XXVII.

Contra vana hominum judicia.

1. Deus. Fili, jacta cor tuum firmiter in Domino; et humanum ne metuas judicium, ubi te conscientia purum reddit et insontem.

Bonum est et beatum talia pati: nec hoc erit grave humili corde, et Deo magis quàm sibi confidenti. Multi multa loquuntur, et ideò parva fides est eis adhibenda. Sed et omnibus satisfacere non est possibile.

2. Etsi Paulus in Domino studuit omnibus placere, et omnibus omnia factus est; tamen pro minimo duxit, quòd ab humano die judicatus fuerit. Egit satis pro aliorum aedificatione et salute, quantum in se erat, et poterat: sed ne ab aliis aliquandò judicaretur, vel despiceretur, prohibere non potuit.

Ideò totum Deo commisit, qui totum noverat: et patientiâ et humilitate, contra ora loquentium iniqua, aut etiam vana ac mendacia cogitantium, atque pro libitu suo quaeque jactantium, se defendit. Respondit tamen interdùm, ne infirmis ex sua taciturnitate generaret scandalum.

3. Quis es tu, ut timeas a mortali homine judicari? Hodiè est, et cras non comparet. Deum time, et homines non expavesces. Quid potest aliquis in te verbis aut injuriis? Sibi potiùs nocet quàm tibi: nec poterit judicium Dei effugere, quicumque est ille.

Tu habe Deum prae oculis, et noli contendere verbis querulosis. Quod si ad praesens videris succumbere, et confusionem pati quam non meruisti; ne indigneris ex hoc, neque per impatientiam minuas coronam tuam. Sed ad me potiùs respice in coelum, qui potens sum eripere, et ab omni confusione et injuria liberare, et unicuique reddere secundùm opera sua.

CAPUT XXVIII.

De pura et integra resignatione sui ad obtinendam cordis libertatem.

1. Deus. Fili, relinque te, et invenies me. Sta sine electione et proprietate, et semper lucraberis. Nam et adjicietur tibi amplior gratia, statim ut temet resignaveris, nec resumpseris.

2. Fidelis. Domine, quoties me resignabo? et in quibus me relinquam?

Deus. Semper, et in omni hora; si-

cut in parvo, sic et in magno: nihil excipio, sed in omnibus te nudatum inveniri volo. Alioquin, quo modo poteris esse meus, et ego tuus? nisi fueris ab omni propria voluntate intùs et foris spoliatus. Quantò celeriùs hoc ages, tantò meliùs habebis: et quantò pleniùs et sinceriùs, tantò plus mihi placebis, et ampliùs lucraberis.

3. Quidam se resignant, sed cum aliqua exceptione: non enim Deo plenè confidunt; ideò providere sibi satagunt. Quidam etiam primò totum offerunt; sed posteà, tentatione pulsante, ad propria redeunt: ideò in virtute minimè proficiunt.

Hi ad veram puri cordis libertatem, et jucundae familiaritatis meae gratiam non pertingent, nisi integrâ resignatione, et quotidianâ sui immolatione priùs factâ, sine qua non stat, nec stabit unio fruitiva.

4. Dixi tibi saepissimè, et nunc iterùm dico: Relinque te; resigna te, et frueris magnâ internâ pace. Da totum pro toto: nihil require, nihil repete: sta purè et inhaesitanter in me, et habebis me. Eris liber in corde, et tenebrae non conculcabunt te.

Ad hoc conare: hoc ora: hoc deside-

ra, ut ab omni proprietate possis spoliari, et nudus nudum JESUM sequi: tibi mori, et mihi aeternaliter vivere. Tunc deficient omnes vanae phantasiae, conturbationes iniquae, et curae superfluae. Tunc etiam recedet immoderatus timor; et inordinatus amor morietur.

CAPUT XXIX.

De bono regimine in externis, et recursu ad Deum in periculis, et quòd nihil inconsultè agendum est.

1. DEUS. FILI, ad istud diligenter tendere debes, ut in omni loco, actione seu occupatione externâ sis interiùs liber, et tui ipsius potens: et sint omnia sub te, et non tu sub eis. Ut sis dominus actionum tuarum et rector: non servus, nec emptitius; sed magis exemptus verusque Hebraeus, in sortem ac libertatem transiens filiorum Dei: qui stant super praesentia, et speculantur aeterna:

Qui transitoria intuentur sinistro oculo, et dextro coelestia: quos temporalia non trahunt ad inhaerendum; sed trahunt ipsi ea magis ad benè serviendum, prout ordinata sunt a Deo, & instituta a summo opifice; qui nihil inordinatum reliquit in sua creatura.

2. Si sic in omni eventu stas, non in apparentia externa, nec oculo carnali lustrans visa vel audita; sed mox in qualibet causa intras cum Moyse in tabernaculum ad consulendum Dominum, audies nonnunquam divinum responsum, et redibis instructus de multis praesentibus et futuris.

Semper enim Moyses recursum habuit ad tabernaculum pro dubiis et quaestionibus solvendis; fugitque ad orationis adjutorium pro periculis et improbitatibus hominum sublevandis. Sic et tu confugere debes in cordis tui secretarium, divinum intentiùs implorando suffragium.

Proptereà namque Josue et filii Israël a Gabaonitis leguntur decepti, quia os Domini non priùs interrogaverunt: sed nimiùm creduli dulcibus sermonibus, falsâ pietate delusi sunt.

CAPUT XXX.

Quòd homo non debet esse importunus in negotiis.

1. Deus. Fili, committe mihi semper causam tuam, et ego eam benè disponam in tempore suo. Exspecta ordinationem meam, et senties indè profectum.

Fidelis. Domine, satis libenter omnes res tibi committo; quia parùm potest cogitatio mea proficere. Utinam non multùm adhaererem futuris eventibus: sed ad beneplacitum tuum me incunctanter offerrem!

2. Deus. Fili mi, saepè homo rem aliquam agere cogitat, quam desiderat: sed cùm ad eam pervenerit, aliter sentire incipit; quia affectiones circa idem non sunt durabiles; sed magis de uno ad aliud impellunt.

Non est igitur minimum, etiam in minimis, se relinquere. Verus profectus hominis est abnegatio sui ipsius: et homo abnegatus valdè liber est et securus.

Sed antiquus hostis, omnibus bonis adversans, a tentatione non cessat, et diunoctuque graves insidias molitur, si fortè in laqueum deceptionis possit praecipitare incautum. *Vigilate ergo et orate*, Dicit Dominus, *ut non intretis in tentationem*.

CAPUT XXXI.

Quòd homo nihil boni ex se habet, et in nullo gloriari potest.

1. FIDELIS. DOMINE, *quid est homo quod memor es ejus? aut filius hominis quia visitas eûm?* Quid promeruit homo, ut dares illi gratiam tuam? Domine, quid possum conqueri, si deseris me? aut quid justè obtèndere possum, si quod peto, non feceris?

Certè hoc in veritate cogitare possum et dicere: Domine, nihil sum: nihil possum: nihil boni ex me habeo; sed in omnibus deficio, et ad nihil semper tendo: et nisi a te fuero adjutus, et interiùs confirmatus, totus efficior tepidus et dissolutus.

2. Tu autem, Domine, semper idem ipse es, et permanes in aeternum: semper bonus, justus, et sanctus, benè, justè ac sanctè agens omnia, et disponens in sapientia. Sed ego qui ad defectum magis pronus sum, quàm ad profectum, non sum semper in eodem statu perdurans: quia semper tempora mutantur super me.

Veruntamen citò meliùs fit, cùm tibi

placuerit, et manum porrexeris adjutricem: quia tu solus sine humano suffragio potes auxiliari, et in tantum confirmare, ut vultus meus ampliùs in diversa non mutetur: sed in te uno cor meum convertatur et quiescat.

3. Unde si benè scirem omnem humanam consolationem abjicere, sive propter devotionem adispicendam, sive propter necessitatem, quâ compellor te quaerere, quia non est homo qui me consoletur; tunc meritò possem de gratia tua sperare, et de dono novae consolationis exultare.

Gratias tibi ago, unde totum venit, quotiescumque mihi benè succedit. Ego autem vanitas, et nihilum ante te, inconstans homo et infirmus. Unde ergo possum gloriari? aut cur appeto reputari? Numquid non de nihilo? et hoc vanissimum est.

4. Verè inanis gloria, mala pestis est, vanitasque maxima; quia a verâ retrahit gloriâ, et coelesti spoliat gratiâ. Dum enim homo complacet sibi, displicet tibi: dum inhiat laudibus humanis, privatur veris virtutibus.

Est autem vera gloria et exsultatio sancta gloriari in te, et non in se; gaudere in nomine tuo, non in virtute propria;

nec in aliqua creatura delectari, nisi propter te.

Laudetur igitur nomen tuum, non meum: magnificetur opus tuum, non meum: benedicatur nomen sanctum tuum, mihi autem nihil attribuatur de laudibus hominum. Tu gloria mea: tu exultatio cordis mei: in te gloriabor et exultabo tota die: pro me autem nihil, nisi in infirmitatibus meis.

5. Quaerant Judaei gloriam quae ab invicem est; ego hanc requiram quae a solo Deo est. Omnis quidem gloria humana, omnis honor temporalis, omnis altitudo mundana, aeternae gloriae tuae comparata, vanitas est et stultitia.

O veritas mea! O misericordia mea! Deus meus! Trinitas beata! tibi soli laus, virtus, honor et gloria per infinita secula seculorum. Amen.

CAPUT XXXII.

De contemptu omnis temporalis honoris, et humani solatii.

1. Deus. Fili, non tibi grave sit, si videas alios honorari et elevari, te autem despici et humiliari. Erige cor tuum ad me in coelum, et non contristabit te con-

temptus hominum in terra.

2. FIDELIS. Domine, in caecitate sumus, et vanitate citò seducimur. Si rectè me inspicio, nunquam mihi facta est injuria ab aliqua creatura: unde nec justè habeo conqueri adversùm te.

Quia autem frequenter et graviter peccavi tibi, meritò armatur contra me omnis creatura. Mihi igitur justè debetur confusio et contemptus; tibi autem laus, honor et gloria.

Et nisi me ad hoc praeparavero, ut velim libenter ab omni creatura despici et relinqui, atque penitùs nihil videri; non possum interiùs pacificari et stabiliri, nec spiritualiter illuminari, neque tibi plenè uniri.

3. DEUS. Fili, si ponis pacem tuam in aliqua persona propter tuum convenire et sentire, instabilis eris et impacatus: sed si recursum habes ad semper viventem et manentem Veritatem, non contristabit te amicus recedens, aut moriens.

In me debet amici dilectio stare, et propter me diligendus est, quisquis tibi bonus visus est, et multùm carus in hac vita. Sine me non valet, nec durabit amicitia; nec est vera et munda dilectio quam ego non copulo.

Ita mortuus debes esse talibus affectio-

nibus dilectorum hominum, ut (quantùm ad te pertinet) sine omni humano optes esse consortio.

4. Tantò magis homo Deo appropinquat, quantò ab omni terreno solatio longiùs recedit. Tantò etiam altiùs ascendit ad Deum, quantò profundiùs in se descendit, et plus sibi ipsi vilescit.

Qui autem aliquid boni sibi attribuit, gratiam Dei in se venire impedit: quia gratia Spiritûs sancti cor humile semper quaerit.

5. Si scires te perfectè annihilare, atque ab omni humano et terreno amore evacuare; tunc deberem in te cum magna gratia emanare. Sed quandò tu respicis ad creaturas, subtrahitur tibi aspectus Creatoris.

Disce igitur te in omnibus propter Creatorem vincere; et tunc ad divinam valebis cognitionem pertingere. Quantumcumque modicum sit, si inordinatè diligitur et desideratur, retardat a summo bono, et vitiat.

CAPUT XXXIII.

Contra vanam et secularem scientiam.

1. Deus. Fili, non moveant te pulchra et subtilia hominum dicta: non enim est regnum Dei in sermone, sed in virtute. Attende verba mea, quae corda accendunt, et mentes illuminant; inducunt compunctionem, et veram ingerunt consolationem.

Nunquam ad hoc legas verbum meum, ut doctior aut sapientior possis videri; sed ut studeas mortificationem vitiorum: quia haec tibi ampliùs proderit, quàm notitia multarum difficilium quaestionum. Cùm multa legeris et cognoveris, ad unum semper oportet te redire principium.

2. Ego sum qui doceo hominem scientiam; et clariorem intelligentiam parvulis tribuo, quàm ab homine possit doceri. Cui ego loquor, is citò sapiens erit, et multùm in spiritu proficiet. Vae illis qui multa curiosa ab hominibus inquirunt, et de via mihi serviendi parùm curant.

Veniet tempus, quandò apparebit magister magistrorum, Christus Dominus Angelorum, cunctorum auditurus lectiones; hoc est, singulorum examinaturus

conscientias: et tunc scrutabitur Hierusalem in lucernis, et manifesta erunt abscondita tenebrarum, tacebuntque argumenta linguarum.

3. Ego sum qui humilem in puncto elevo mentem, ita ut plures aeternae veritatis capiat rationes, quàm si quis decem annis studuisset in scholis. Ego doceo sine strepitu verborum, sine confusione opinionum, sine fastu honoris, sine impugnatione argumentorum.

Ego sum qui doceo terrena despicere, praesentia fastidire, coelestia quaerere, aeterna sapere, honores fugere, scandala sufferre, omnem spem in me ponere, et extra me nihil cupere, et me super omnia ardenter amare. Nam quidam, amando me intimè, didicit divina, et loquebatur mirabilia. Plus profecit in relinquendo omnia, quàm in studendo subtilia.

4. Sed aliis loquor communia, aliis specialia. Aliquibus in signis et figuris dulciter appareo; quibusdam verò in multo lumine revelo mysteria.

Una vox librorum; sed omnes non aequè informat: quia intùs sum doctor veritatis, cordis scrutator, cogitationum intellector, actionum promotor, distribuens singulis, sicut dignum judico.

CAPUT XXXIV.

De non attrahendo sibi res exteriores.

1. Deus. Fili, in multis oportet te esse inscium, et aestimare te tanquam mortuum super terram, et cui totus mundus crucifixus est. Multa etiam oportet te surdâ aure transire, et quae tuae pacis sunt, magis cogitare.

Utiliùs est oculos a rebus displicentibus avertere, et unicuique suum sentire relinquere, quàm contentiosis sermonibus deservire. Si benè steteris cum Deo, et ejus judicium aspexeris, faciliùs te victum portabis.

Desunt hic quaedam.

2. Fidelis. O Domine, quonam devenimus! Ecce damnum defletur temporale: pro modico quaestu laboratur et curritur; et spirituale detrimentum in oblivionem transit, et vix serò recolitur. Quod parùm vel nihil prodest, attenditur; et quod summè necessarium est, negligitur et praeteritur: quia totus homo ad externa defluit, et nisi citò resipiscat, libens in exterioribus jacet.

Hic deest folium saltem unum.

CAPUT XXXV.

Quòd omnibus non est credendum, et de facili lapsu verborum.

1. Fidelis. Da mihi *auxilium*, Domine, *de tribulatione*; *quia vana salus hominis*. Quàm saepè ibi non inveni fidem, ubi me habere putavi! Quoties etiam ibi reperi, ubi minùs praesumsi!

Vana ergo spes in hominibus: salus autem justorum in te, Deus. Benedictus sis, Domine Deus, in omnibus quae nobis accidunt. Infirmi sumus, et instabiles: citò fallimur et permutamur.

2. Quis est homo, qui ita cautè et circumspectè in omnibus se custodire valet, ut aliquandò in aliquam deceptionem vel perplexitatem non veniat? Sed qui in te, Domine, confidit, ac simplici te corde quaerit, non tam facilè labitur.

Et si inciderit in aliquam tribulationem, quocumque modo etiam fuerit implicatus, citiùs per te eruetur; aut a te consolabitur; quia tu non deseris in te sperantes usque in finem.

3. Rarus fidus amicus, in cunctis perseverans amici pressuris. Tu, Domine, tu solus es fidelissimus in omnibus; et prae-

ter te non est alter talis. O! quàm benè sapuit illa anima sancta quae dixit, *Mens mea solidata est, et in Christo fundata*!

Si ita mecum foret, non tam facilè timor humanus me solicitaret; nec verborum jacula me moverent. Quis omnia praevidere, quis praecavere futura mala sufficit? Si praevisa etiam saepè laedunt; quid improvisa nisi graviter feriunt?

4. Sed quare mihi misero non meliùs providi? Quare etiam aliis tam facilè credidi? Sed homines sumus: nec aliud quàm fragiles homines sumus: etiamsi angeli a multis existimamur et dicimur.

Cui credam, Domine? cui credam? nisi tibi, qui Veritas es quae non fallit, nec falli potest. Omnis homo mendax, infirmus, instabilis, et labens maximè in verbis; ita ut statim vix credi debeat, quod verum in facie videtur.

5. Quàm prudenter praemonuisti cavendum ab hominibus! quia inimici hominis domestici ejus: nec credendum esse, si quis dixerit, Ecce hîc, aut ecce illic. Doctus sum damno meo; et utinam ad cautelam majorem, et non ad insipientiam mihi!

Cautus esto, ait quidam: cautus esto; serva apud te quod dico. Et dum ego sileo, et absconditum credo, nec ille si-

lere potest, quod sileri petiit: sed statim prodit me et se, et abit.

Ab hujusmodi rabulis et incautis hominibus protege me, Domine; ne in manus eorum incidam, nec unquam talia committam. Verbum verum et stabile da in os meum, et linguam callidam longè fac a me, nam quod nolo mihi fieri, id alteri ne faciam, omnimodè cavere debeo.

6. O! quàm bonum et pacificum est de aliis silere! nec indifferenter omnia credere; neque de facili ulteriùs effari: paucis se ipsum revelare, te semper inspectorem cordis quaerere: nec omni vento verborum circumferri; sed omnia interna et externa, secundùm tuae beneplacitum voluntatis, optare perfici.

7. Quàm tutum pro conservatione coelestis gratiae humanam fugere apparentiam! nec appetere quae foris admirationem praebent: sed ea totâ sedulitate sectari, quae vitae emendationem dant et fervorem.

Quàm multis nocuit virtus scita, ac praeproperè laudata! Rursùm quàm saepè profuit gratia silentio servata in hac fragili vita, quae tota tentatio fertur, et militia!

CAPUT XXXVI.

De confidentia in Deo habenda, quandò insurgunt verborum jacula.

1. Deus. Fili, sta firmiter, et spera in me. Quid enim sunt verba, nisi verbera quae per aërem volant, sed lapidem non laedunt? Si reus es, cogita quòd te libenter velis emendare. Si nihil tibi conscius es, pensa quòd velis pro Deo libenter hoc sustinere. Parùm satis est, ut vel verba interdùm sustineas, qui necdùm fortia verbera tolerare vales.

2. Et quare tam parva tibi ad cor transeunt? nisi quia adhuc carnalis es, et homines magis quàm oportet, attendis. Nam quia despici metuis, idcircò reprehendi pro excessibus non vis; et excusationum quaeris umbracula. Sed inspice te meliùs, et agnosces quia vivit adhuc in te mundus, et vanus amor placendi hominibus.

Cùm etiam bassari refugis et confundi pro defectibus tuis, constat utique, quòd nec verè humilis es, nec verè mundo mortuus, nec mundus tibi crucifixus. Sed audi verba mea, et non curabis decem millia verba hominum.

3. Ecce, si cuncta contra te diceren-

tur, quae fingi malitiosissimè possent, quid tibi nocerent? si ea omninò transire permitteres, nec pluris quàm festucam perpenderes. Numquid vel unum capillum tibi evellere possunt?

Sed qui cor intùs non habet, nec Deum prae oculis, faciliter verbo movetur vituperationis: qui autem in me confidit, nec proprio judicio stare appetit, absque humano terrore erit. Ego enim sum judex et cognitor omnium secretorum: ego scio qualiter res acta est: ego injuriantem novi, et sustinentem.

4. A me exiit verbum istud: me permittente, hoc accidit, ut revelentur ex multis cordibus cogitationes. Ego reum et innocentem judicabo: sed occulto judicio utrumque antè probare volui.

Testimonium hominum saepè fallit: meum judicium verum est; stabit, et non subvertetur. Latet plerumque, et paucis ad singula patet: nunquam tamen errat, nec errare potest; etiamsi oculis insipientium non rectum videatur.

5. Ad me ergo recurrendum est in omni judicio, nec proprio innitendum arbitrio. Justus enim non conturbatur, quicquid ei a Deo acciderit. Etiamsi injustè aliquid contra eum prolatum fuerit, non multùm curabit.

Sed nec vanè exultabit, si per alios rationabiliter excusatur. Pensat namque, quia ego sum scrutans corda et renes; qui non judico secundùm faciem et humanam apparentiam: Nam saepè in oculis meis reperitur culpabile, quod hominum judicio creditur laudabile.

6. Fidelis. Domine Deus, juste judex, fortis et patiens, qui hominum nosti fragilitatem et pravitatem, esto robur meum, et tota fiducia mea. Non enim mihi sufficit conscientia mea. tu nosti quod ego non novi, et ideò in omni reprehensione me humiliare debui, et mansuetè sustinere.

Ignosce ergo mihi propitius, quoties sic non egi, et dona iterùm gratiam amplioris sufferentiae. Melior est enim mihi tua copiosa misericordia ad consecutionem indulgentiae, quàm mea opinata justitia pro defensione latentis conscientiae.

Etsi nihil mihi conscius sum; tamen in hoc justificare me non possum; quia, remotâ misericordiâ tuâ, non justificabitur in conspectu tuo omnis vivens.

CAPUT XXXVII.

Quòd omnia gravia pro aeterna vita tolerandа sunt.

1. Deus. Fili, non frangant te labores quos assumpsisti propter me, nec tribulationes te dejiciant usquequaque: sed mea promissio in omni eventu te roboret et consoletur. Ego sufficiens sum ad reddendum supra omnem modum et mensuram.

Non hîc diù laborabis, nec semper gravaberis doloribus. Expecta paulisper, et videbis celerem finem malorum. Veniet una hora, quandò cessabit omnis labor et tumultus. Modicum est et breve, omne quod transit cum tempore.

2. Age ergo quod agis: fideliter labora in vinea mea, ego ero merces tua. Scribe, lege, canta, geme, tace, ora, sustine viriliter contraria. Digna est his omnibus, et majoribus praeliis vita aeterna.

Veniet pax in die una, quae nota est Domino: et erit non dies, neque nox hujus temporis; sed lux perpetua, claritas infinita, pax firma, et requies secura. Non dices tunc; *Quis me liberabit de cor.*

pore mortis hujus ? nec clamabis : *Hei mihi* ! *quia incolatus meus prolongatus est* : quoniam praecipitabitur mors, et salus erit indeficiens ; anxietas nulla , jucunditas beata , societas dulcis et decora.

3. O ! si vidisses Sanctorum in coelo coronas perpetuas ! quantâque nunc exultant in gloria , qui huic mundo olim erant contemptibiles , et quasi vitâ ipsâ indigni putabantur ! profectò te statim humiliares usque ad terram , et affectares potiùs omnibus subesse , quàm uni praeesse .

Nec hujus vitae laetos dies concupisceres , sed magis pro Deo tribulari gauderes ; et pro nihilo inter homines reputari, maximum lucrum duceres .

4. O ! si tibi haec saperent , et profundè ad cor transirent ! quo modo auderes vel semel conqueri ? Nonne pro vita aeterna cuncta laboriosa sunt toleranda ? Num est parvum quid , lucrari aut perdere regnum Dei ?

Leva igitur faciem tuam in coelum , Ecce Ego , et omnes sancti mei mecum , qui in hoc seculo magnum habuere certamen : modò gaudent , modò consolantur, modò securi sunt, modò requiescunt, et sine fine mecum in regno Pâtris mei permanebunt.

CAPITIS XXXVII.

CONTINUATIO.

De die aeternitatis, et hujus vitae angustiis.

1. Fidelis. O Supernae civitatis mansio beatissima! O dies aeternitatis clarissima, quam nox non obscurat, sed summa Veritas semper irradiat! Dies semper laeta! semper secura! et nunquam statum mutans in contraria!

O! utinam dies illa illuxisset, et cuncta haec temporalia finem accepissent! Lucet quidem Sanctis perpetuâ claritate splendida; sed non nisi a longè et per speculum peregrinantibus in terra. Norunt coeli cives, quàm gaudiosa sit illa: gemunt exsules filii Evae, quòd amara et taediosa sit ista.

2. Dies hujus temporis pauci sunt et mali, pleni doloribus et angustiis; ubi homo multis peccatis inquinatur, multis passionibus irretitur, multis timoribus stringitur, multis curis distenditur, multis curiositatibus distrahitur, multis vanitatibus implicatur, multis erroribus circumfunditur, multis laboribus atteritur,

tentationibus gravatur, deliciis enervatur, egestate cruciatur.

3. O! quandò finis horum multorum laborum? quandò liberabor a misera servitute vitiorum? Quandò memorabor, Domine, tui solius? quandò ad plenum laetabor in te? Quandò ero sine ullo impedimento, et in vera libertate, sine ullo gravamine mentis et corporis?

Quandò erit pax solida? pax imperturbabilis et secura? pax intùs et foris? pax ab omni parte firma? Jesu bone! quandò stabo ad videndum te? quandò contemplabor gloriam regni tui? quandò eris mihi omnia in omnibus? O! quandò ero tecum in regno tuo, quod praeparasti dilectis tuis ab aeterno?

4. Relictus sum pauper et exul in terra hostili, ubi bella quotidiana, et infortunia maxima. Consolare exsilium meum: mitiga dolorem meum; quia ad te suspirat omne desiderium meum. Nam onus mihi totum est, quicquid mundus hîc offert ad solatium. Desidero te intimè frui; sed nequeo apprehendere.

Opto coelestibus inhaerere; sed deprimunt res temporales, et immortificatae passiones. Mente omnibus rebus superesse volo; carni autem invitus subesse cogor. Sic ego infelix homo mecum pugno;

et factus sum mihimet ipsi gravis, dùm spiritus sursum, et caro deorsum esse quaerit.

5. O! quid intùs patior! dùm mente coelestia tracto, et mox carnalium cogitationum turba occurrit oranti. Deus meus! ne elongeris a me, neque declines in ira a servo tuo. Fulgura coruscationem tuam, et dissipa eas: emitte sagittas tuas, et conturbentur omnes phantasiae inimici.

Recollige sensus meos ad te: fac me oblivisci omnium mundanorum. Da citò abjicere et contemnere omnia phantasmata vitiorum. Succurre mihi, aeterna Veritas, ut nulla me moveat vanitas. Adveni, coelestis suavitas, et fugiat a facie tua omnis impuritas.

6. Ignosce quoque mihi, et misericorditer indulge, quoties praeter te aliud in oratione revolvo. Confiteor etenim verè, quòd valdè distractè me habere consuevi. Nam ibi multoties non sum, ubi corporaliter sto aut sedeo: sed ibi magis sum, quò cogitationibus feror.

Ibi sum, ubi cogitatio mea est. Ibi est frequenter cogitatio mea, ubi est quod amo: hoc mihi citò occurrit, quod naturaliter delectat, aut ex usu placet. Unde tu, Veritas, apertè dixisti, *Ubi est thesaurus tuus, ibi est et cor tuum.*

7. Si coelum diligo, libenter de coelestibus penso. Si mundum amo, felicitatibus mundi congaudeo, et de adversitatibus ejus tristor. Si carnem diligo, quae carnis sunt saepissimè imaginor. Si spiritum amo, de spiritualibus cogitare me delectat. Quaecumque enim diligo, de his libenter loquor et audio, atque talium imagines ad domum mecum reporto.

Sed beatus ille homo! qui propter te, Domine, omnibus creaturis abeundi licentiam tribuit; qui naturae vim facit, et concupiscentias carnis fervore spiritûs crucifigit: ut, serenatâ conscientiâ, puram tibi orationem offerat, dignusque sit angelicis choris interesse, omnibus terrenis foris et intùs exclusis.

CAPUT XXXVIII.

De Desiderio aeternae vitae, et quanta sint bona certantibus promissa.

1. Deus. Fili mi, cùm tibi desiderium aeternae beatitudinis desuper infundi sentis, et de tabernaculo corporis exire concupiscis, ut claritatem meam sine vicissitudinis umbra contemplari possis; dilata cor tuum, et omni desiderio hanc sanctam inspirationem suscipe.

Redde amplissimas supernae bonitati gratias, quae tecum sic dignanter agit, clementer visitat, ardenter excitat, potenter sublevat, ne proprio pondere ad terrena labaris.

Neque enim hoc cogitatu tuo, aut conatu accipis; sed solâ dignatione supernae gratiae et divini respectûs: quatenùs in virtutibus et majore humilitate proficias, et ad futura certamina te praepares, mihique toto cordis affectu adhaerere, ac ferventi voluntate studeas deservire.

2. Fili, saepè ignis ardet, sed sine fumo flamma non ascendit. Sic et aliquorum desideria ad coelestia flagrant; et tamen ii a tentatione et carnali affectu liberi non sunt.

Idcircò nec omninò purè pro honore Dei agunt, quod tam desideranter ab eo petunt. Tale est etiam saepè tuum desiderium, quod insinuasti esse tam importunum. Non enim hoc est purum & perfectum, quod propriâ commoditate est infectum.

3. Pete, non quod tibi est delectabile et commodum, sed quod mihi acceptabile est et honorificum: quia si rectè judicas, meam ordinationem tuo desiderio, et omni desiderato praeferre debes, ac sequi. Novi desiderium tuum, et frequentes

gemitus audivi. Jam velles esse in libertate gloriae filiorum Dei: jam te delectat domus aeterna, et coelestis patria gaudio plena.

Sed nondum venit hora ista: sed est adhuc aliud tempus, tempus belli videlicet, tempus laboris et probationis. Optas summo repleri bono; sed non potes hoc assequi modò. Id Ego sum: exspecta me, donec veniat regnum Dei.

4. Probandus es adhuc in terra, et in multis exercitandus. Consolatio tibi interdùm dabitur: sed copiosa satietas non concedetur. Confortare igitur, et esto robustus tam in agendo, quàm in patiendo naturae contraria. Oportet te novum induere hominem, et in alium virum mutari.

Oportet te saepè agere quod non vis: et quod vis, oportet te relinquere. Quod aliis placet, processum habebit: quod tibi placet, ultra non proficiet. Quod alii dicunt, audictur: quod tu dicis, pro nihilo computabitur. Petent alii, et accipient: tu petes, nec impetrabis.

5. Erunt alii magni in ore hominum; de te autem tacebitur. Aliis hoc vel illud committetur; tu autem ad nihil utilis judicaberis. Propter hoc Natura aliquandò contristabitur, et magnum certamen su-

stinebit : sed magnum bonum indè consequêris, si silens haec portaveris. In his et similibus multis probari solet fidelis Domini servus, qualiter se abnegare et in omnibus frangere quiverit.

Vix est aliquid in quo tantùm mori indiges, sicut in videndo et patiendo, quae voluntati tuae adversa sunt; maximè autem quandò disconvenientia, et quae minùs utilia tibi apparent, fieri jubentur. Et quia non audes resistere altiori potestati sub domino constitutus, ideò durum tibi videtur ad nutum alterius ambulare, et omne proprium sentire omittere.

6. Sed pensa, Fili, horum laborum fructum, celerem finem, atque praemium nimis magnum; et non habebis indè gravamen, sed fortissimum patientiae tuae solamen. Nam pro modica hac voluntate, quam nunc spontè deseris, habebis semper voluntatem tuam in coelis.

Ibi quippe invenies omne quod voles, omne quod desiderare potes. Ibi aderit tibi facultas omnis boni sine timore amittendi. Ibi voluntas tua, unà semper mecum, nihil cupiet extraneum vel privatum. Ibi nullus resistet tibi: nemo de te conqueretur: nemo te impediet: nihil obviabit; sed cuncta desiderata simul erunt praesentia; totumque affectum tuum refi-

cient, et adimplebunt usque ad summum.

Ibi reddam gloriam pro contumelia perpessa, pallium laudis pro moerore, pro loco novissimo sedem regni in secula. Ibi apparebit fructus obedientiae: gaudebit labor poenitentiae; et humilis subjectio coronabitur gloriosè.

7. Nunc ergo te inclina humiliter sub omnium manibus; nec sit tibi curae quis hoc dixerit vel jusserit; sed hoc magnoperè curato, ut sive praelatus, sive minor, sive aequalis, aliquid a te exposcerit, vel jusserit, pro bono totum accipias, et sincerà voluntate studeas adimplere.

Quaerat alius hoc, alius illud; glorietur ille in illo, et iste in isto, laudeturque millies et millies: tu autem nec in isto nec in illo, sed in tui ipsius gaude contemptu, et in mei solius beneplacito et honore. Hoc optandum est tibi, ut sive per vitam, sive per mortem, Deus semper in te glorificetur.

CAPITIS XXXVIII.

CONTINUATIO.

Qualiter homo desolatus debeat in manus Dei se offerre.

1. FIDELIS. DOMINE Deus, sancte Pater, sis nunc et in aeternum benedictus; quia sicut vis, sic factum est; et quod facis, bonum est. Laetetur in te servus tuus, non in se, nec in aliquo alio: quia tu solus laetitia vera, tu spes mea et corona mea: tu gaudium meum et honor meus, Domine.

Quid habet servus tuus, nisi quod a te accepit, etiam sine merito suo? Tua sunt omnia quae dedisti, et quae fecisti. Pauper ego sum, et in laboribus à juventute mea; et contristatur anima mea, nonnunquam usque ad lacrymas; quandoque etiam conturbatur in se ipsâ propter imminentes passiones.

2. Desidero pacis gaudium: pacem filiorum tuorum flagito, qui in lumine consolationis a te pascuntur. Si das pacem, si gaudium sanctum infundis; erit anima servi tui plena modulatione, et devota in laude tua.

Sed si te subtraxeris, sicut saepè soles, non poterit currere viam mandatorum tuorum; sed magis ad tundendum pectus genua ejus incurvabuntur: quia non est illi, sicut heri et nudius tertius, quandò splendebat lucerna tua super caput ejus, et sub umbra alarum tuarum protegebatur à tentationibus irruentibus.

3. Pater juste et semper laudande, venit hora, ut probetur servus tuus. Pater amande, dignum est ut horâ hac patiatur pro te aliquid servus tuus.

Pater perpetuò venerande, venit hora quam ab aeterno praesciebas affuturam, ut ad modicum tempus succumbat foris servus tuus; vivat verò semper apud te intùs: paululùm vilipendatur, humilietur, et deficiat coram hominibus; passionibus conteratur et languoribus, ut iterùm tecum in aurora novae lucis resurgat, et in coelestibus clarificetur. Pater sancte, tu sic ordinasti, et sic voluisti; et hoc factum est quod ipse praecepisti.

4. Haec est enim gratia ad amicum tuum, pati et tribulari in mundo pro amore tuo, quotiescumque, a quocumque, et quomodocumque id permiseris fieri. Sine consilio et providentiâ tua, sicut et sine causa nihil fit in terra.

Bonum mihi est, Domine, quia hu-

miliasti me, ut discam justificationes tuas, et omnes elationes cordis atque praesumptiones abjiciam. Utile mihi est quòd confusio cooperuit faciem meam, ut ad te potiùs quàm ad homines ob consolationem recurram.

Didici etiam ex hoc inscrutabile judicium tuum expavescere, qui affligis justum cum impio, sed non sine aequitate et justitia.

5. Gratias ago tibi, quia non pepercisti malis meis; sed attrivisti me verberibus amaris, infligens dolores, et immittens angustias foris et intùs.

Non est qui me consoletur ex omnibus qui sub coelo sunt, nisi tu, Domine Deus meus, coelestis medicus animarum, qui percutis et sanas; deducis ad inferos, et reducis. Disciplina tua super me, et virga tua ipsa me docebit.

6. Ecce, Pater dilecte, in manibus tuis ego sum, et sub virga correctionis tuae me inclino. Percute dorsum meum et collum meum, ut incurvem ad voluntatem tuam tortuositatem meam.

Fac me pium et humilem discipulum, sicut benefacere consuevisti, ut ambulem ad omnem nutum tuum. Tibi me et omnia mea ad corrigendum commendo: meliùs enim est hîc corripi, quàm in futuro.

Tu scis omnia et singula, et nihil te

latet in humana conscientia. Ante quàm fiant, tu nosti ventura: et non opus est tibi ut quis te doceat, aut admoneat de his quae geruntur in terra. Tu scis, quid expediat ad profectum meum, et quantùm conducat tribulatio ad rubiginem vitiorum meorum purgandam.

7. Fac mecum secundùm desiderium et beneplacitum tuum; et ne despicias peccaminosam vitam meam, nulli meliùs nec clariùs quàm tibi soli notam. Da mihi, Domine, hoc scire quod sciendum est, hoc amare quod amandum est, hoc laudare quod tibi summè placet, hoc reputare quod tibi praetiosum est, hoc vituperare quod oculis tuis sordescit.

Non me sinas secundùm visionem oculorum exteriorum judicare, neque secundùm auditum aurium hominum imperitorum sententiare; sed in judicio vero de visibilibus et spiritualibus discernere, atque super omnia voluntatem beneplaciti tui semper inquirere.

8. Falluntur saepè hominum sensus in judicando: falluntur et amatores seculi visibilia tantummodò amando. Numquid est homo inde melior, quia reputatur ab homine major?

Fallax fallacem, vanus vanum, caecus caecum, infirmus infirmum decipit, dum

exaltat, et veraciter magis confundit; dum inaniter laudat. Nam QUANTUM UNUSQUISQUE EST IN OCULIS TUIS, TANTUM EST, ET NON AMPLIUS, ait humilis Franciscus.

CAPUT XXXIX.

Quòd cùm deficitur a summis, debet homo humilibus operibus insistere, seque existimare dignum non consolatione, sed verberibus.

1. DEUS. FILI, nòn vales semper in ferventiori desiderio virtutum stare, nec in altiori gradu contemplationis consistere: sed necesse habes interdùm ob originalem corruptelam ad inferiora descendere, et onus corruptibilis vitae etiam invitè et cum taedio portare.

Quàm diù mortale corpus geres, tam diù taedium senties et gravamen cordis. Oportet ergo saepè in carne de carnis onere gemere, eo quod non vales spiritualibus studiis, et divinae contemplationi indesinenter inhaerere.

2. Tunc expedit tibi ad humilia et exteriora opera confugere, et in bonis te actibus recreare; adventum meum et supernam visitationem firmâ confidentiâ ex-

pectare, exsilium tuum et ariditatem mentis patienter sufferre, donec iterùm a me visiteris, et ab omnibus anxietatibus libereris.

Nam faciam te laborum oblivisci; et internâ quiete perfrui. Expandam coram te prata Scripturarum, ut, dilatato corde, currere incipias viam mandatorum meorum; et dicas, *Non sunt condignae passiones hujus temporis ad futuram gloriam, quae revelabitur in nobis*.

3. Fidelis. Domine, non sum dignus consolatione tuâ, nec aliquâ spirituali visitatione: et ideò justè mecum agis, quandò me inopem et desolatum relinquis. Si enim ad instar maris lacrymas fundere possem, adhuc consolatione tuâ dignus non essem.

Unde nihil aliud dignus sum, quàm flagellari et puniri: quia graviter et saepè te offendi; et in multis valdè deliqui. Ergo, verâ pensatâ ratione, nec minimâ dignus sum consolatione.

Sed tu, clemens et misericors Deus, qui non vis perire opera tua, ad ostendendum divitias bonitatis tuae in vasa misericordiae tuae, etiam praeter omne proprium meritum, dignaris consolari servum tuum supra humanum modum. Tuae enim consolationes non sunt sicut huma-

nae consolationes.

4. Quid egi, Domine, ut mihi conferres aliquam coelestem consolationem? Ego nihil boni me egisse recolo; sed semper ad vitia pronum, et ad emendationem pigrum fuisse. Verum est, et negare non possum: si aliter dicerem, tu stares contra me, et non esset qui me defenderet.

Quid merui pro peccatis meis, nisi infernum et ignem aeternum? In veritate confiteor, quoniam dignus sum omni ludibrio et contemptu: nec decet me inter devotos tuos commemorari.

Et licèt hoc aegrè dicam; tamen adversùm me pro veritate peccata mea arguam, ut faciliùs misericordiam tuam merear impetrare. Quid dicam reus et omni confusione plenus?

5. Non habeo os loquendi, nisi tantùm hoc verbum. Peccavi, Domine, peccavi, miserere mei: ignosce mihi. Sine me paulùlum, ut plangam dolorem meum, ante quàm vadam ad terram tenebrosam, et opertam mortis caligine.

Et quid a tam maximè reo et misero peccatore requiris, nisi ut conteratur, et humiliet se pro delictis suis. In vera contritione et cordis humiliatione nascitur spes veniae, reconciliatur perturbata conscientia, recuperatur gratia perdita, tue-

tur homo a ventura ira, et occurrunt sibi mutuò in osculo sancto Deus et poenitens anima.

6. Humilis peccatorum contritio acceptabile tibi est, Domine, sacrificium, longè suaviùs odorans in conspectu tuo, quàm thuris incensum. Hoc etiam est gratum unguentum, quod sacris pedibus tuis infundi voluisti, quia cor contritum et humiliatum nunquam despexisti.

Ibi est locus refugii a facie irae inimici. Ibi emendatur et abluitur, quicquid priùs malè factum est et inquinatum.

CAPUT XL.

Gratia Dei non datur terrena sapientibus.

1. Deus. Fili, pretiosa est Gratia mea: non patitur se misceri rebus extraneis, nec consolationibus terrenis. Abjicere te ergo oportet omnia impedimenta Gratiae, si optas ejus infusionem suscipere. Pete secretum tibi: ama solus habitare tecum: nullius require confabulationem; sed magis ad Deum devotam effunde precem, ut compunctam habeas mentem, et puram conscientiam.

Totum mundum nihili aestima: Deo

vacare omnibus antepone. Non enim potes mihi vacare, et in transitoriis pariter delectari. A notis et a caris amicis oportet te elongari, et ab omni temporali solatio mentem tenere privatam.

Sic obsecrat beatus apostolus Petrus, ut tanquam advenas et peregrinos in hoc mundo abstineant se Christi fideles a carnalibus desideriis, quae militant adversùs animam.

2. O! quanta fiducia erit morituro, quem nullius rei affectus detinet in mundo! Sed sic segregatum cor habere ab omnibus, aeger necdum capit animus, nec animalis homo novit interni hominis libertatem.

Attamen si vult esse verè spiritualis, oportet eum renunciare tam remotis quàm propinquis, et a nemine magis cavere, quàm a se ipso. Si temet ipsum perfectè vinceres, cetera faciliùs subjugares.

Perfecta namque victoria est, de semet ipso triumphare. Qui enim semet ipsum sic subjectum tenet, ut sensualitas rationi, et ratio in cunctis obediat mihi; hic verè victor est sui, et dominus mundi.

3. Si ad hunc apicem scandere gliscis, oportet te viriliter incipere, et securim ad radicem ponere, ut evellas et destruas occultam et inordinatam inclinationem ad

te ipsum, et ad omne privatum et mundiale bonum.

Ex hoc vitio, quòd homo semet ipsum nimis inordinatè diligit, penè totum pendet, quicquid radicaliter vincendum est. Quo devicto et subacto malo, pax magna et tranquillitas erit continuò.

Sed quia pauci sibi ipsis perfectè mori laborant, nec plenè extra se tendunt; propterea in se impacati remanent, nec supra se in spiritu elevari possunt.

Qui autem liberè mecum ambulare desiderat, necesse ei est, ut omnes pravas et inordinatas affectiones suas mortificet; neque ulli creaturae privato amore concupiscenter inhaereat.

CAPUT XLI.

De diversis motibus naturae et gratiae.

1. Deus. Fili, diligenter adverte motus Naturae & Gratiae, quia valdè contrariè et subtiliter moventur; et vix nisi a spirituali et intimè illuminato homine discernuntur. Omnes quidem bonum appetunt, et aliquid boni in suis dictis et factis praetendunt: ideò sub specie boni multi falluntur.

2. Natura callida est: multos trahit, illaqueat et decipit, et se semper pro fine habet; sed Gratia simpliciter ambulat, et ab omni specie mali declinat: fallacias non praetendit, et omnia purè propter Deum agit, in quo et finaliter requiescit.

3. Natura invita moritur: non vult premi, nec superari, nec subesse, nec spontè subjugari: Gratia verò studet mortificationi propriae, resistit sensualitati, quaerit subjici, appetit vinci, nec propriâ vult libertate frui; sed amat sub disciplina teneri.

Non alicui cupit dominari; sed sub Deo semper vivere, stare et esse: atque propter Deum omni humanae creaturae parata est humiliter inclinari.

4. Natura pro suo commodo laborat: et quid lucri ex alio sibi proveniat, attendit: Gratia autem non quid sibi utile et commodum sit, sed quid multis proficiat, magis considerat.

5. Natura libenter honorem et reverentiam accipit: Gratia verò omnem gloriam et honorem Deo fideliter attribuit.

6. Natura confusionem timet et contemptum: Gratia autem gaudet pro nomine Jesu contumeliam pati.

7. Natura otium amat, et quietem corporalem: Gratia autem vacua esse non po-

test; sed libenter amplectitur laborem.

8. Natura quaerit praetiosa habere & pulchra, et abhorret vilia et grossa: Gratia verò simplicibus delectatur et humilibus: aspera non aspernatur; nec vetustis refugit indui pannis.

9. Natura respicit temporalia, gaudet ad lucra terrena, tristatur de damno, irritatùr levis injuriae verbo: sed Gratia attendit aeterna; non inhaeret temporalibus, in perditione rerum non turbatur; neque verbis durioribus acerbatur.

10. Natura peritura desiderat: sed Gratia thesaurum suum et gaudium in coelo, ubi nihil perit, constituit.

11. Natura cupida est, et libentiùs accipit quàm donat; amat propria et privata: Gratia autem pia est et communis, vitat singularia, contentatur paucis, beatiùs judicat dare quàm accipere.

12. Natura inclinat ad creaturas, ad carnem propriam, ad vanitatem et discursus: sed Gratia trahit ad Deum et ad virtutes, renunciat creaturis, fugit mundum, odit carnis desideria, restringit evagationes, erubescit in publico apparere.

13. Natura libenter aliquod solatium habet externum, in quo delectetur ad sensum: sed Gratia in solo Deo quaerit consolari, et in summo bono super omnia desiderabilia delectari.

14. Natura totum agit propter lucrum et commodum proprium, nihil gratis facere potest; sed aut aequale, aut melius, aut laudem, aut favorem pro benefactis consequi sperat; et multùm ponderari sua gesta et dona concupiscit: Gratia verò nihil temporale quaerit; nec aliud praemium quàm Deum solum pro mercede postulat; nec ampliùs de temporalibus necessariis desiderat, nisi quantum illa sibi ad assecutionem aeternorum valeant deservire.

15. Natura gaudet de amicis multis et propinquis, gloriatur de nobili loco et ortu generis, arridet potentibus, blanditur divitibus, applaudit sibi similibus: Gratia autem et inimicos diligit; nec de amicorum turba extollitur: nec locum, nec ortum natalium reputat, nisi virtus ibi major fuerit.

Favet magis pauperi quàm diviti, compatitur plus innocenti quàm potenti: congaudet veraci, non fallaci: exhortatur semper bonos meliora charismata aemulari, et Filio Dei per virtutes assimilari.

16. Natura de defectu et molestia citò conqueritur: Gratia constanter fert inopiam.

17. Natura omnia ad se reflectit; pro se certat et arguit: Gratia autem ad Deum

cuncta reducit, unde originaliter emanant: nihil boni sibi ascribit, nec de se arroganter praesumit. Non contendit, nec suam sententiam aliis praefert; sed in omni sensu et intellectu, aeternae sapientiae ac divino examini se submittit.

18. Natura appetit scire secreta, et nova audire: vult exteriùs apparere, et multa per sensus experiri; desiderat agnosci et ea agere, unde laus et admiratio procedit: sed Gratia non curat nova nec curiosa percipere; quia totum hoc de vetustate corruptionis est ortum, cùm nihil novum ac durabile sit super terram.

Docet itaque sensus restringere, vanam complacentiam et ostentationem devitare, laudanda et miranda humiliter abscondere, et de omni re et de omni scientia utilitatis fructum, atque Dei laudem et honorem quaerere. Non vult se, nec sua praedicari: sed Deum in donis suis optat benedici, qui cuncta ex mera caritate largitur;

19. Haec gratia supernaturale lumen est, et quoddam Dei speciale donum. Propriè electorum est signaculum, et pignus salutis aeternae, quae hominem de terrenis ad coelestia amanda sustollit, et de carnali spiritualem efficit.

Quantò igitur ampliùs Natura premitur

catum, in omnes homines poena hujus maculae descendit; ut ipsa natura, quae bona et recta a te condita fuit, pro vitio jam et infirmitate corruptae naturae ponatur, eo quod motus ejus sibi relictus ad malum et ad inferiora trahit.

Nam modica vis quae remansit, est tanquam scintilla quaedam latens in cinere. Haec est ipsa ratio naturalis, circumfusa magnâ caligine, adhuc modicum habens boni et mali judicium, veri falsique distantiam; licèt impotens sit adimplere omne quod approbat; nec pleno jam lumine veritatis, nec sanitate affectionum suarum potiatur.

3. Hinc est, Deus meus, quod condelector legi tuae secundùm interiorem hominem, sciens mandatum tuum esse bonum, justum et sanctum: arguens etiam omne malum, et docens peccatum fugere.

Carne autem servio legi peccati, dum magis sensualitati obedio quàm rationi. Hinc est, quòd velle bonum adjacet mihi; perficere autem non invenio. Hinc saepè multa bona propono: sed quia gratia deest ad adjuvandum infirmitatem meam, ex levi resistentia resilio et deficio.

Hinc accidit, quòd viam perfectionis agnosco; et qualiter agere debeam, satis

clarè video: sed propriae corruptionis pondere pressus, ad perfectiora non assurgo.

4. O! quàm maximè est mihi necessaria, Domine, gratia tua ad inchoandum bonum, ad proficiendum, et ad perficiendum! Nam sine ea nihil possum facere: omnia autem possum in te, confortante me gratiâ.

O verè coelestis gratia! sine qua nulla sunt propria merita; nulla quoque dona naturae ponderanda. Nihil artes, nihil scientiae, nihil divitiae, nihil pulchritudo, nihil fortitudo, nihil ingenium, nihil eloquentia valent apud te, Domine, sine gratia.

Nam dona naturae bonis et malis sunt communia; electorum autem proprium bonum est gratia sive dilectio: quâ qui sunt insigniti, ii digni habentur vitâ aeternâ. Tantùm eminet haec gratia, ut nec donum prophetiae, nec signorum operatio, nec quantumlibet alta speculatio alîquid aestimentur sine ea. Sed neque fides, neque spes, neque aliae virtutes tibi acceptae sunt sine caritate et gratia.

5. O beatissima gratia! quae pauperem spiritu virtutibus divitem facis, et divitem multis bonis humilem corde reddis; veni, descende in me: reple me manè consolatione tuâ: ne deficiat prae lassitu-

dine et ariditate mentis anima mea.

Obsecro, Domine, ut inveniam gratiam in oculis tuis. Sufficit enim mihi gratia tua, ceteris non obtentis, quae desiderat natura. Si fuero tentatus et vexatus tribulationibus multis, non timebo mala, dum mecum fuerit gratia tua.

6. Ipsa est fortitudo mea: ipsa consilium confert et auxilium. Cunctis hostibus potentior est, et sapientior universis sapientibus. Magistra est veritatis, doctrix disciplinae, lumen cordis, solamen pressurae, fugatrix tristitiae, ablatrix mali timoris, nutrix devotionis, et productrix lacrymarum.

Quid sum sine ea, nisi aridum lignum, et stipes inutilis, aptus ad ejiciendum? *Tua* ergo *me, Domine, gratia semper praeveniat et sequatur, ac bonis operibus jugiter praestet esse intentum, per Jesum Christum Filium tuum*. Amen.

CAPUT XLII.

Quòd nos ipsos abnegare debemus, et Christum imitari per crucem.

1. Deus. Fili, quantùm a te valebis exire, tantùm in me poteris transire. Sicut nihil foris concupiscere, ad internam

pacem facit; sic se interiùs relinquere, Deo conjungit.

Volo te addiscere perfectam abnegationem tui in voluntate mea sine contradictione et quereia. Sequere me: Ego sum via, veritas et vita. Sine via non itur: sine veritate non cognoscitur: sine vita non vivitur.

. Ego sum via quam sequi debes, veritas cui credere debes, vita quam sperare debes. Ego sum via inviolabilis, veritas infallibilis, vita interminabilis.

Ego sum via rectissima, veritas suprema, vita vera, vita beata, vita increata. Si manseris in via mea, cognosces veritatem; et veritas liberabit te, et apprehendes vitam aeternam.

2. Si vis ad vitam ingredi, serva mandata. Si vis veritatem cognoscere, crede mihi. Si vis perfectus esse, vende omnia. Si vis esse discipulus meus, abnega temet ipsum.

Si vis beatam vitam possidere; contemne praesentem. Si vis exaltari in coelo, humilia te in mundo. Si vis regnare mecum, porta crucem mecum: soli enim servi crucis inveniunt viam beatitudinis, et verae lucis.

3. Fidelis. Domine Jesu-Christe, quia arcta est via tua, et mundo despe-

cta, dona mihi te cum mundi despectu imitari. Non enim major est servus domino suo, nec discipulus super magistrum.

Exerceatur servus tuus in via tua; quia ibi est salus mea, et sanctitas vera. Quicquid extra eam lego vel audio, non me delectat nec recreat plenè.

4. Deus. Fili, quia haec omnia scis, et legisti, beatus eris, si feceris ea. Qui habet mandata mea, et servat ea, ipse est qui diligit me, et Ego diligam eum, et manifestabo ei me ipsum, et faciam eum consedere mecum in regno Patris mei.

5. Fidelis. Domine, sicut dixisti et promisisti, sic utique mihi fiat. Suscepi de manu tua crucem; portavi, et portabo eam usque ad mortem, sicut imposuisti mihi. Verè vita boni monachi crux est et dux paradisi.

Incoeptum est: retrò abire non licet, nec relinquere oportet. Ejà, fratres, pergamus simul; Jesus erit nobiscum. Propter Jesum suscepimus hanc crucem; propter Jesum perseveremus in cruce. Erit adjutor noster, qui est dux noster et praecessor.

En rex noster ingreditur ante nos, qui pugnabit pro nobis. Sequamur viriliter: nemo metuat terrores. Simus parati mo-

ri fortiter in bello ; nec inferamus crimen gloriae nostrae , ut fugiamus crucem .

CAPUT XLIII.

Quòd homo non sit nimis dejectus , quandò in aliquos defectus labitur .

1. Deus . Fili , magis placent mihi patientia et humilitas in adversis , quàm multa jubilatio et devotio in prosperis . Ut quid te contristat parva res facta contra te vel dicta ? Si amplior fuisset , commoveri non debuisses : sed nunc dimitte transire .

Non est primum nec novum , nec ultimum erit , si diù vixeris . Satis virilis es , quàm diù nihil obvenit adversi . Benè etiam consulis , et alios nosti roborare verbis : sed cùm ad januam tuam venit repentinà tribulatio , deficis consilio et robore .

2. Attende magnam fragilitatem tuam , quam saepiùs expertus es in modicis objectis : tamen pro salute tua ista fiunt , cùm haec et similia contingunt . Pelle , ut meliùs nosti , ex corde omnem ob ista tristitiam : et si ea tetigit , non tamen dejiciat , nec diù implicet . Ad minus sustine patienter , si non potes gaudenter . Et si

ejusmodi dicta minùs libenter audis, et indignationem sentis, reprime te: nec patiaris aliquod inordinatum verbum ex ore tuo exire, unde parvuli scandalizentur.

Citò conquiescet commotio excitata; et dolor internus, revertente gratiâ, dulcorabitur. Adhuc vivo ego juvare te paratus, et solito ampliùs consolari, si confisus fueris mihi, et me devotè invocaveris.

3. Animaequior esto, et ad majorem sustinentiam accinge te. Non est totum frustratum, si te saepiùs percipis tribulatum, vel graviter tentatum. Homo es, et non Deus: caro es, et non angelus.

Quomodò tu posses semper in eodem statu virtutis permanere? quandò hoc defuit angelo in coelo, et primo homini in paradiso; qui non diù steterunt. Ego sum, qui moerentes erigo sospitate, et suam cognoscentes infirmitatem, ad meam proveho divinitatem.

4. Fidelis. Domine, benedictum sit verbum tuum, dulce super mel et favum ori meo. Quid facerem in tantis tribulationibus et angustiis meis, nisi me confortares tuis sanctis sermonibus?

Dummodò tandem ad portum salutis perveniam; quid mihi curae est, quae et quanta passus fuero. Da finem bonum,

da felicem ex mundo transitum. Memento mei, Deus, et dirige me recto itinere in regnum tuum. Amen.

CAPUT XLIV.

De altioribus rebus, et occultis judiciis Dei non scrutandis.

1. DEUS. FILI, caveas disputare de altis materiis, et de occultis Dei judiciis. Cur sic iste relinquitur, et ille ad tantam gratiam assumitur? Cur etiam iste tantùm affligitur, et ille tam eximiè exaltatur? ista omnem humanam facultatem excedunt, nec ad investigandum judicium divinum ulla ratio praevalet, vel disputatio.

Quandò ergo haec tibi suggerit inimicus, vel quidam curiosi inquirunt homines; responde illis illud Prophetae: *Justus es, Domine, et rectum judicium tuum.* Et illud: *Judicia Domini vera, justificata in semet ipsa.* Judicia mea metuenda sunt; non discutienda: quia humano intellectui sunt incomprehensibilia.

2. Noli etiam inquirere vel disputare de meritis Sanctorum; quis alio sanctior, aut quis major sit in regno coelorum. Talia saepè generant lites, et contentiones inutiles: nutriunt quoque superbiam et va-

nam gloriam, unde oriuntur invidiae et dissentiones; dum iste illum Sanctum, et ille alium conatur superbè praeferre.

Talia autem velle scire et investigare, nullum fructum affert; sed magis Sanctis displicet: quia non sum Deus dissentionis, sed pacis: quae pax magis in humilitate vera, quam in propria exaltatione consistit.

3. Quidam autem zelo dilectionis trahuntur ad hos, vel ad illos, ampliori affectu; sed humano potiùs quàm divino. Ego sum qui cunctos condidi Sanctos: ego donavi gratiam: ego praestiti gloriam: ego novi singulorum merita.

Ego praeveni eos in benedictionibus dulcedinis meae: ego praescivi dilectos ante secula: ego eos elegi de mundo, non ipsi me praeelegerunt. Ego vocavi per gratiam, attraxi per misericordiam: ego perduxi eos per tentationes varias. Ego infudi consolationes magnificas: ego dedi perseverantiam: ego coronavi eorum patientiam.

4. Ego primum et novissimum agnosco: ego omnes inaestimabili dilectione amplector. Ego laudandus sum in omnibus Sanctis meis: ego semper super omnia benedicendus sum et honorandus in singulis, quos sic gloriosè magnificavi et praedestinavi sine ullis praecedentibus propriis meritis.

Qui ergo unum de minimis meis contempserit, nec magnum honorat; quia pusillum et magnum ego feci. Et qui derogat alicui Sanctorum, derogàt mihi, et ceteris omnibus. In regno coelorum omnes unum sunt per caritatis vinculum: idem sentiunt, idem volunt, et omnes se in me diligunt.

5. Adhuc autem, quod multò ampliùs est, plus me quàm se et sua merita diligunt. Nam supra se rapti, et extra propriam dilectionem tracti, toti in amorem mei pergunt, in quo et fruitivè quiescunt. Nihil est, quod eos avertere possit aut deprimere; quippe qui aeternâ veritate pleni sunt, et igne ardescunt inextinguibilis caritatis.

Desinant igitur carnales et animales homines de Sanctorum statu disserere, qui non norunt nisi privata gaudia diligere. Demunt et addunt pro sua inclinatione, non prout placet aeternae Veritati.

6. In multis est ignorantia, in iis maximè qui parùm illuminati, raró aliquem perfectâ dilectione spirituali diligere norunt. Multi adhuc naturali affectu, et humanâ amicitiâ ad hos vel ad illos trahuntur: et sicut in inferioribus se habent, ita et de coelestibus imaginantur. Sed est distantia incomparabilis inter ea quae imperfecti co-

gitant, et ea quae illuminati viri per revelationem supernam speculantur.

7. Cave ergo, fili, de istis curiosè tractare, quae tuam scientiam excedunt: sed hoc magis satage et intende, ut vel minimus in regno Dei quaeas inveniri. Et si quispiam sciret, quis sanctior alio esset, vel major haberetur in regno coelorum; quid ei haec notitia prodesset? nisi se ex hac cognitione coram me humiliaret, et in majorem nominis mei laudem exsurgeret.

Multò acceptiùs Deo facit, qui de peccatorum suorum magnitudine, et virtutum suarum parvitate cogitat, et quàm longè a Sanctorum perfectione distet, quàm is qui de eorum majoritate, vel minoritate disputat. Meliùs est Sanctos devotis precibus et lacrymis exorare, et eorum gloriosa suffragia humili mente implorare, quàm eorum secreta vanâ inquisitione perscrutari.

8. Illi benè et optimè contentantur; si homines scirent contentari, et vaniloquia sua compescere. Non gloriantur Sancti de propriis meritis; quippe qui sibi nihil boni ascribunt, sed totum mihi: quoniam ipsis cuncta ex infinita caritate mea donavi.

Tanto amore divinitatis, et gaudio su-

peraffluenti replentur; ut nihil eis desit gloriae, nihilque possit deesse felicitatis. Omnes Sancti, quantò altiores sunt in gloria, tantò humiliores in se ipsis, et eà re mihi viciniores et dilectiores exsistunt. Ideoque habes scriptum, quia *Mittebant coronas suas ante Deum*; et *Ceciderunt in facies suas coram Agno, et adoraverunt Viventem in secula seculorum.*

9. Multi quidem quaerunt, quis major sit in regno Dei, qui ignorant, an cum minimis erunt digni computari. Magnum est vel minimum esse in coelo, ubi omnes magni sunt; quia omnes Filii Dei vocabuntur et erunt. *Minimus erit in mille*, et peccator centum annorum morietur.

Cùm enim quaererent discipuli mei, quis major esset in regno coelorum, tale audierunt responsum: *Nisi conversi fueritis, et efficiamini sicut parvuli, non intrabitis in regnum coelorum. Quicumque ergo humiliaverit se sicut parvulus iste, hic major est in regno coelorum.*

10. Vae eis, qui cum parvulis humiliare se spontè dedignantur! quoniam humilis janua regni coelestis eos non admittet intrare.

Vae etiam divitibus, qui habent hîc consolationes suas, quia, pauperibus intrantibus in regnum Dei, ipsi stabunt fo-

ras ejulantes. Gaudete humiles, et exsultate pauperes; quoniam vestrum est regnum Dei, si tamen in veritate ambulatis.

CAPITIS XLIV.

CONTINUATIO.

Quòd omnis spes et fiducia in solo Deo est figenda.

1. Fidelis. Domine, quae est fiducia mea quam in hac vita habeo? aut quod majus solatium meum ex omnibus apparentibus sub coelo? Nonne tu, Domine Deus meus, cujus misericordiae non est numerus? Ubi mihi benè fuit sine te? aut quandò malè esse potuit, praesente te? Malo pauper esse tecum, quam dives sine te. Eligo potiùs tecum in vita peregrinari, quàm sine te coelum possidere.

Ubi tu, ibi coelum: atque ibi mors et infernus, ubi tu non es. Tu mihi in desiderio es; et ideò post te gemere et clamare, et exorare te necesse est. In nullo denique possum plenè confidere, qui in necessitatibus auxilietur opportuniùs, nisi in te solo Deo meo.

2. Tu es spes mea et fiducia mea: tu consolator meus, et fidelissimus in omni-

bus. Omnes, quae sua sunt, quaerunt: tu salutem meam, et profectum meum solummodò praetendis, et omnia in bonum mihi convertis.

Etiam si me variis tentationibus et adversitatibus exponis, hoc totum ad utilitatem meam ordinas, qui mille modis dilectos tuos probare consuevisti. In qua probatione non minùs diligi debes et laudari, quàm si coelestibus consolationibus me repleres.

3. In te ergo, Domine Deus meus, pono totam spem meam, et refugium meum: in te omnem tribulationem et angustiam meam constituo; quia totum infirmum et instabile invenio, quicquid extra te conspicio.

Non enim proderunt multi amici, neque fortes auxiliatores adjuvare poterunt: neque prudentes consiliarii responsum utile dare, neque libri doctorum consolari, nec aliqua pretiosa substantia liberare, nec locus aliquis secretus et munitus contutari, si tu ipse non assistas, adjuves, consilieris, consoleris, liberes, instruas et custodias.

4. Omnia namque ea quae ad pacem videntur esse, et felicitatem habendam, te absente, nihil sunt, nihilque felicitatis in veritate conferunt. Finis ergo omnium bo-

norum tu es, et altitudo scientiae, et profunditas eloquiorum: et in te super omnia sperare fortissimum est solatium servorum tuorum.

Ad te sunt oculi mei: in te confido, Deus meus, misericordiarum pater. Benedic et sanctifica animam meam benedictione coelesti, ut ea fiat habitatio sancta tua, et sedes aeternae gloriae tuae; nihilque in templo tuae Deitatis inveniatur, quod oculos tuae majestatis offendat.

5. Secundùm magnitudinem bonitatis tuae, et multitudinem miserationum tuarum respice in me, et exaudi orationem pauperis servi tui, longè exulantis in regione umbrae mortis. Protege et conserva animam servuli tui inter tot discrimina vitae corruptibilis; ac, comitante gratiâ tuâ, eam dirige per viam pacis ad patriam perpetuae claritatis.

Explicit Liber tertius de Imitatione Christi.

„ mea est pro mundi vita. Accipite et comedite: hoc est corpus meum, quod „ pro vobis tradetur: hoc facite in meam „ commemorationem. Qui manducat carnem meam, et bibit meum sanguinem, „ in me manet, et ego in illo. Verba quae „ ego locutus sum vobis, spiritus et vita „ sunt.

2. Fidelis. Haec sunt verba tua, Christe, Veritas aeterna, quamvis non uno tempore prolata, nec uno in loco scripta. Quia ergo tua sunt verba, gratanter mihi et fideliter cuncta sunt accipienda: Tua sunt, quia tu ea protulisti: mea quoque sunt, quia ea pro salute mea protulisti. Libenter suscipio ea ex ore tuo, ut altiùs inserantur cordi meo.

Excitant me verba tantae pietatis, plena dulcedinis et dilectionis; sed terrent me delicta propria, et ad capienda tanta mysteria me reverberat impura conscientia. Provocat me dulcedo verborum tuorum, sed onerat me multitudo vitiorum meorum.

3. Jubes, ut fiducialiter ad te accedam, si tecum volo habere partem. Jubes ut immortalitatis accipiam alimoniam, si aeternam cupio obtinere vitam et gloriam. „ Venite, inquis, ad me, omnes qui la-

„ boratis et onerati estis, „ et ego reficiam
„ vos.

O! dulce et amicabile verbum in aure peccatoris, quo tu, Domine Deus meus, egenum et pauperem invitas ad communionem tui sanctissimi corporis. Sed quis ego sum, Domine, ut ad te praesumam accedere? Ecce coeli coelorum te non capiunt, et tu dicis: „ Venite ad me omnes!

4. Quid sibi vult ista piissima dignatio? quid tam amicabilis invitatio? Quomodò audebo venire ad te, qui nullius boni mihi conscius sum, unde possum praesumere? Quomodò te introducam in domum meam, qui saepiùs offendi benignissimam faciem tuam!

Te reverentur Angeli et Archangeli, metuunt Sancti et Justi: et tu dicis „ Ve-
„ nite ad me, omnes. „ Nisi tu, Domine, hoc diceres, quis verum esse crederet? et nisi tu juberes, quis accedere attentaret?

5. Ecce Noë vir justus in arcae fabrica centum annis laboravit, ut cum paucis salvaretur; et ego quo modo potero me unâ horâ praeparare, ut mundi Fabricatorem cum reverentia sumam!

Moyses famulus tuus magnus, et specialis amicus tuus arcam ex lignis imputribilibus fecit, quam et purissimo vesti-

vit auro, ut tabulas legis in ea reponeret; et ego putrida creatura, quo modo audebo te conditorem legis, ac vitae datorem, tam facilè suscipere in corpore meo peccatis subdito!

6. Salomon sapientissimus regum Israël magnificum templum septem annis in laudem nominis tui aedificavit, et octo diebus festum dedicationis ejus celebravit: mille hostias pacificas obtulit, et arcam foederis, cum clangore buccinae et jubilo, in locum sibi praeparatum solemniter collocavit: et ego infelix et pauperrimus hominum, quo modo te in domum meam introducam! qui vix horam unam expendere devotè novi: et utinam vel semel dignè ferè mediam!

7. O! mi Deus! quantùm illi ad placendum tibi agere studuerunt! Heu! quàm pusillum est quod ago! quàm breve expleo tempus, cùm me ad communicandum dispono! raró totus collectus, rarissimè ab omni distractione purgatus. Et certè, in salutari tuae Deitatis praesentia, nulla mihi deberet occurrere indecens cogitatio, nulla me occupare creatura: quia non angelum, sed angelorum dominum suscepturus sum hospitio.

8. Est tamen valdè magna distantia inter arcam foederis cum suis reliquiis, et

mundissimum corpus tuum cum suis ineffabilibus virtutibus: inter legalia illa sacrificia, futurorum praefigurativa, et veram tui corporis hostiam, omnium antiquorum sacrificiorum completivam.

Quare igitur non magis inardesco ad tuam venerabilem praesentiam? Cur non majori me praeparo solicitudine ad tua sancta sumenda? quandò illi antiqui sancti patriarchae et prophetae, reges quoque et principes cum universo populo, tantum devotionis demonstraverunt affectum erga cultum divinum.

9. Saltavit devotissimus rex David coram arca Dei totis viribus, recolens beneficia olim indulta patribus: fecit diversi generis organa, psalmos condidit, et cantari instituit cum laetitia: cecinit et ipse frequenter in cithara, Spiritûs sancti afflatus gratiâ: docuit populum Israël toto corde Deum laudare; et ore consono diebus singulis benedicere et praedicare.

Si tunc tanta agebatur devotio, si tanta divinae laudis exstitit recordatio coram arca testamenti, quanta nunc mihi, et omni populo Christiano habenda est reverentia et devotio in praesentia Sacramenti, in sumptione excellentissimi corporis Christi!

10. Currunt multi ad diversa loca pro visitandis reliquiis Sanctorum; et miran-

tur, auditis gestis eorum. Ampla aedificia templorum inspiciunt, et osculantur sericis et auro involuta sacra ossa ipsorum: et ecce tu praesens es hîc apud me in altari, Deus meus, Sanctus sanctorum, Creator hominum, et Dominus angelorum!

Saepè in talibus videndis est curiositas hominum, et novitas invisorum; et modicus reportatur emendationis fructus; maximè, ubi est tam levis et sine vera contritione discursus. Hîc autem in Sacramento altaris totus praesens es, Deus meus, et homo verus, Christus Jesus: tibi et copiosus percipitur aeternae salutis fructus, quotiescumque fueris dignè ac devotè susceptus. Ad istud verò non trahit levitas aliqua, nec curiositas aut sensualitas; sed firma fides, devota spes, et sincera caritas.

11. O invisibilis conditor mundi Deus! quàm mirabiliter agis nobiscum! quàm suaviter et gratiosè cum electis tuis disponis, quibus temet ipsum in Sacramento sumendum proponis! Hoc namque omnem intellectum superat: hoc specialiter devotorum corda trahit, et accendit affectum. Ipsi enim veri fideles tui, qui totam vitam suam ad emendationem disponunt, ex hoc dignissimo Sacramento magnam devotionis gratiam, et virtutis amorem frequenter recipiunt.

12. O admirabilis et abscondita gratia Sacramenti, quam norunt tantùm Christi fideles, infideles autem et peccatis servientes experiri non possunt! In hoc Sacramento confertur spiritualis gratia, et reparatur in anima virtus amissa, et per peccatum deformata redit pulchritudo.

Tanta est aliquandò haec gratia, ut ex plenitudine collatae devotionis, non tantùm mens, sed et debile corpus vires sibi praestitas sentiat ampliores.

13. Dolendum tamen valdè et miserandum est super tepiditate et negligentia nostra, quòd non majori affectu trahimur ad Christum sumendum: in quo tota spes salvandorum consistit et meritum. Ipse enim est sanctificatio nostra et redemptio: ipse consolatio viatorum, et Sanctorum aeterna fruitio.

Dolendum itaque valdè est, quòd multi tam parùm hoc salutare mysterium advertunt, quod coelum laetificat, et mundum conservat universum. Heu! caecitas et duritia cordis humani, tam ineffabile donum non magis attendentis, et ex quotidiano usu etiam ad inadvertentiam defluentis.

14. Si enim hoc sanctissimum Sacramentum in uno tantùm loco celebraretur, et ab uno tantùm sacerdote consecraretur

in mundo; quanto putas desiderio ad illum locum, et ad illum Dei sacerdotem homines agerentur, ut divina mysteria celebrare viderent? Nunc autem multi facti sunt sacerdotes, et in multis locis offertur Christus; ut tantò major appareat gratia et dilectio Dei ad hominem, quantò latiùs est sacra communio diffusa per orbem.

Gratias tibi ago, bone Jesu, pastor aeterne, qui nos pauperes et exsules dignatus es pretioso corpore et sanguine tuo reficere, et ad haec mysteria percipienda, etiam proprii oris tui alloquio invitare, dicendo: „ Venite ad me, omnes qui laboratis et onerati estis; et ego reficiam vos. „

CAPITIS I.

CONTINUATIO PRIMA.

Quòd magna bonitas et caritas Dei in Sacramento exhibetur homini.

1. Fidelis. Super bonitate tua et magna misericordia tua, Domine, confisus, accedo aeger ad medicum et Salvatorem; esuriens et sitiens ad fontem vitae, egenus ad regem coeli; servus ad Dominum; creatura ad Creatorem; desolatus ad meum

pium consolatorem.

Sed unde hoc mihi ut venias ad me! Quis ego sum ut praestes mihi te ipsum! Quo modo audet peccator coram te apparere! Et tu quo modo dignaris ad peccatorem venire! Tu nosti servum tuum, et scis quia nihil boni in se habet, unde hoc illi praestes.

Confiteor igitur vilitatem meam: agnosco bonitatem tuam: laudo pietatem; et gratias ago propter nimiam caritatem. Propter temet ipsum enim hoc facis, non propter mea merita: ut bonitas tua mihi magis innotescat, caritas amplior ingeratur, et humilitas perfectiùs commendetur. Quia ergo tibi hoc placet, et tu sic fieri jussisti; placet et mihi dignatio tua: et utinam iniquitas mea non obsistat!

2. O dulcissime et benignissime Jesu! quanta tibi reverentia et gratiarum actio cum perpetua laude, pro susceptione sacri corporis tui debetur! cujus dignitatem nullus hominum explicare potens invenitur.

Sed quid cogitabo in hac communione, in accessu ad Dominum meum, quem debitè venerari nequeo, et tamen devotè suscipere desidero? Quid cogitabo meliùs et salubriùs, nisi me ipsum totaliter humiliare coram te, et tuam infinitam bo-

nitatem exaltare supra me ? Laudo te, Deus meus, et exalto in aeternum. Despicio me, et subjicio tibi in profundum vilitatis meae.

3. Ecce tu Sanctus sanctorum, et ego sordes peccatorum! Ecce tu inclinas te ad me qui non sum dignus ad te respicere! Ecce tu venis ad me! tu vis esse mecum! tu invitas me ad convivium tuum!

Tu mihi dare vis coelestem cibum, et panem Angelorum ad manducandum, et non alium sanè quàm te ipsum, panem vivum qui de coelo descendisti, et das vitam mundo. Ecce unde dilectio procedit! qualis dignatio illucescit! quàm magnae gratiarum actiones et laudes tibi pro his debentur!

4. O! quàm salutare et utile consilium tuum, cùm istud instituisti! O! quàm suave et jucundum convivium, cùm te ipsum in cibum donasti! O! quàm admirabilis operatio tua, Domine! quàm potens virtus tua! quàm ineffabilis veritas tua! Dixisti enim, et facta sunt omnia; et hoc factum est quod ipse jussisti. Mira res et fide digna, ac humanum vincens intellectum, quòd tu, Domine Deus meus, verus Deus et homo, sub modica specie panis et vini integer contineris, et sine consumptione a sumente manducaris.

5. Tu, Domine universorum, qui nullius habes indigentiam, qui voluisti per Sacramentum tuum habitare in nobis, conserva cor meum immaculatum, ut, laetâ et purâ conscientiâ, saepiùs valeam tua celebrare mysteria, et ad meam perpetuam accipere salutem, quae ad tuum praecipuè honorem et memoriale perenne sanxisti et instituisti.

Laetare, anima mea, et gratias age Deo pro tam nobili munere, et solatio singulari in hac lacrymarum valle tibi relicto. Nam quoties hoc mysterium recolis, et Christi corpus accipis, toties tuae redemptionis opus agis, et particeps omnium meritorum Christi efficeris.

6. Caritas enim Christi nunquam minuitur, et magnitudo propitiationis ejus nunquam exhauritur. Ideò novâ mentis renovatione ad hoc semper disponere te debes, et magnum salutis mysterium attentâ consideratione pensare.

Ita magnum, novum et jucundum tibi videri debet, cùm celebras, aut missam audis, ac si eodem die Christus primùm in uterum Virginis descendens, homo factus esset, aut in cruce pendens prò salute hominum pateretur et moreretur.

CAPITIS I.

CONTINUATIO SECUNDA.

Quòd utile sit saepè communicare.

1. Fidelis. Ecce ego venio ad te, Domine, ut benè mihi sit ex munere tuo, et laetificer in convivio sancto tuo, quod parasti in dulcedine tua pauperi, Deus. Ecce in te totum est, quod desiderare possum et debeo. Tu salus mea et redemptio, spes et fortitudo, decus et gloria.

Laetifica ergo hodie animam servi tui, quoniam ad te, Domine Jesu, animam meam levavi. Desidero te nunc devotè ac reverenter suscipere: cupio te in domum meam introducere, quatenùs cum Zachaeo merear a te benedici, ac inter filios Abrahae computari.

2. Anima mea corpus tuum concupiscit: cor meum tecum uniri desiderat. Trade te mihi, et sufficit. Nam praeter te nulla consolatio valet: sine te esse nequeo, et sine visitatione tua vivere non valeo. Ideòque oportet me frequenter ad te accedere, et te in remedium salutis meae recipere; ne fortè deficiam in via, si fuero coelesti fraudatus alimonia.

Sic enim tu, misericordissime Jesu, praedicans populis, et varios curans languores, aliquandò dixisti: ,, Nolo eos je- ,, junos dimittere in domum suam, ne de- ,, ficiant in via ,,. Age igitur in hoc modo mecum, qui te pro fidelium consolatione in Sacramento reliquisti. Tu es enim suavis refectio animae: et qui te dignè manducaverit, particeps et heres erit aeternae gloriae.

3. Necessarium mihi quidem est, qui tam saepè laboro et pecco, tam citò torpesco et deficio, ut per frequentes orationes et confessiones, et sacram tui corporis perceptionem me renovem, mundem et accendam, ne fortè diutiùs abstinendo, a sancto proposito deficiam. Proni enim sunt sensus hominis ad malum ab adolescentia sua: et nisi succurrat divina medicina, labitur homo mox ad pejora.

4. Retrahit ergo sancta communio a malo, et confortat in bono. Si enim modò tam saepè negligens sum et tepidus, quandò communico aut celebro, quid fieret, si medelam non sumerem, et tam grande juvamen non quaererem?

Et licèt omni die non sim aptus ad celebrandum; dabo tamen operam congruis temporibus divina percipere mysteria, ac tantae gratiae participem me exhibere. Nam

haec est una principalis fidelis animae consolatio, quàm diù peregrinatur a te in mortali corpore, ut saepiùs memor Dei sit sui, et Dilectum suum devotâ suscipiat mente.

5. O mira circa nos tuae pietatis dignatio! quòd tu, Domine Deus, creator et vivificator omnium spirituum, ad pauperculam dignaris venire animam, et cum tota Deitate tua ac humanitate ejus impinguare esuriem. O felix mens! o beata anima! quae te Dominum suum et Deum meretur devotè suscipere, et in tui susceptione spiritali gaudio repleri.

O! quàm magnum suscipit dominum! quàm dilectum introducit hospitem! quàm jucundum recipit socium! quàm fidelem acceptat amicum! quàm speciosum et nobilem amplectitur sponsum, prae omnibus dilectum, et super omnia desiderabilia amandum! Sileant a facie tua, dulcissime dilecte mi, coelum et terra, et omnis ornatus eorum: quoniam quicquid laudis habent aut decoris, ex dignatione tuae est largitatis; nec ad decorem tui nominis pervenient, cujus sapientiae non est numerus.

CAPITIS I.

CONTINUATIO TERTIA.

Quòd multa bona praestantur devotè communicantibus.

1. Fidelis. Domine Deus meus, praeveni servum tuum in benedictionibus dulcedinis tuae, ut ad tuum magnificum Sacramentum dignè ac devotè merear accedere. Excita cor meum in te, et a gravi torpore erue me. Visita me in salutari tuo, ad gustandum in spiritu tuam suavitatem; quae in hoc Sacramento tanquam in fonte plenariè latet. Illumina quoque oculos meos ad intuendum tantum mysterium; et ad credendum illud indubitatâ fide me robora.

Est enim operatio tua, non humana potentia: tua sacra institutio, non hominis adinventio. Non enim ad haec capienda et intelligenda aliquis idoneus per se reperitur, quae angelicam etiam subtilitatem transcendunt. Quid ergo ego peccator indignus, terra et cinis, de tam alto Sacramento potero investigare ac capere?

2. Domine, in simplicitate cordis mei,

in bona et firma fide, et in tua jussione, ad te cum spe et reverentia accedo; et verè credo, quia tu praesens es hîc in Sacramento, Deus et homo. Vis ergo ut te suscipiam, et me ipsum tibi in caritate uniam. Unde tuam precor clementiam, et specialem ad hoc imploro mihi donari gratiam, ut totus in te liquefiam, et amore pereffluam, atque de nulla aliena consolatione ampliùs me intromittam.

Est enim hoc altissimum et dignissimum Sacramentum salus animae et corporis, medicina omnis spiritualis languoris, in quo vitia mea curantur, passiones frenantur, tentationes vincuntur ac minuuntur, gratia major infunditur, virtus incoepta augetur, fides firmatur, spes roboratur, et caritas ignescit ac dilatatur.

3. Multa namque bona largitus es, et adhuc saepiùs largiris in Sacramento dilectis tuis devotè communicantibus, Deus meus, susceptor animae meae, reparator infirmitatis humanae, et totius dator consolationis internae.

Nam multam ipsis consolationem adversùs varias tribulationes infundis, et de imo dejectionis propriae ad spem tuae protectionis erigis, atque novâ quadam gratiâ eos intùs recreas et illustras, ut qui anxios se et sine affectione ante commu-

nionem senserant, posteà refecti cibo potuque coelesti, in meliùs se mutatos inveniant.

4. Quod idcircò cum electis tuis ita dispensanter agis, ut veraciter agnoscant et patenter experiantur, quòd nihil ex semet ipsis habeant, et quid bonitatis ac gratiae ex te consequantur: quia ex semet ipsis frigidi, duri, indevoti sunt: ex te autem ferventes, alacres et devoti esse merentur.

Quis enim ad fontem suavitatis humiliter accedens, non modicum suavitatis indè reportat? Aut quis juxta ignem copiosum stans, non parùm caloris indè percipit? Es tu fons semper plenus et superabundans; ignis jugiter ardens, et nunquam deficiens.

5. Unde si mihi non licet haurire de plenitudine fontis, nec usque ad satietatem potare, apponam tamen os meum ad foramen coelestis fistulae, ut saltem indè guttulam modicam capiam ad refocillandam sitim meam, ut non penitùs exarescam.

Et si necdum totus coelestis, et tam ignitus, ut Seraphim et Cherubim, esse possum: conabor tamen devotioni insistere, et cor meum praeparare: ut vel modicam divini incendii flammam ex hu-

mili sumptione vivifici Sacramenti conquiram. Quicquid autem mihi deest, bone Jesu, Salvator sanctissime, tu pro me supple benignè ac gratiosè; qui dignatus es omnes ad te vocare, dicens: „ Venite „ ad me, omnes qui laboratis et onerati „ estis; et ego reficiam vos.

6. Ego quidem laboro in sudore vultûs mei; dolore cordis torqueor, peccatis oneror, tentationibus inquietor, multis malis passionibus implicor et premor; et non est qui adjuvet, non est qui liberet et salvum faciat, nisi tu, Domine Deus, salvator meus: cui committo me et omnia mea, ut me custodias et perducas in vitam aeternam.

Suscipe me in laudem et gloriam nominis tui; qui corpus tuum et sanguinem in cibum et potum mihi parasti. „ Praesta, „ Domine Deus salutaris meus, ut cum „ frequentatione mysterii tui crescat meae „ devotionis affectus.

****

CAPUT II.

De dignitate Sacramenti, et statu sacerdotali.

MAGISTER VITAE SPIRITUALIS.

1. Si haberes angelicam puritatem, et sancti Joannis Baptistae sanctitatem, non esses adhuc dignus hoc Sacramentum accipere, nec tractare. Non enim hoc debetur meritis hominum, ut homo consecret et tractet Christi Sacramentum, et sumat in cibum panem angelorum.

Grande mysterium, et magna dignitas sacerdotum, quibus id datum est quod Angelis non est concessum. Soli namque sacerdotes in Ecclesia ritè ordinati potestatem habent celebrandi, et corpus Christi consecrandi. Sacerdos quidem minister Dei est, utens verbo Dei per jussionem et institutionem Dei: Deus autem ibi principalis est actor, et invisibilis operator, cui subest omne quod voluerit, et paret omne cui jusserit.

2. Plus ergo credere debes Deo omnipotenti in hoc excellentissimo Sacramento, quàm proprio sensui, aut alicui signo visibili. Ideoque cum tremore et reve-

rentia ad hoc opus est accedendum. Attende tibi igitur, et vide cujus ministerium tibi traditum est per impositionem manuum Episcopi.

Ecce sacerdos factus es, et ad celebrandum consecratus: vide nunc ut fideliter et devotè in suo tempore Deo sacrificium offeras, et te ipsum irreprensibilem exhibeas. Non alleviasti onus tuum; sed arctiori jam alligatus es vinculo disciplinae, et ad majorem teneris perfectionem sanctitatis.

3. Sacerdos omnibus virtutibus debet esse ornatus, et aliis bonae vitae exemplum praebere. Ejus conversatio non esse debet cum popularibus et communibus hominum viis, sed cum angelis in coelo, aut cum perfectis viris in terra.

Sacerdos sacris vestibus indutus Christi vices gerit, ut Deum pro se et pro omni populo suppliciter et humiliter roget. Habet namque ante se et retrò Dominicae crucis signum, ad memorandam jugiter Christi passionem. Ante se crucem in casula portat, ut Christi vestigia diligenter inspiciat, et sequi indesinenter studeat. Post se cruce signatus est, ut adversa quaelibet illata ab aliis aequanimiter pro Deo toleret.

4. Ante se crucem gerit, ut propria pec-

cata lugeat: post se, ut aliorum etiam commissa per compassionem defleat, et se medium inter Deum et peccatores constitutum esse sciat: nec ab oratione, nec ab oblatione sancta torpescat, donec gratiam et misericordiam impetrare mereatur.

Quandò sacerdos devotè celebrat, Deum honorat, angelos laetificat, Ecclesiam aedificat, vivos adjuvat, defunctis requiem praestat, et sese omnium bonorum participem efficit.

CAPUT III.

De exercitio ante communionem, et ad eam praeparatione.

1. Fidelis. Cum tuam dignitatem, Domine, et meam vilitatem penso, valdè contremisco, et in me ipso confundor. Si enim non accedo, vitam fugio: et si indignè me ingero, offensam incurro.

Quid ergo faciam, Deus meus, auxiliator meus, et consiliator in necessitatibus? Tu doce me viam rectam, propone breve aliquod exercitium sacrae communioni congruum. Utile enim est scire qualiter, scilicet devotè ac reverenter tibi parare debeam cor meum ad recipiendum salubriter tuum Sacramentum, seu etiam ad cele-

brandum tam magnum et divinum sacrificium,

2. CHRISTUS. Super omnia cum summa humilitate cordis, et supplici reverentia, cum plena fide, et pia intentione honoris Dei, ad hoc Sacramentum celebrandum, tractandum et sumendum oportet Dei accedere sacerdotem.

Diligenter examina conscientiam tuam, et pro posse tuo, cum vera contritione et humili confessione, eam munda et clarifica: ita ut nihil grave habeas aut scias, quod te remordeat, et liberum accessum impediat. Habe displicentiam omnium peccatorum in generali: et pro quotidianis excessibus tuis magis in speciali dole et geme: et si tempus patitur, Deo in secreto cordis cunctas confitere passionum tuarum miserias.

3. Ingemisce et dole, quòd adhuc ita carnalis sis et mundanus, tam immortificatus a passionibus, tam plenus concupiscentiarum motibus, tam incustoditus in sensibus exterioribus, tam saepè multis vanis phantasiis implicatus, tam inclinatus ad exteriora, tam negligens ad interiora;

Tam levis ad risum et dissolutionem, tam durus ad fletum et compunctionem, tam promptus ad laxiora et carnis commoda, tam segnis ad rigorem et fervorem;

tam curiosus ad nova audienda, et pulchra intuenda, tam remissus ad humilia et abjecta amplectenda: tam Cupidus ad multa habenda, tam parcus ad dandum, tam tenax ad retinendum:

Tam inconsideratus in loquendo, tam incontinens in tacendo: tam incompositus in moribus, tam importunus in actibus: tam effusus super cibum; tam surdus ad Dei verbum: tam velox ad quietem, tam tardus ad laborem: tam vigilans ad fabulas, tam somnolentus ad vigilias sacras: tam festinus ad finem, tam vagus ad attendendum:

Tam negligens in horis persolvendis; tam tepidus in celebrando: tam aridus in communicando, tam citò distractus, tam rarò aut nunquam benè recollectus: tam subitò commotus ad iram, tam facilis ad alterius displicentiam, tam pronus ad judicandum, tam rigidus ad arguendum: tam laetus ad prospera, tam debilis in adversis: tam saepè bona multa proponens, et modicum ad effectum producens.

4. His et aliis defectibus tuis cum dolore et magna displicentia propriae infirmitatis confessis ac deploratis, firmum statue propositum vitam tuam emendandi, et semper in melius proficiendi.

Deindè cum plena resignatione, et integra voluntate offer te ipsum in honorem

nominis mei super ara cordis tui, in holocaustum perpetuum; corpus tuum scilicet et animam mihi fideliter committendo: quatenùs sic dignè merearis ad offerendum Deo sacrificium accedere, et Sacramentum corporis mei salubriter suscipere.

5. Non enim est oblatio dignior, et satisfactio major pro peccatis diluendis, quàm se ipsum purè et integrè cum oblatione Deo offerre.

Si homo fecerit quod in se est, si eum verè poenituerit, quotiescumque pro venia et gratia ad me accesserit, „ Vivo „ ego, dicit Dominus, quia nolo mortem „ peccatoris; sed magis ut convertatur et „ vivat, quoniam peccatorum ejus non „ recordabor ampliùs; „ sed cuncta ipsi indulta erunt.

CAPITIS III.

CONTINUATIO PRIMA,

Quo modo Christus in Cruce Patri se obtulit, ita fidelis se et sua omnia Deo offerre debet.

1. Christus: Sicut ego me ipsum, expansis in cruce manibus, et nudo corpore, pro peccatis tuis Deo patri spontè

obtuli, ita ut nihil in me remaneret, quin totum in sacrificium divinae placationis transierit; ita debes et tu temet ipsum mihi voluntariè in oblationem puram et sanctam quotidie in missa, cum omnibus viribus et affectibus tuis, quantò intimiùs vales, offerre.

Quid magis a te requiro, quàm ut studeas te mihi ex integro resignare? Quicquid praeter te ipsum das, nihil curo: quia non quaero datum tuum, sed te.

2. Sicut non sufficeret tibi omnia habere praeter me, ita mihi placere non poterit, quicquid dederis, te non oblato.

Offer te mihi, et da te totum pro Deo; et erit accepta oblatio tua. Ecce ego me totum obtuli Patri pro te; dedi etiam tibi totum corpus meum et sanguinem in cibum et potum: ut totus ego tuus essem, et tu totus meus permaneres.

Si autem in te ipso steteris, nec te spontè ad voluntatem meam obtuleris, non est plena oblatio tua; nec integra erit inter nos unio. Igitur omnia opera tua praecedere debet spontanea tui ipsius in manus Dei oblatio, si libertatem consequi vis et gratiam.

3. Ideò enim tam pauci illuminati et liberi intùs efficiuntur; quia se ipsos ex toto abnegare nesciunt. Est firma sententia

mea: „ Nisi quis renunciaverit omnibus, „ non potest meus esse discipulus. „ Tu ergo si optas meus esse discipulus, offer te ipsum mihi cum omnibus affectibus tuis.

CAPITIS III.

CONTINUATIO ALTERA.

Quòd nos et omnia nostra Deo debemus offerre, et pro omnibus orare.

1. FIDELIS. DOMINE, omnia tua sunt, quae in coelo sunt, et quae in terra. Desidero me ipsum tibi in spontaneam oblationem offerre, et tuus perpetuò permanere.

Domine, in simplicitate cordis mei offero me ipsum tibi hodie in servum sempiternum, in obsequium et sacrificium laudis perpetuae. Suscipe me cum hac sancta oblatione tui pretiosi corporis, quam tibi hodie in presentia Angelorum invisibiliter assistentium offero; ut sit pro me et pro cuncto populo tuo in salutem.

2. Domine, offero tibi omnia peccata et delicta mea, quae commisi coram te et sanctis Angelis tuis, a die quo primùm peccare potui, usque ad diem hunc, super placabili altari tuo, ut omnia pariter

L 6

incendas, et comburas igne caritatis tuae: ut deleas universas maculas peccatorum meorum, et conscientiam meam ab omni delicto emundes: ut restituas mihi gratiam tuam quam peccando amisi; omnia mihi plenè indulgendo, et in osculum pacis me misericorditer recipiendo.

3. Quid possum agere pro peccatis meis, nisi humiliter ea confiteri et lamentari, et tuam propitiationem incessanter deprecari? Deprecor te, exaudi me propitiùs. Ecce ego asto coram te, Deus meus: omnia peccata mea mihi maximè displicent: nolo ea unquam ampliùs perpetrare; sed pro eis doleo, et dolebo quàm diù vixero, et paratus sum poenitentiam agere, et pro posse satisfacere.

4. Dimitte mihi, Deus, dimitte mihi omnia peccata mea, propter nomen sanctum tuum: et salva animam meam, quam praetioso sanguine tuo redemisti. Ecce ego committo me misericordiae tuae: resigno me in manibus tuis: age mecum secundùm bonitatem tuam, non secundùm meam malitiam et iniquitatem.

Offero tibi omnia bona mea, quamvis valdè pauca et imperfecta, ut tu ea emendes et sanctifices; ut ea grata habeas, et accepta tibi facias, et semper ad meliora provehas; necnon ad beatum et laudabi-

lem finem me pigrum et inutilem homuncionem perducas.

5. Offero tibi etiam omnia desideria devotorum, necessitates parentum, amicorum, fratrum, sororum, omniumque carorum meorum, et eorum qui mihi vel illis propter amorem tuum benefecerunt, et qui orationes et missas a me pro se suisque omnibus dici desideraverunt, et petierunt, sive in carne adhuc vivant, sive jam seculo defuncti sint: ut omnes sibi auxilium gratiae tuae, opem consolationis, protectionem a periculis, et liberationem a poenis advenire sentiant; et ut ab omnibus malis erepti, gratias tibi magnificas laeti persolvant.

6, Offero etiam tibi preces, et hostias placationis pro illis specialiter, qui me in aliquo laeserunt, contristaverunt, aut vituperaverunt, vel aliquod damnum aut gravamen intulerunt. Pro his quoque omnibus, quos aliquandò contristavi, conturbavi, gravavi, scandalizavi, verbis, factis, scienter vel ignoranter; ut nobis omnibus pariter indulgeas peccata nostra, et mutuas offensiones.

7. Aufer, Domine, a cordibus nostris omnem suspicionem, indignationem, iram, et disceptationem, et quicquid potest ca-

ritatem laedere, et fraternam dilectionem minuere.

Miserere, Domine, miserere misericordiam tuam poscentibus: da gratiam indigentibus; et fac nos tales exsistere, ut simus digni gratiâ tuâ perfrui, et ad vitam proficiamus aeternam. Amen.

CAPUT IV.

Quòd sacra communio de facili non est relinquenda.

MAGISTER VITAE SPIRITUALIS.

1. FREQUENTER recurrendum est ad fontem gratiae et divinae misericordiae, ad fontem bonitatis, et totius puritatis; quatenùs a passionibus tuis et a vitiis curari valeas, et contra universas tentationes et fallacias diaboli fortior atque vigilantior effici merearis. Inimicus sciens fructum et remedium maximum in sacra communione positum, omni modo et occasione nititur fideles et devotos, quantùm praevalet, retrahere et impedire.

2. Cùm enim quidam sacrae communioni se aptare disponunt, pejores satanae immissiones patiuntur. Ipse enim nequam spiritus, ut in Job scriptum est, venit inter

filios Dei, ut solitâ eos nequitiâ suâ perturbet, ut timidos nimiùm reddat et perplexos; quatenùs affectum eorum minuat, vel fidem impugnando auferat: si fortè, aut omninò communionem relinquant, aut cum tepore accedant.

Sed non est quicquam curandum de versutiis et phantasiis illius, quantumlibet turpibus et horrendis; sed cuncta phantasmata in caput ejus sunt retorquenda. Contemnendus est miser et deridendus, nec propter insultus ejus, et commotiones quas suscitat, sacra est omittenda communio.

3. Saepè etiam impedit nimia sollicitudo pro devotione habenda, et anxietates quaedam de confessione facienda. Age secundùm consilium sapientium; et depone anxietatem, et scrupulum; quia ea gratiam Dei impediunt, et devotionem mentis destruunt.

Propter aliquam parvam tribulationem vel gravitatem, sacram ne dimittas communionem: sed vade citiùs confiteri, et omnes offensiones aliis libenter indulge. Si verò aliquem offendisti, veniam humiliter precare, et Deus libenter indulgebit tibi.

4. Quid prodest diù tardare confessionem, aut sacram differre communione

Expurga te quàm primùm : exspue velociter venenum : festina accipere remedium, et senties meliùs, quàm si diù distuleris. Si hodie propter istud dimittis, cras forsitan aliud majus eveniet : et sic diù posses a communione impediri, et magis ineptus fieri.

Quantò ergo citiùs vales, a praesenti gravitate et inertia te excute ; quia nihil importat diù anxiari, diù cum turbatione transire, et ob quotidiana obstacula se a divinis sequestrare. Immò plurimùm nocet diù communionem protelare ; nam ea protelatio gravem torporem solet inducere.

5. Pro dolor ! quidam tepidi et dissoluti moras confitendi libenter accipiunt ; et communionem sacram idcircò differre cupiunt, ne ad majorem sui custodiam se dare teneantur. Heu ! quàm modicam caritatem et debilem devotionem habent, qui sacram communionem tam faciliter postponunt !

Quàm felix ille est et Deo acceptus, qui sic vivit, et in tali puritate conscientiam suam custodit, ut etiam omni die communicare paratus et benè affectatus esset, si ei liceret, et sine nota agere posset !

6. Si quis interdùm abstinet humilita-

tis gratiâ, aut legitimâ impediente causâ laudandus est de reverentia. Si autem torpor obrepserit, se ipsum excitare debet, et facere quod in se est, et Dominus aderit ipsius desiderio, pro bona voluntate quam specialiter respicit. Si quis verò legitimè praepeditus est, habeat semper voluntatem et piam intentionem communicandi, et sic non carebit fructu Sacramenti.

7. Potest enim quilibet devotus omni horâ, ad spiritualem Christi communionem salubriter et sine prohibitione accedere: et tamen certis diebus, et statuto tempore, corpus sui redemptoris cum affectuosa reverentia sacramentaliter debet suscipere, et magis laudem Dei et honorem praetendere, quàm suam consolationem quaerere.

Nam toties mysticè communicat, et invisibiliter reficitur, quoties incarnationis Christi mysterium passionemque devotè recolit, et in amorem ejus accenditur. Qui aliter se non praeparat, nisi instante festo, vel consuetudine compellente, saepiùs imparatus erit. Beatus qui se Domino in holocaustum offert, quoties celebrat aut communicat!

8. Non sis in celebrando nimis prolixus aut festinus; sed serva bonum et com-

munem modum eorum cum quibus vivis. Non debes aliis generare molestiam aut taedium; sed communem servare viam, secundùm majorum institutionem; et potiùs aliorum inservire utilitati, quàm propriae devotioni vel affectui.

CAPUT V.

Quòd corpus Christi et sacra Scriptura maximè sint animae fideli necessaria.

1. Fidelis. O Dulcissime Domine Jesu, quanta est dulcedo devotae animae tecum epulantis in convivio tuo! ubi ei non alius cibus manducandus proponitur, nisi tu unicus dilectus ejus, super omnia desideria cordis ejus desiderabilis. Et mihi quidem dulce foret in praesentia tua ex intimo cordis affectu lacrymas fundere, et cum pia Magdalena pedes tuos lacrymis irrigare.

Sed ubi est haec devotio? ubi lacrymarum sanctarum copiosa effusio? Certè in conspectu tuo, et sanctorum Angelorum tuorum totum cor meum ardere deberet, et ex gaudio flere.

2. Habeo enim te in Sacramento verè praesentem, quamvis alienâ specie occul-

tatum. Nam in propria et divina claritate te conspicere oculi mei non possunt; sed neque totus mundus fulgorem gloriae majestatis tuae posset sustinere.

In hoc ergo imbecillitati meae consulis, quòd te sub Sacramento abscondis. Habeo verè et adoro, quem angeli adorant in coelo; sed ego adhuc in fide, illi autem in specie et sine velamine.

3. Me oportet contentum esse lumine verae fidei, et in ea ambulare; donec aspiret dies aeternae claritatis, et umbrae figurarum inclinentur. Cùm autem venerit quod perfectum est, cessabit usus sacramentorum: quia Beati in gloria coelesti non egent medicamine sacramentali: gaudent enim sine fine in praesentia Dei, facie ad faciem gloriam ejus speculantes; et de claritate in claritatem abyssalis deitatis transformati, gustant Verbum Dei carnem factum, sicut fuit ab initio, et manet in aeternum.

Memor cùm ego sum horum mirabilium, grave mihi fit taedium etiam quodlibet spirituale solatium: quia quàm diù Dominum meum apertè in sua gloria non video, pro nihilo duco omne quod in mundo conspicio et audio.

4. Testis es tu mihi, Deus, quod nulla potest me res consolari, nulla creatura

quietare, nisi tu, Deus meus, quem desidero aeternaliter contemplari. Sed non est hoc possibile, durante me in hac mortalitate. Ideò oportet, ut me disponam ad magnam patientiam, et me ipsum in omni desiderio tibi submittam.

Nam et Sancti tui, Domine, qui tecum jam in regno coelorum exsultant, in fide et patientia magna, dum viverent, adventum gloriae tuae expectabant. Quod illi crediderunt, ego credo: quod illi speraverunt, ego spero: quò illi pervenerunt, cò per gratiam tuam me perventurum confido. Ambulabo interim in fide exemplis confortatus Sanctorum.

5. Habeo etiam libros sanctos pro solatio, et vitae speculo: atque super haec omnia sanctissimum corpus tuum pro singulari remedio et refugio. Duo namque mihi necessaria permaximè sentio in hac via, sine quibus mihi importabilis foret ista miserabilis vita. In carcere corporis hujus detentus duobus me egere fateor, cibo scilicet et lumine.

Dedisti itaque mihi infirmo sacrum corpus tuum ad refectionem mentis et corporis, et posuisti lucernam pedibus meis verbum tuum. Sine his duobus benè vivere non possem: nam verbum tuum, Deus meus, lux animae meae est, et Sa

cramentum tuum panis vitae.

6. Haec duo possunt etiam dici mensae duae, hinc et inde in gazophylacio sanctae Ecclesiae positae. Una mensa est sacri altaris, habens panem sanctum, id est, corpus tuum pretiosum. Altera est divinae legis, continens doctrinam sanctam, erudiens fidem rectam, et firmiter usque ad interiora velaminis, ubi sunt Sancta sanctorum, perducens.

7. Gratias tibi ago, Domine Jesu, lux lucis aeternae, pro doctrinae sacrae mensa, quam nobis per servos tuos Prophetas et Apostolos, aliosque doctores ministrasti.

Gratias tibi ago, creator et redemptor hominum, qui ad declarandum toti mundo caritatem tuam, coenam magnam parasti, in qua non agnum typicum, sed tuum sanctissimum corpus et sanguinem proposuisti manducandum et bibendum, laetificans omnes fideles convivio sacro; et inebrians calice salutari, in quo sunt omnes deliciae paradisi, et epulantur nobiscum Angeli sancti, sed suavitate feliciori.

8. O! quàm magnum et honorabile est officium sacerdotum! quibus datum est Dominum majestatis verbis sacris consecrare, labiis benedicere, manibus tene-

re, ore proprio sumere, et ceteris ministrare. O! quàm mundae debent esse manus illae! quàm purum os! quàm sanctum corpus! quàm immaculatum cor sacerdotis, ad quod toties ingreditur auctor puritatis!

Ex ore sacerdotis nullum verbum nisi sanctum, nisi honestum et utile procedere debet, cùm tam saepè Christi accipiat Sacramentum. Oculi ejus simplices esse debent et pudici, qui Christi corpus solent intueri: manus purae et in coelum elevatae, quae creatorem coeli et terrae solent contrectare. Sacerdotibus specialiter in lege dicitur; „ Sancti estote, „ quoniam Ego sanctus sum Dominus „ Deus vester.

9. Adjuvet nos gratia tua, omnipotens Deus, ut, qui officium sacerdotale suscepimus, dignè ac devotè tibi, in omni puritate et in conscientia bona famulari valeamus. Et si non possumus in tanta innocentia vitae conversari, ut debemus, concede nobis tamen dignè flere mala quae fecimus, ut in spiritu humilitatis, ac bonae voluntatis proposito, tibi ferventiùs de cetero deservire valeamus. Amen.

CAPUT VI.

Quòd magnâ diligentiâ se debeat communicaturus Christo praeparare.

1. Christus. Ego sum puritatis amator, et dator omnis sanctitatis. Ego cor purum quaero, et ibi locus est requietionis meae. Para mihi cenaculum grande stratum, ut faciam apud te pascha cum discipulis meis. Si vis ut veniam ad te, et apud te maneam, expurga vetus fermentum, et munda cordis tui habitaculum.

Exclude totum seculum, et omnem vitiorum tumultum: sede tanquam passer solitarius in tecto; et cogita excessus tuos in amaritudine animae tuae. Omnis namque amans suo Dilecto praeparat optimum et pulcherrimum locum, quia in hoc cognoscitur affectus suscipientis Dilectum.

2. Scito tamen te non posse satisfacere huic praeparationi ex merito tuae actionis, etiam si per integrum annum te praeparares, et nihil aliud in mente haberes: sed ex sola pietate et gratia mea permitteris ad mensam accedere: ut si mendicus ad mensam divitis vocaretur; et ille nihil aliud haberet ad retribuendum beneficiis

ejus, nisi se humiliare et regratiare.

Fac quod in te est, et diligenter facito: non ex consuetudine, non ex necessitate; sed cum timore et reverentia et affectu, accipe corpus Dilecti, Domini Dei tui, dignantis ad te venire. Ego sum qui vocavi: ego jussi fieri: ego supplebo quod tibi deest: veni, et suscipe me.

3. Quandò gratiam devotionis tribuo, gratias age mihi Deo tuo: non quia dignus es, sed quia tui misertus sum. Si eam non habes, sed magis aridum te sentis, insiste orationi, ingemisce et pulsa: nec desistas donec merearis micam aut guttam gratiae salutaris accipere.

Tu mei indiges, non ego tui indigeo: nec tu me sanctificare venis, sed ego te sanctificare et meliorare venio. Tu venis ut ex me sanctificeris, et mihi uniaris: venis ut novam gratiam recipias, et de novo ad novam emendationem accendaris. Noli negligere hanc gratiam; sed praepara cum omni diligentia cor tuum, et introduc ad te Dilectum tuum.

4. Oportet autem ut non solùm te praepares ad devotionem ante communionem; sed etiam ut te sollicitè conserves in ea post Sacramenti perceptionem. Nec minor custodia post exigitur, quàm antè

devota praeparatio. Nam bona postmodum custodia optima iterùm est praepatio ad majorem gratiam consequendam. Ex eo quippè valdè indispositus quis redditur, si statim fuerit nimis effusus ad exteriora solatia.

Cave a multiloquio: mane in secreto, et fruere Deo: ipsum enim habes, quem totus mundus tibi auferre non potest. Ego sum, cui te totum dare debes, ita ut jam ultra non in te, sed in me, absque omni sollicitudine, vivas.

CAPITIS VI.

CONTINUATIO PRIMA.

Anima devota Christi unionem in Sacramento affectare toto corde debet.

1. FIDELIS. Quis mihi det, Domine, ut inveniam te solum, et aperiam tibi totum cor meum, et fruar te, sicut desiderat anima mea, et jam me nemo despiciat; nec ulla creatura me moveat; sed ut solus mihi loquaris, et ego tibi, sicut solet dilectus ad dilectum loqui, et amicus cum amico convivari?

Hoc oro, hoc desidero, ut tibi totus uniar, et cor meum ab omnibus creatis

rebus abstraham; magisque per sacram communionem, ac frequentem celebrationem, coelestia et aeterna sapere discam.

2. Ah, Domine Deus! quandò ero tecum totus unitus et absorptus, meique totaliter oblitus! ut tu in me sis, et ego in te. Ah sic nos pariter in unum manere concede! Verè tu es dilectus meus, electus ex millibus, in quo complacuit animae meae habitare omnibus diebus vitae suae.

Verè tu es pacificus meus, in quo pax summa, et requies vera: extra quem labor et dolor, et infinita miseria. Verè tu es Deus absconditus: et consilium tuum non est cum impiis; sed cum humilibus et simplicibus sermo tuus.

3. O! quàm suavis est, Domine, spiritus tuus! qui ut dulcedinem tuam in filios demonstrares, pane suavissimo de coelo descendente illos reficere dignaris. Verè non est alia natio tam grandis, quae habeat Deos appropinquantes sibi, sicut tu, Deus noster, ades universis fidelibus tuis; quibus ob quotidianum solatium, et cor erigendum in coelum, te tribuis ad edendum et fruendum.

4. Quae est enim alia gens tam inclyta, sicut plebs Christiana? aut quaè creatura sub coelo tam dilecta, ut anima devota,

ad quam ingreditur Deus, ut pascat eam carne suâ gloriosâ? O ineffabilis gratia! O admirabilis dignatio! O amor immensus homini singulariter impensus!

Sed quid retribuam Domino pro gratia ista, pro caritate tam eximia? Non est aliud, quod gratiùs donare queam, quàm ut cor meum Deo meo totaliter tribuam, et intimè conjungam. Tum exultabunt omnia interiora mea, cùm perfectè fuerit unita Deo anima mea. Tunc dicet mihi, ,, Si tu vis esse mecum, Ego volo esse ,, tecum; et ego respondebo illi: Di- ,, gnare, Domine, manere mecum, et ,, ego volo libenter esse tecum: hoc est ,, totum desiderium meum, ut cor meum ,, tibi sit unitum.

CAPITIS VI.

CONTINUATIO ALTERA.

De quorumdam devotorum ardenti desiderio ad Corpus Christi.

1. FIDELIS. QUAM magna multitudo dulcedinis tuae, Domine, quam abscondisti timentibus te! Quandò recordor devotorum aliquorum, ad Sacramentum tuum, Domine, cum maxima devotione

et affectu accedentium; tunc saepiùs in me ipso confundor, et erubesco, quòd ad altare tuum et sacrae communionis mensam tam tepidè et frigidè accedo: quòd ita aridus et sine affectione cordis maneo, et quòd non sum totaliter accensus coram te Deo meo, nec ita vehementer attractus et affectus, sicut multi devoti fuerunt; qui prae nimio desiderio communionis, et sensibili cordis amore, a fletu se continere non poterant: sed ore cordis et corporis pariter ad te Deum fontem vivum medullitùs inhiabant, non valentes suam esuriem aliter temperare nec satiare, nisi corpus tuum cum omni jucunditate, et spirituali aviditate accepissent.

2. O verè ardens fides eorum, divinae probabile exsistens argumentum praesentiae tuae! Isti enim veraciter cognoscunt Dominum suum in fractione panis, quorum cor tam validè ardet in eis de Jesu ambulante cum eis.

Longè est a me saepè talis affectus et devotio, tam vehemens amor et ardor. Esto mihi propitius, Jesu bone, dulcis et benigne; et concede pauperi mendico tuo, vel interdùm modicum de cordiali affectu amoris tui, in sacra communione sentire; ut fides mea magis convalescat, spes in bonitate tua proficiat, et caritas

semel perfectè accensa, ac coeleste manna experta, nunquam deficiat.

3. Potens est autem misericordia tua, gratiam tam desideratam mihi praestare, et in spiritu ardoris, cùm dies beneplaciti tui venerit, me clementissimè visitare. Etenim licèt tanto desiderio tam specialium devotorum tuorum non ardeam; tamen de gratia tua, illius magni et inflammati desiderii desiderium habeo, orans et desiderans omnium talium fervidorum amatorum tuorum participem me fieri; atque eorum sancto consortio annumerari.

CAPUT VII.

Quòd gratia devotionis humilitate, et sui ipsius abnegatione, acquiritur.

MAGISTER VITAE SPIRITUALIS.

1. OPORTET te devotionis gratiam instanter quaerere, indesinenter petere, patienter et fiducialiter exspectare, gratanter recipere, humiliter conservare, studiosè cum ea operari, ac Deo tempus et modum supernae visitationis, donec veniat, committere.

Humiliare te praecipuè debes, cùm pa-

rùm aut nihil devotionis interiùs sentis; sed non nimiùm dejici, nec inordinatè contristari. Dat saepè Deus in uno brevi momento, quod longo negavit tempore. Dat etiam quandoque in fine, quod in principio orationis dare distulit.

2. Si semper citò gratia daretur, et pro voto adesset, ea non esset infirmo homini benè portabilis. Propterea in bona spe, et humili patientia exspectanda est devotionis gratia: tibi tamen et peccatis tuis imputa, cùm non datur, vel etiam cùm occultè tollitur.

Modicum quandoque est, quod gratiam impedit et abscondit: si tamen modicum, et non potiùs grande dici debet, quod tantum bonum prohibet. Et si hoc ipsum modicum vel grande amoveris, et perfectè viceris, erit quod petisti.

3. Statim namque ut te Deo ex toto corde credideris, nec hoc vel illud pro tuo libitu seu velle quaesieris; sed integrè te in ipso posueris, unitum te invenies et pacatum: quia nihil ita benè sapiet tibi et placebit, sicut beneplacitum divinae voluntatis.

Quisquis ergo intentionem suam simplici corde sursùm ad Deum levaverit, seque ab omni inordinato amore, seu

displicentia cujuslibet rei creatae, evacuaverit, is erit aptissimus gratiae percipiendae, ac dignus devotionis munere. Dat enim Dominus ibi benedictionem suam, ubi vasa vacua invenerit: et quantò perfectiùs quis infimis renunciat, et magis sibi ipsi per contemptum sui moritur, tantò celeriùs gratia venit, copiosiùs intrat, et altiùs liberum cor elevat.

4. Tunc videbit et affluet, et mirabitur, et dilatabitur cor ejus in ipso: quia manus Domini cum eo, et ipse se posuit totaliter in manu ejus usque in seculum. Ecce sic benedicetur homo, qui quaerit Deum ex toto corde suo; nec in vanum accepit animam suam. Hic in accipiendo sacram Eucharistiam, magnam promeretur divinae unionis gratiam: quia non respicit ad propriam devotionem et consolationem; sed super omnem devotionem et consolationem ad Dei gloriam et honorem.

******

CAPUT VIII.

Quòd necessitates nostras Christo aperire, et ejus gratiam postulare debemus.

1. Fidelis. O dulcissime atque amantissime Domine! quem nunc desidero devotè suscipere, tu scis infirmitatem meam, et necessitatem quam patior; in quantis malis et vitiis jaceo, quàm saepè sum gravatus, tentatus, turbatus et inquinatus.

Pro remedio ad te venio, pro consolatione et sublevamine te deprecor. Ad te, Domine, omnia scientem loquor, cui manifesta sunt omnia interiora mea; et qui solus me perfectè potes consolari et adjuvare. Tu scis quibus bonis indigeo prae omnibus, et quàm pauper sum in virtutibus.

2. Ecce sto ante te pauper et nudus, gratiam postulans; et misericordiam implorans. Refice esurientem mendicum tuum: accende frigiditatem meam igne amoris tui: illumina caecitatem meam claritate praesentiae tuae. Verte mihi omnia terrena in amaritudinem, omnia gravia et contraria in patientiam, omnia infima

et creata in contemptum et oblivionem.

Erige cor meum ad te in coelum, et ne dimittas me vagari super terram. Tu solus mihi dulcescas ex hoc nunc usque in seculum; quia tu solus cibus et potus meus, tu solus amor meus et gaudium meum, dulcedo mea et totum bonum meum.

3. Utinam me totaliter ex tua praesentia accendas, comburas, et in te transmutes! ut unus tecum efficiar spiritus, per gratiam internae unionis, et liquefactionem ardentis amoris. Ne patiaris me jejunum et aridum a te recedere; sed operare mecum misericorditer, sicut saepiùs operatus es cum Sanctis tuis mirabiliter. Quid mirum si totus ex te ignescerem, et in me ipso deficerem? cùm tu sis ignis semper ardens, et nunquam deficiens; amor corda purificans, et intellectum illuminans.

* * * * * *

CAPITIS VIII.

CONTINUATIO.

De ardenti amore; et vehementi affectu suscipiendi Christum.

1. Fidelis. Cum summa devotione et ardenti amore, cum toto cordis affectu et fervore desidero te, Domine, suscipere; quemadmodum multi Sancti et devotae personae in communicando te desideraverunt, qui tibi maximè in sanctitate vitae placuerunt, et in ardentissima devotione fuerunt.

O Deus meus! amor aeternus! totum bonum meum! felicitas interminabilis! cupio te suscipere cum vehementissimo desiderio, et dignissima reverentia, quam aliquis Sanctorum unquam habuit et sentire potuit.

2. Et licèt indignus sim omnia illa sentimenta devotionis habere, tamen offero tibi totum cordis mei affectum, ac si omnia illa gratissima inflammata desideria solus haberem. Sed et quaecumque potest ipsa pia mens concipere, et desiderare, haec omnia tibi cum summa reverentia, ac intimo fervore praebeo et offero. Ni-

hil opto mihi reservare; sed me et omnia mea tibi sponte et libentissime immolare.

Domine, Deus meus, creator meus, et redemptor meus, cum tali affectu, reverentia, laude et honore, cum tali gratitudine, dignitate et amore, cum tali fide, spe et caritate, te affecto hodie suscipere, sicut te suscepit et desideravit sanctissima mater tua, gloriosa virgo Maria, quando Angelo evangelizanti sibi incarnationis mysterium humiliter ac devotè respondit, „ Ecce ancilla Domini: fiat mihi secundùm verbum tuum. „

3. Et sic ut beatus praecursor tuus, excellentissimus Sanctorum, Joannes Baptista, in praesentia tua laetabundus exultavit in gaudio Spiritûs Sancti, cùm adhuc maternis clauderetur visceribus: et postmodùm cernens te inter homines ambulantem, valdè se humilians devoto cum affectu dicebat: „ Amicus sponsi, qui stat „ et audit eum, gaudio gaudet propter „ vocem sponsi „: sic et ego magnis et sacris desideriis opto inflammari, et tibi ex toto corde me ipsum praesentare.

Unde et omnium devotorum cordium jubilationes, ardentes affectus, mentales excessus, supernaturales illuminationes, et coelicas visiones tibi offero et exhibeo,

cum omnibus virtutibus, et laudibus ab omni creatura in coelo et in terra cebratis, et celebrandis, pro me et omnibus mihi in oratione commendatis; quatenùs ab omnibus dignè lauderis, et in perpetuum glorificeris.

4. Accipe vota mea, Domine Deus meus, et desideria infinitae laudationis, et immensae benedictionis; quae tibi secundùm multitudinem ineffabilis magnitudinis tuae jure debentur. Haec tibi reddo, et reddere desidero per singulos dies et momenta temporum; atque ad reddendum mecum tibi gratias et laudes, omnes coelestes spiritus, et cunctos fideles tuos precibus et affectibus invito et exoro. Laudent te universi populi, tribus et linguae, et sanctum ac mellifluum nomen tuum cum summa jubilatione magnificent.

Et quicumque reverenter ac devotè altissimum Sacramentum tuum celebrant, et cum plena fide recipiunt; gratiam et misericordiam apud te invenire mereantur, et te pro me peccatore suppliciter exorent. Cumque optatâ devotione ac fruibili unione potiti fuerint, et benè consolati ac mirificè refecti, de sacra ac coelesti mensa recesserint, mei peccatoris recordari dignentur.

CAPUT IX.

Homo ne sit curiosus scrutator Sacramenti, sed humiliter subdat sensum suum sacrae fidei.

MAGISTER VITAE SPIRITUALIS.

1. CAVENDUM est tibi a curiosa et inutili perscrutatione hujus profundissimi Sacramenti, si non vis in dubitationis profundum demergi. Qui enim scrutator est majestatis, opprimetur a gloria. Plus valet Deus operari, quàm homo valet intelligere. Tolerabilis est pia et humilis inquisitio veritatis, parata semper doceri, et per sanas Patrum sententias studens ambulare.

2. Beata simplicitas, quae difficiles quaestionum relinquit vias, et in plana ac firma pergit semita mandatorum Dei. Multi devotionem perdiderunt, dum altiora scrutari voluerunt.

Fides a te exigitur et sincera vita; non altitudo intellectûs, neque profunditas mysteriorum Dei. Si non intelligis, nec capis quae infra te sunt, quo modo comprehendes ea quae supra te sunt? Subde te Deo, et humilia sensum tuum fidei: et

dabitur tibi scientiae lumen, prout tibi fuerit utile ac necessarium.

3. Quidam de fide graviter tentantur in Sacramento: sed non est hoc ipsis imputandum, sed potiùs inimico. Noli curare, noli disputare cum cogitationibus tuis: nec ad immissas a diabolo dubitationes responde; sed crede verbis Dei: crede Sanctis ejus et Prophetis, et fugiet a te nequam inimicus. Saepè multùm prodest, quod talia sustinet Dei servus: nam infideles et peccatores non tentat, quos securè jam possidet: fideles autem et devotos variis modis tentat et vexat.

4. Perge ergo cum simplici et indubitata fide; et cum Supplici reverentia ad Sacramentum accede. Quicquid intelligere non vales, Deo omnipotenti securè committe. Non fallit te Deus: fallitur autem qui sibi nimiùm credit. Graditur Deus cum simplibus: revelat se humilibus: dat intellectum parvulis: aperit sensum puris mentibus; et abscondit gratiam a curiosis et superbis.

5. Ratio humana debilis est, et falli potest: fides autem vera est, et falli non potest. Omnis ratio, et naturalis investigatio, fidem sequi debet, non praecedere, nec infringere. Nam fides et amor hîc maximè praecellunt; et occultis modis in

hoc sanctissimo et superexcellentissimo Sacramento operantur.

Deus aeternus et immensus, infinitaeque potentiae, facit magna et inscrutabilia in coelo et in terra; nec est investigatio mirabilium operum ejus. Si talia essent opera Dei, ut facilè ab humana ratione caperentur; non essent mirabilia nec ineffabilia dicenda.

Explicit Liber de Sacramento.

INDEX

CAPITUM

LIBER PRIMUS.

LIBER SECUNDUS.

LIBER TERTIUS.

LIBER QUARTUS.

FINIS INDICIS.

INDEX

RERUM.

Numerus primus indicat Librum, secundus Caput, tertius Capitis sectionem: litera c. significat Capitis continuationem, l. librum, V. vide.

A

C

D

E

F

G

H

I

P

R

S

T

U

V

Z

FINIS INDICIS RERUM.

ORATIONUM

Hoc libello contentarum formulae.

Habetur hic tantummodo orationis cujusque initium et finis.

Finis indicis Orationum.